Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XI. Ljubljana, 28. septembra 1939. Štev. 39 (519)

Prej ali slej pride resnica na dan.

Séneka, *rimski modrijan* (5—65 po Kr.)

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. Račun poštne hran. v Ljubljani št. 15.393. Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA: 1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 70 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Drugod sorazmerno — Naročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV: V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 5 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglasnem delu 4·50 din, v dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Ženitne ponudbe: beseda 2 din. Mali oglasi: beseda 1 din. Oglasni davek posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Skrb za varnost pred letalskimi napadi

Z MNOGIMI SLIKAMI

(Gl. str. 9)

PRAVA VOJNA SE ŠELE ZAČNE

Poldrugi milijon nemških vojakov na francoski in belgijski meji. — Francija in Anglija vztrajata pri svojih vojnih ciljih. — Rusija čedalje bolj prodira v Evropo

V Ljubljani, 26. septembra.

Posledice ruskega vdora v Srednjo Evropo se danes ne dado niti približno pregledati. Le eno se zdi neizpodbitno: naj se vojna konča kakor koli, zdaleč najvažnejše, kar se bo iz nje rodilo, je prestavitev ruskih mejá (in s tem tudi ruskega, ali če hočete, sovjetskega, t. j. boljševiškega vpliva) proti srcu Evrope.

Začasna razmejitev med nemško in rusko vojsko na Poljskem je svet silno presenetila. Saj so Nemci prepustili Rusom skoraj 80.000 km² že osvojenega ozemlja in se umaknili v zahodno tretjino Poljske, čeprav teče ločnica med belorusko-ukrajinskim in poljskim narodnostnim ozemljem najmanj 150 km vzhodno od demarkacijske črte. In kar je še značilnejše: Nemci so prepustili svojemu vzhodnemu sosedu vse gališke petrolejske vrelce in se odpovedali skupni meji z Romunijo, torej tudi ekspanziji na Vzhod.

Če bi hoteli s pridom ugibati o možnih posledicah te razmejitve, vsaj v bližnji bodočnosti, bi morali vedeti, ali so se bili Rusi in Nemci že vnaprej dogovorili o njej, ali so pa Rusi samo izrabili lepo priložnost in brez poprejšnjega dogovora vkorakali na Poljsko.

Če je res, da je Moskva po 22 letih potrpežljivega čakanja sklenila igrati veliko vlogo v Evropi in se začasno desinteresirati na Daljnem Vzhodu, moramo biti pripravljeni na to, da se ne bo zadovoljila s prvim uspehom. Kako se bo Rusija skušala uveljaviti, z orožjem ali zgolj z diplomacijo, moremo spet samo ugibati. Značilno je, da se že širijo glasovi o zbiranju čet ob romunskih besarabskih mejah — tem značilneje, ker je bila pred 22 leti tudi Besarabija ruska dežela, prav tako kakor Bela Rusija in poljska Ukrajina.

Jalovo bi bilo ugibati o nadaljnjem razvoju sovjetske zunanje politike. V Parizu in Londonu se te dni širijo glasovi, da ravna Moskva nekako sporazumno s Parizom in Londonom. Dogodki zadnjih mesecev so nam pokazali, da ni v današnji politični zmedi skoraj nobena možnost nemogoča. Kljub temu mislimo, da tem glasovom ne kaže slepo verjeti.

***

Z zloveščo naglico si kleše Evropa nov politični in socialni obraz. Dogodki lanskega septembra so bili šele uvod — in že takrat smo na tem mestu napovedali neizprosno nujnost posledic, ki smo danes šele v začetku njih dogajanja. Lanski september je izpodmaknil tla politični morali, ki je na njej stal toliko stoletij prosvetljeni svet. Takrat se je začel valiti plaz po strmini, izprva počasi, potem pa čedalje hitreje, kakor je že v naturi tega elementarnega pojava.

Odveč je danes ugibanje, ali je spočetnik sedanje krize Evrope in z njo vsega sveta Versailles ali boljševizem ali pa Hitler, Chamberlain in Bonnet. Gotovo je le to, da je kljub Versaillesu in boljševizmu Evropa še celih 20 let po končani prvi svetovni vojni politično živela po modernoklasičnih načelih urejanja medsebojnega razmerja.

***

V poročilih z zahodnega bojišča smo ves pretekli teden brali, da se ni nikjer nič novega zgodilo. Zdaj so Nemci utegnili prepeljati dobršen del svojih armad na zahod, zato ni prav verjetno, da bi bila tudi ta teden francoska in nemška poročila z zahodne fronte tako lakonska, kakor so bila vse te tri tedne. Nemci že nekaj časa zbirajo velike armade v okolici Aachna, t. j. ob belgijski meji. Ali to pomeni, da nameravajo — kakor v prejšnji vojni — udariti čez Belgijo, da pridejo Francozom za hrbet?

Teoretsko možnost ni izključena. Sicer je Belgija letos mnogo bolj pripravljena kakor leta 1914., toda Maginotovih utrdb le nima. Vpad v Belgijo bi torej utegnil Nemčiji omogočiti uspešen napad in skrajšati vojno. Kajti kratka vojna gre prav tako Nemčiji v račun, kakor bi bila dolgotrajna v korist Angležem in Francozom. Da to drži, dokazuje po eni strani francosko-angleška taktika na zahodni fronti, po drugi strani pa okoliščina, da bi blokada, doslej tako rekoč edino ofenzivno orožje zahodnih velesil, prišla prav do veljave šele tedaj, kadar bi Nemčija porabila svoje dosedanje zaloge uvoženih surovin, t. j. morda šele čez eno leto ali dve.

Observer.

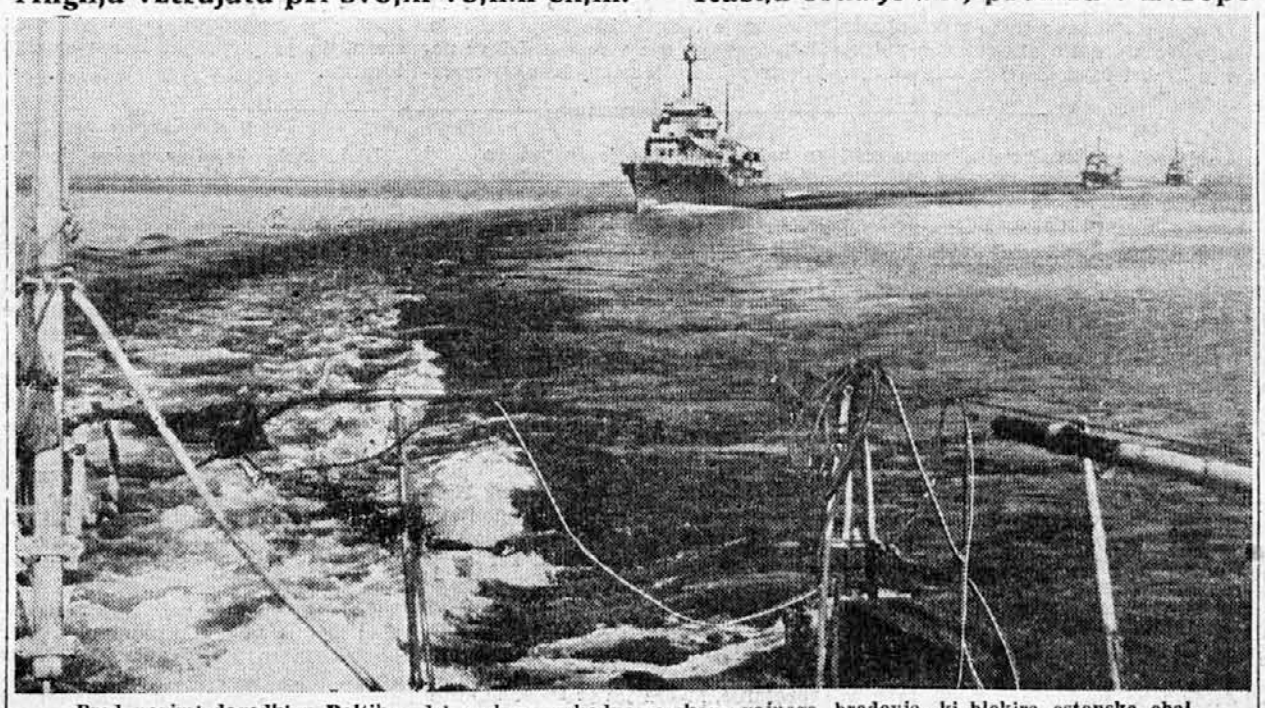

Pred novimi dogodki v Baltiku: del ruskega vzhodnomorskega vojnega brodovja, ki blokira estonsko obal

Iz zgodovine sedanje vojne

23. avgusta, ko sta Nemčija in Rusija sklenili podpisati medsebojno nenapadalno pogodbo, je Chamberlain pisal Hitlerju, da pojde Velika Britanija brezpogojno v vojno, če bi kdo Poljsko napadel. Ko je britanski berlinski poslanik Henderson izročil to Chamberlainovo pismo Hitlerju, mu je le-ta odgovoril med drugim, da je zdaj star 50 let in da mu je vojna ljubša danes kakor pa takrat, ko bo star 55 ali 60 let.

25. avgusta je Hitler povabil k sebi britanskega poslanika Hendersona in mu dejal med drugim, da bi imela v sedanjem trenutku korist od vojne samo Japonska. Hitler je tudi rekel, da je umetnik in ne politik in da je po ureditvi poljske zadeve pripravljen, umakniti se iz političnega življenja.

(Iz pravkar izšle angleške Bele knjige *o izbruhu sedanje vojne.)*

Daladierjev govor

Prejšnji četrtek je predsednik francoske vlade in zunanji minister Daladier odgovoril po radiu na Hitlerjev govor v Gdansku. Med drugim je dejal:

»Če nam g. Hitler danes izjavlja, da ne bo po uničenju Poljske od Francije ničesar zahteval in da bo spoštoval njene meje, vedo vsi Francozi, da bo uničil, če bo le mogel, tudi Francijo, kakor je uničil Avstrijo, kakor je uničil Češkoslovaško in kakor skuša uničiti Poljsko. To nam pove že »Mein Kampf«. Mar se ne bere v njem, da je treba ‚osamiti Francijo in potem udariti po njej'?... Mi mislimo samo na eno: na popolno zmago. Ta zmaga bo dobljena tisti trenutek, ko bomo mogli zgraditi mir na čvrstem temelju.«

Po umoru predsednika romunske vlade: novi ministrski predsednik Argesanu

Zakaj Angleži niso Poljakom pomagali?

»Vzrok, zakaj niso Angleži niti s prstom ganili, da bi Poljakom olajšali boj, je okoliščina — ki se v Londonu žal šele zdaj nanjo sklicujejo — da so moderni bombniki in lovska letala zelo komplicirani aparati, navezani na svoja letališča, na posebno rafiniran bencin in na nadomestne dele, ki se dobe samo na Angleškem. Dalje trde v Londonu, da Poljaki niso zgradili podzemeljskih letališč; zato bi bila angleška letala, ki bi prihitela Poljakom na pomoč, lahek plen nemških bomb.«

Tako piše neki star generalštabni častnik v curiškem tedniku »Weltwoche« in dodaja: »Vprašati se moramo le to, ali ni bilo v mesecih, odkar so Angleži vedeli, da bodo morali Poljakom pomagati, dovolj časa za zgraditev takšnih letališč in za prevoz ustrezajočega bencina in rezervnih delov na Poljsko.«

Italijanski motorji za Angleže

Velika Britanija in Italija se pravkar pogajata o povečanju medsebojne trgovine. Anglija bi Italiji dobavljala premog, Italija bi pa izdelovala za Angleže letalske motorje.

Po poročilu rimskega dopisnika poluradne belgijske agencije »Belge« potekajo pogajanja zelo ugodno.

Vzroki poljskega poraza

Vojaški strokovnjak švicarskega lista »Basler Nachrichten« razglablja o vzrokih poljskega poraza in prihaja do tehle spoznanj:

1. Poljska je imela strateško zelo neugodno zahodno mejo in se ni o pravem času umaknila iz ogroženega ozemlja. Razen tega Poljska ni zadosti utrdila svojih glavnih strateških postojank.

2. Poljsko vojaštvo je imelo premalo modernega orožja in tehnične opreme.

3. Poljsko vrhovno poveljstvo ni imelo pravega vojnega načrta.

4. Pomanjkljiva organizacija in oborožba trdnjav.

Izmišljeno od začetka do konca

Nemški propagandni minister dr. Goebbels je te dni ostro zavrnil angleški list »Daily Telegraph«, ker je priobčil članek svojega newyorškega dopisnika o denarnih naložbah narodnosocialističnih prvakov v Ameriki.

Dr. Goebbels je izjavil, da so vse te številke izmišljene od začetka do konca.

Gdinja = Gotska luka

Hitler je prekrstil poljsko pristanišče Gdinjo v Gotenhafen (t. j. gotsko pristanišče).

Goti so bili star germanski narod, prebivajoč ob spodnji Visli, v 2. stoletju po Kr. so se pa preselili k Črnemu morju. Okoli l. 251. so pustošili Balkanski polotok in Malo Azijo, dokler jih niso l. 269. Rimljani premagali. Zahodni Gotje so se obdržali najdalje na Španskem (do l. 711.), vzhodne je pa l. 555. uničil v Italiji Narses, vojskovodja vzhodnorimskega cesarja Justiniana I.

Pred vojno so Nemci Gdinjo imenovali Gdingen.

»Poljaki so hoteli vdreti na Slovaško«

Predsednik slovaške vlade mgr. Tiszo je v ponedeljek govoril po radiu o notranjih političnih dogodkih zadnjih treh tednov in z zadovoljstvom ugotovil — tako poroča uradna nemška agencija DNB — da so ti dogodki jasno potrdili pravilnost politike slovaške vlade.

»Slovaška vlada se ni ravnala po nobenih tujih zapovedih,« je nadaljeval Tiszo, »ampak je nastopila samo zato, ker so se na severni meji Slovaške zbirale poljske čete, da vdro na Slovaško. Vojna je pokazala vsemu svetu vojaško sposobnost mlade slovaške države.«

DNB dalje odločno demantira glasove, da bj se bilo uprlo 15.000 slovaških vojakov in da bi jih bili Nemci več sto postrelili.

S poljskega bojišča: nemški bombnik, ki so ga poljski protiletalski topovi hudo poškodovali

Drobiž

Ruska soseščina. Madžarska vlada je dovolila Brodiju, bivšemu ministru Podkarpatske Rusije, da sme izdajati list v ruščini. Prva številka novega lista je že izšla. Imenuje se »Ruska pravda«.

Slovaški poslanik v Londonu je ostro obsodil politiko slovaške vlade, zato je bratislavska vlada zaplenila vse njegovo imetje.

Bolgarija in Rusija. Po uradnih sofijskih poročilih bosta Rusija in Bolgarija v kratkem sklenili novo trgovinsko pogodbo. Rusija bi po tej pogodbi pokupila skoraj ves bolgarski izvoz. (Doslej je šel bolgarski izvoz večjidel v Nemčijo.) Bolgarija misli tudi na uvedbo letalske zveze z Rusijo.

Nadaljevanje na 3. str. v 1. stolpcu

Družinski tednik

Novi avtomobili

Ali veste, kako so načelniki pričakali nove ministre?

Ko so sedli na svoje stolčke, je bilo njih prvo vprašanje: »Ali želite, gospod minister, da vam kupimo nov avtomobil?«

»Kako? Zakaj? Mar nimate avtomobila?«

»O, ne, avtomobilov je dovolj, celo pred kratkim smo jih kupili. Toda doslej je bilo v navadi, da se zmerom novemu ministru kupi nov avtomobil.«

In potem so novinci na ministrskih stolčkih z zgražanjem ugotovili, da je v vsakem ministrstvu po več luksuznih avtomobilov. Vsak šef kabineta je imel ‚svoj' avto, posamezni oddelki so razpolagali z avtomobili. Toda te avtomobile niso uporabljali za kakšne nujne opravke ministrstva, pač pa za izlete svojih družin. Denar in bencin so zapravljali brez usmiljenja. Ministri so dobivali mesečne doklade za bencin in avto. Medtem so pa stroške za bencin poravnavali iz raznih — fondov. Načelniki so bili pravi mojstri pri urejevanju takšnih zadev...

Izvedelo se je, da je finančni minister dr. Šutej ukazal, naj najprej sestavijo seznam vseh teh državnih avtomobilov, ki jih je več ko 300, potlej naj jih pa vzamejo in reducirajo na število najbolj potrebnih.

Predlagam, da se izvede do konca vojna tej avtomobilomaniji, ki požre toliko denarja in tako značilno karakterizira nekatere posameznike!

»Nova Riječ«, Zagreb.

Politični teden

Ban dr. Šubašič je izdal uredbo, s katero za nekaj časa prepoveduje vse javne shode na prostem in tudi v zaprtih prostorih. To uredbo utemeljuje s tem, da so skušali nekateri elementi z organizacijo različnih incidentov škodovati sedanji ureditvi razmer na Hrvatskem. — **Direkcija ptt. v Ljubljani** razglaša, da se po nalogu ministrstva z dne 7. septembra t. l. uvede s 1. oktobrom mesečno maksimiranje lokalnih telefonskih pogovorov pri avtomatski centrali v Ljubljani. Dovoljeno število pogovorov za naročnike I. skupine je 500, za naročnike II. skupine 370, za naročnike III. skupine 270, za IV. skupino 170, za V. a, b, c pa 120. Za vsak pogovor preko tega števila bo treba plačati posebno pristojbino 50 par. Za državne in samoupravne urade to ne velja. — **Načrt uredbe o pobijanju draginje** je sprejel ministrski svet. Uredba se nanaša na celo vrsto blaga, katerega cene bodo v bodoče kontrolirali. Tako cene živil, jedil in pijač, krme, obleke, obutve, kuriva sredstev za razsvetljavo, kmetijskih strojev in naprav, pogonskih sredstev, gradbenega materiala, stanovanj, lokalov itd. — **Državno podporo bodo dobivale družine vojnih obveznikov** po sklepu ministrskega sveta. Prav tako bodo dobili državno podporo posestniki, ki so morali dati živino vojaškim oblastem. — **Ministrski svet je sprejel uredbo,** na podlagi katere je notranji minister pooblaščen izvesti spremembe mestnih županov in svetnikov, odnosno imenovati komisarja v Beogradu in Ljubljani. Za isto izvedbo je bil pooblaščen hrvatski ban za enake spremembe na področju banovine Hrvatske. — **Ministrski svet je sklenil** znižati ceno soli, tako kamene kakor morske od 2'50 din kilo na 1'50 din kilo. — **Hrvatski ban je razrešil** dolžnosti zagrebškega župana, podžupana in mestne svetnike ter na njihovo mesto imenoval komisarja, sodnika Mata Starčevića.

*

Italija se trudi, da bi na Balkanu osnovala nov balkanski mirovni blok, ki si od njega obeta predvsem velike gospodarske koristi. Italijanska vlada je umaknila z grške meje in Dodekanezov vse vojaštvo. Mirovni balkanski pakt naj bi povezal Madžarsko, Jugoslavijo, Grčijo in tudi Bolgarijo. — **Poljski maršal Rydz-Smigly** je interniran v Romuniji. Francoska in angleška vlada sta si zaman prizadevali, da bi zanj izposlovali prost izhod v tujino. — **Atentat na predsednika romunske vlade** Armanda Calinesca so izvršili člani razpuščene »Železne garde«. Ustavili so njegov avtomobil in z 11 streli ubili njega in njegovega spremljevalca. Atentatorje so takoj aretirali, jih odvedli na kraj atentata in jih tam ustrelili. Pustili so jih ležati na cesti 24 ur. V zaroto so bili baje zapleteni tudi manjšinski Nemci. Romunska vlada je za predsednika imenovala generala Argiresca, bivšega vojaškega atašeja v Tokiu. Tako je dobila Romunija vojaško vlado. Poleg atentatorjev so ustrelili tudi okrog 400 članov razpuščene »Železne garde« v koncentracijskem taborišču. V vsej državi so aretirali okrog 2000 ljudi. — **Ameriški prezident Roosevelt** je predlagal kongresu, da odpravi prepoved izvoza orožja iz leta 1934. in hkrati določi, da ameriške ladje ne smejo v vojne cone in da ameriški državljani ne smejo potovati v države, ki se bojujejo. Predlog utemeljuje s tem, da je treba Združene države po vsaki ceni obvarovati sedanje vojne. — **Rusi so zasedli poljsko ozemlje** do Varšave. Na jugu so zasedli mesta Vilno, Brest Litovsk, Lublin in Lvov, poleg tega pa vse petrolejske vrelce. Vmesne poljske državice med Nemčijo in Rusijo ne bo. Nemška delegacija je pretekli teden odpotovala v Moskvo, da je določila mejo, do kam bo segalo nemško in do kam rusko ozemlje. Doslej so Varšava, trdnjava Modlin in polotok Hela še v poljskih rokah. **V Varšavi se borijo na življenje in smrt.** Več ko sto letal neprestano bruha ogenj nad Varšavo. Vse palače, muzeji in dvorci so že porušeni. Štiri bolnišnice in štiri cerkve so uničene. Ubitih je že več ko tisoč civilnih prebivalcev. V strelskih jarkih v predmestju se bore civilisti. Nemške pehote ne puste niti za ped naprej. Nemške čete so odrezale trdnjavo Modlin od Varšave, kljub temu pa Poljaki še niso obupali. Nemški položaj je zaradi ruske intervencije na Poljskem vsekako ugodnejši, to je morala pa Nemčija plačati s petrolejskimi vrelci. Več divizij so Nemci poslali na zapadno fronto, kjer jim že precej trda prede, vendar Francozi še niso mogli prodreti. Poljaki se tudi ruskim četam na Poljskem povsod trdovratno upirajo. — **Angleški zunanji minister Halifax** se je sestal z ruskim londonskim poslanikom Majskim. Sestanek je zbudil veliko pozornost, zlasti, ker se je tudi podtajnik francoskega zunanjega ministra Champetier sestal z ruskim pariškim poslanikom Suričem. Poslanik Majski je obljubil, da bo skušal dati v najkrajšem času odgovor na vprašanja, ki mu jih je zadal minister Halifax. — **Varšavski župan Starzinski** je imel pretekli teden po radiu govor; povedal je, koliko škode so napravila nemška letala v mestu. Kljub temu, je dejal, pa vojna še ni končana. Poljaki so še zmerom prepričani, da bodo zmagovalci. Odločno tudi zavrača trditev, da so Poljaki nad Francozi in Angleži razočarani. — **Tri sovjetske križarke** in 50 podmornic se je podalo na lov za poljsko podmornico »Orel«, ki je pobegnila iz nekega baltiškega pristanišča. Podmornica ima baje za tri mesece živil. — **Francozi so na zahodni fronti** spustili na minska polja več tisoč svinj, da jih razrijejo in tako povzročijo eksplozije min. — **Sovjetske oblasti** so v Vilnu zaplenile vse zasebne trgovine in zemljišča. Ustanovili so mestni sovjet in imenovali komisarja.

Nemški zunanji minister Ribbentrop je ponovno odpotoval v Moskvo, kjer bo z ruskimi državniki proučil vprašanja, ki se tičejo Poljske. V kratkem je baje pričakovati izjavo Rusije in Nemčije, da se usoda Poljske tiče edinole njiju dveh. Minister Ribbentrop se bo pogajal tudi glede gospodarskega sodelovanja med obema državama. V angleških krogih so začudeni, da Ribbentrop že drugič potuje v Moskvo, češ da bi bila zdaj vrsta na Molotovu, da vrne vljudnostni obisk v Berlinu. — **Rusija je stavila Estonski** ultimativno zahtevo, da naj Estonska dovoli baze za rusko vojno mornarico na svojem ozemlju in prepusti Rusiji vso svojo zunanjo trgovino.

Nenavaden slučaj

Vojni prostovoljec Danilo Jakšić je na letošnjih orožnih vajah dobil isto puško, ki jo je imel v svetovni vojni

Vinkovci, septembra.

Nenavaden slučaj, res edinstven, se je primeril vojnemu prostovoljcu Danilu Jakšiću iz Križevcev pri Vinkovcih. Danilo Jakšić je bil v svetovni vojni med tistimi ameriškimi dobrovoljci, ki so prišli iz Novega sveta prvi branit svojo domovino. Udeležil se je vseh borb in vseh preizkušenj, ki jih je moral pretrpeti srbski vojak med svetovno vojno, vse do umika preko albanskih gora, do Kalvarije srbske vojske...

Na solunski fronti so mnogi naši vojaki pod železni ščit puškinega kopita izdolbli odprtino, nekateri zato, da so vanjo shranili denar, drugi pa, ker je bila to že stara četaška navada. Tudi Danilo Jakšić je izdolbel takšno duplinico v kopito svoje puške. Nato je prišel triumf našega orožja.

Ko je prišel tako težko zaželeni mir in je moral Jakšić oddati svojo puško, se je hrabri vojak le težko ločil od nje. Oddati jo je moral v vojaški magacin, malo pozneje se je lotil kmetijstva na dobrovoljski zemlji v Križevcih. Preden je pa oddal svoje orožje, je napisal na listič papirja svoje ime, svoje osebne podatke in imena bitk, ki se je v njih boril. Ta košček papirja je skrbno zvil in ga vtaknil v duplinico pod železnim ščitom. Duplinico je nato zaprl in puško oddal. Kakor vsi njegovi vojni tovariši se je tudi on poslovil od svoje puške ‚zvestega tovariša v vojni' s poljubom.

Po dvajsetih letih

Minilo je več ko dvajset let. V začetku tretjega desetletja miru se je pričelo politično nebo oblačiti in vojna vihra je zadivjala po enem delu Evrope. Ta vihra je tudi vse čisto nevtralne države prisilila, da so poslale na svoje meje čete, straže svoje svobode. Zato so skoro vse evropske države poklicale pod orožje nekaj letnikov rezervistov. Letos jeseni je moral na orožne vaje tudi Danilo Jakšić. Stari vojak je bil ponosen, da ga je domovina med prvimi poklicala na branik svoje svobode. Ko je dobil puško, jo je prijel in jo pričel od vseh strani ogledovati. Bilo je očitno, da se je nečesa spomnil.

Njegovi tovariši so takoj opazili njegovo presenečenje. Zbrali so se okrog njega in čakali, kaj bo. Kajpak še zdaleč niso slutili resnice. Tedaj je pa Danilo odprl skrito duplinico pod puškinim ščitom. Iz nje je izvlekel droben listič, in ga odvil. Ganjen ga je prebral. Bil je tisti listič, ki ga je pred mnogimi leti sam vtaknil vanjo. In puška je bila tista puška, ki se je z njo boril v svetovni vojni dolga štiri leta.

Staremu vojaku so stopile solze v oči, ko je to razodel svojim tovarišem, ljubeče je pogledoval puško od vseh strani in jo poljubljal kakor starega tovariša.

Strela je udarila v 25letnega posestnikovega sina Toneta Miklavčiča iz Ilove gore pri Dobrepolju. Z njive je namreč peljal med nevihto, ki je razsajala po okolici, s parom konj voz krompirja, pa mu je strela na lepem udarila ravno v glavo, da se je na mestu zgrudil in umrl. Strela je ubila tudi oba konja, zato so njegovi domači dvakrat prizadeti. Fant je bil v okolici zelo priljubljen.

Umrl je prof. Sigmund Freud, utemeljitelj psihoanalize. Rodil se je na Moravskem kot sin židovskih staršev. Študiral je na Dunaju, kjer je tudi promoviral za doktorja medicine. Postal je vseučiliški profesor na Dunaju. V svoji zdravniški praksi je naletel na nekatere primere, ki jih ni mogel zdraviti z dotedanjimi znanstvenimi metodami. Začel je proučevati človeško duševnost. Izdal je več knjig o svojih raziskovanjih. Njegovo glavno delo je pa utemeljitev psihoanalize kot znanosti, na tem področju je dosegel mnogo uspehov. Moderna psihoanaliza bo nadaljevala tam, kjer je profesor Freud končal.

Novo pogodbo glede mezd so napravili s svojimi družbami jugoslovanski mornarji. Če bodo vozili v pristanišča bojujočih se držav, se jim bo mezda zvišala za 100%, in sicer v Sredozemskem morju. Izven Gibraltarja pa se jim zviša mezda po 200 do 300%.

25.000 oralov plodne zemlje, ki so jo pridobili z izsušenjem pančevskega močvirja, bo država razdelila med vojne prostovoljce. Kdor zemlje ne bi maral, bo dobil 4 odstotne državne obveznice.

Ljubezenska drama se je odigrala v Zagrebu v nekem hotelu. 33letni sobar Anton Hofman se je zaljubil v 23letno sobarico Faniko Joštovo iz Slovenj Gradca. Ker pa se ni hotela z njim poročiti in sploh ni marala zanj, je postajal čedalje bolj ljubosumen in te dni jo je v neki sobi večkrat zabodel z nožem. Zabodel je pa tudi sebe. Prepeljali so ju v bolnišnico. Zlasti dekle je zelo nevarno ranjeno.

Drzen roparski napad sredi Osijeka je izvršil neznani napadalec na odvetnika dr. Antona Todorovića, ki se je ob štirih zjutraj odpravljal na vlak. V poltemi ga je napadel neki ropar in naperil nanj samokres ter zahteval denar. Ker mu ga ni dal, je vsega preiskal in mu vzel 100 dinarjev, za 600 dinarjev pa kolekov in znamk. Pobral mu je tudi vse listine in ga z nožem zabodel v stegno. Potlej je izginil.

Huda železniška nesreča se je pripetila na železniški progi med Banjaluko in Sunjem. Od tovornega vlaka se je odtrgalo več vagonov in zdrvelo po strmi progi navzdol, od koder je prihajal osebni vlak. Strojevodja osebnega vlaka je hotel voziti z vlakom nazaj, da bi omilil trčenje, vendar so tovorni vagoni prileteli s takšno hitrostjo, da se mu to ni posrečilo. Vagoni so se iztirili in kar zajahali osebni vlak. Pri tem je bilo tudi več človeških žrtev, niso pa mogli ugotoviti njihovega števila. Doslej so našli devet mrtvih.

Utopljenko so našli v Kranju pod Majdičevimi zapornicami. Zdravnik je ugotovil, da je truplo ležalo v vodi že več ko teden dni. Prepoznala je pa truplo neka delavka, ki je povedala, da je to delavka, 26letna Helena Bučanova. Domnevali so, da je šla v smrt zaradi bolehnosti, potlej so pa na podlagi pripovedovanja njene sostanovalke, ki je dobro poznala njene razmere, osumili njenega moža, da ima na vesti smrt svoje žene. Sprva je krivdo tajil, potlej je pa le priznal, da jo je pahnil v Savo, ker kljub neprestanemu rotenju, naj se vrne k njemu in sinu — bila sta namreč ločena — ni marala o tem nič slišati. Izročili so ga sodišču.

Ljubljanski češpljev teden je pri kraju. Trajal je od 13. do 20. septembra. Češplje, ki jim je mestna občina ljubljanska odpisala trošarino, so dosegle ceno do 1.25 za kilo. Uvoženih je bilo okrog 145.000 kil češpelj. Gospodinje pa kljub temu niso bile zadovoljne s ceno, ker so vedele, da so drugje še cenejše, zlasti ob mejah. Razen tega so imeli svoje prste vmes spet prekupčevalci, ker se kmetje še vse premalo zanimajo za trg. Odpisana trošarina znaša okrog 37.000 dinarjev.

Prostovoljna gasilska četa iz Dravelj pri Ljubljani je preteklo nedeljo obhajala lep praznik. Blagoslovili so namreč nov 5tonski orodni avtomobil, ki so ga člani prostovoljne gasilske čete napravili sami. S tem so pokazali, kaj zmore sloga in požrtvovalnost. Sedem mož in fantov je od srede marca do septembra delalo sleherni večer v domu. Društvu so prihranili 40.000 dinarjev. To je že drugi avtomobil, ki so mu sami napravili karoserijo. Požrtvovalni gasilci so bili odlikovani.

Slabe posledice obilne letine sliv se že kažejo zlasti po Bosni. Ljudje kuhajo žganje in pri tem pride pogosto do pretepov in pobojev. V Bosni so zabeležili že več podobnih primerov. Ni dneva, ko ne bi kakšnega pretepača izročili sodišču. Zapori se čedalje bolj polnijo.

Orjaškega tuna so ujeli naši ribiči v vasi Žirju blizu Šibenika. Tun tehta 202 kili in je največji, kar so jih kdaj ujeli na Jadranu. Prepeljali so ga v Šibenik, kjer so njegovo meso prodali po 8 dinarjev kilo. Ko se je boril z ribiči, se je sam zavalil na breg.

Prostovoljno je šel v smrt 50letni upokojeni major Matič, blagajnik komercialne pisarne jugoslovanskih železničarjev v Zagrebu. Zadnje čase je bil zelo potrt. Pred kratkim se je zaprl v svojo pisarno, napisal poslovilna pisma, potlej pa na vrata nabil listek, naj ne hodi nihče v pisarno, ker bi se utegnil prestrašiti. Notri se je obesil.

Vlom v stanovanje glavnega tajnika vlastelinskega posestva grofa Eltza barona Ivana Adámoviča so izvršili neznani vlomilci v Vukovarju. Odnesli so dragoceni rodbinski nakit v vrednosti 150.000 dinarjev. V stanovanju baronovega sluge so našli izpraznjene škatle, zato sumijo, da je bil sluga v zvezi z vlomilci. Prijeli so tudi dve služkinji.

Listek „Družinskega tednika"

Nov način nakupovanja

V Združenih državah nakupujejo zdaj na nov način. Pri nakupovanju nosijo v žepu črnobelo knjižico, z napisom ‚CU Buying Guide', po naše ‚CU-jev nakupovalni vodič'. Ta knjižica marsikateremu tovarnarju bell lase, marsikateri gospodinji pa pomore, da si na leto pri nakupovanju prihrani nekaj prepotrebnega denarja.

‚CU' je okrajšava za ‚Consumers'-Union' ali ‚Društvo odjemalcev'. V nakupovalnem vodiču je pa zapisano vse, kar bi morala vsaka gospodinja vedeti o kakovosti blaga, ki ga kupuje, posebno pa, ali je blago kakšne posebne znamke res boljše od cenejšega konkurenčnega blaga. V nakupovalnem vodiču so na primer vse zobne kreme razdeljene v tri razrede. Nad temi tremi razredi piše: ‚Dobro in vredno svoje cene', ali: ‚Še priporočljivo', ali ‚Ni priporočljivo'.

V razredu ‚Dobro in vredno svoje cene' bo našla hišna gospodinja dve znamki blaga, v drugem razredu ‚Še priporočljivo' tudi dve znamki blaga, vse druge znamke zobnih krem so pa v zadnjem razredu, kjer piše ‚Ni priporočljivo!' Morda jo bo presenetilo, da bo v tem zloglasnem zadnjem razredu brala imena mnogih znamk, ki zanje delajo v Ameriki mnogo reklame. Opis ene teh zobnih krem se glasi: ‚Ne obeli zob, kakor zatrjujejo v reklami. Cena previsoka!' Opis druge izmed krem ni dosti boljši: ‚Vsebuje preveč kisline. Razni znaki kažejo, da utegne ta krema zaradi svoje sestavine kvarno vplivati na zobno sklenino.' Brez nakupovalnega vodiča bi gospodinja morda nasedla bombastični reklami in kupila za visoko ceno eno teh slabših zobnih krem.

V takšne razrede razdele v tem vodiču tudi razno drugo blago kakor: kavo, čaj, kreme za nego kože, puder, mila, konzerve, razna zdravila za prehlad, fotografske in radijske aparate, vrtna semena itd. Celo že rabljene avtomobile so porazdelili v tri razrede. V njih je razloženo, kateri avtomobili so najbolje grajeni in katere torej velja kupiti.

Duševni voditelj te organizacije je 35 letni narodni gospodarstvenik Artur Kallet. Pred kratkim sem se pogovarjal z njim v njegovi pisarni, skozi njena okna vidiš spodnji del Hudsonovega zaliva.

»V treh letih našega obstoja,« mi je dejal, »smo si prizadevali samo to, da bi pripravili tovarnarje do tega, da ne bi izdelovali manjvrednega blaga in z velikopotezno reklamo javnosti natvezili, da je dobro.«

Kajpak mora biti opis blaga v ‚nakupovalnem vodiču' stoodstotno točen, sicer bi Artur Kallet kar venomer tičal v tožbah. Pri teh opisih se opira društvo predvsem na ugotovitve univerzitetnih profesorjev, kajti ti so nedvomno v svojih izjavah popolnoma objektivni. Vso robo, ki jo prav natančno preiščejo, kupuje v navadnih trgovinah, ker se boje, da bi jim sicer tovarnarji pošiljali boljše izdelke kakor jih prodajajo navadnim odjemalcem.

Tako i zvedo člani te organizacije natančno poročilo o preiskavi vsakršnega blaga, ki ga preiščejo univerzitetni profesorji. Vsak član te organizacije mora plačati na leto okrog 114 dinarjev članarine. Za ta denar dobi vsako leto nov, izpopolnjen ‚nakupovalni vodič' in pa dopolnila, ki jih vsak mesec pošilja organizacija svojim članom. Ta mesec so na primer dobili člani izčrpno poročilo o naočnikih. Tamkaj se lahko pouče, kako izberemo dobre naočnike proti soncu, potlej pa prebero popis prednosti in nedostatkov raznih znanih znamk. Poročilo svari pred nakupom ene izmed znanih ameriških znamk naočnikov s temi besedami: ‚Ti naočniki so škodljivi za oči, če jih stalno uporabljamo, neškodljivi so le, če jih priložnostno nataknemo na oči.'

Da bi ugotovil, kakšen vpliv ima to društvo na gospodinje, sem ostal en dan v Brooklynu in nekatere gospodinje povprašal o tem in onem. Neka gospodinja, ki že leto dni uporablja ‚nakupovalni vodič', mi je povedala, da je tako vsak teden prihranila 110 dinarjev, hkrati pa izpopolnila svoje gospodinjstvo z robo, ki je zdaleč boljša od one, ki jo je poprej kupovala. Neka druga žena, mlada mati, mi je povedala, da ji je njen ‚nakupovalni vodič' tako dobro svetoval o prehrani dojenčka, da je prepričana, da je zdaj svojega otroka vse bolje hranila kakor pa, če ne bi brala te priročne knjižice o nakupovanju.

Zanimivo je stališče manjših trgovcev do te ustanove. Eden izmed njih, trgovec s kolonialnim blagom, je dejal: »Mi hočemo kupca za njegov denar kar najboljše postreči. Tudi vemo, da ‚Društvo odjemalcev' deluje čisto nesebično in hoče samo dognati resnico. Zato nam je to društvo dobrodošlo.« S časom, tako vsaj misli on, ko bo organizacija bolj znana in zato tudi močnejša in vplivnejša, bodo velike ameriške organizacije spoznale, da je pritisk, ki ga izvajajo na trgovce postal neučinkovit; potlej bo javnost zapovedovala, kaj hoče kupovati, namesto da bi tovarnar predpisoval javnosti, naj kupuje tisto, kar bi sam rad prodal.

Artur Kallet nima lahkega dela, če hoče najširše ameriške kroge seznaniti z obstojem in cilji svojega društva. Veliki časopisi se boje, da bi se zamerili svojim oglaševalcem, če bi prinesli oglase ‚Društva odjemalcev'. Artur Kallet mora ostati v ozadju in gledati, kako z bombastičnimi reklamami časopisi ljudi zavajajo, da kupujejo ničvredne ali pa celo škodljive stvari. Zanesljivost in točnost svojih navedb lahko Kallet dokaže s tem, da ga ni še nihče tožil zaradi njegovih trditev, čeprav za razne izdelke niso nič kaj laskave.

Čeprav ne dela Kallet zase javne reklame po časopisih, ker časopisi njegovih oglasov ne sprejemajo, ga menda ni človeka v Združenih državah, ki še ne bi slišal o ‚Društvu odjemalcev'. In zelo možno je, da bo to društvo v prihodnjih dveh letih dobilo kar največji vpliv na domači gospodinjski in gospodarski načrt povprečnega Američana.

Derek Taugye (*»Synopsis«*, London)

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

Srečke
državne razredne loterije
prodaja
Menjalnica REICHER & TURK
LJUBLJANA, PREŠERNOVA UL.

Neznani morilec je ponoči ustrelil 29letnega Šandorja Vlaha iz Sombora, mu iztaknil oči, ga zavlekel na kopico slame, in vse skupaj zažgal. Oče je vstal in poklical sosede, da so šli gasit. V največje presenečenje vseh so pa na kopici zagledali mladega Šandorja. Da morilec ni bil ropar, so spoznali po tem, ker je imel Šandor pri sebi še ves denar. Domnevajo, da ga je nekdo hotel spraviti s poti iz maščevanja. Zločinca še niso našli.

Strela je udarila v gostilno, polno kmetov v vasi Kordunu v slunjskem okraju. Kmetje so podnevi obirali slive, zvečer je pa nastala strahovita nevihta in zatekli so se v majhno vaško gostilno. Tam so ostali pozno v noč in čakali, kdaj se bo neurje poleglo. Tega pa niso dočakali, ker je postajalo vse hujše in naposled je strela udarila v pivnico. Trije kmetje so se onesvestili, med ostalimi je pa nastala strašna panika. Na srečo je bil med njimi vaški učitelj, ki jih je pomiril, ponesrečencem pa za silo priskočil na pomoč.

Velik požar je nastal v Stalini pri Halozah. Vnelo se je gospodarsko poslopje posestnice Marije Vidovičeve, kmalu je pa zajel tudi sosednji poslopji posestnikov Franca Milošiča in Terezije Gavezove. Uničil je vsa tri poslopja do tal, poleg tega pa še vse poljske pridelke in sadje. Škoda je zelo velika in žal le delno krita z zavarovalnino.

Drzen vlom je izvršil neznani nepridiprav v Stožicah v trgovino in gostilno Ivana Ramovža. Odnesel je pisalni stroj in 350 dinarjev, pripravil si je pa še nekaj drugih reči, pa ga je gospodar prepodil. Pred oknom je pustil svoje čevlje, ker se je sezul, preden se je splazil v hišo, zato ga najbrže ne bo tako težko najti.

Tekma Sokolic za prehodno darilo Nj. Vel. kraljice Marije se je vršila v soboto v telovadnici Ljubljanskega Sokola. Tekem so se udeležile tekmovalne vrste članic poleg domače vrste vrsta iz Kranja, Zagreba, Beograda, Novega Sada in vrsta Sokola Ljubljana II. Zmagala je vrsta članic Ljubljanskega Sokola in si s tem priborila prehodno darilo kraljice Marije. Zastavo jim je izročil zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije, brigadni general Dodić na telovadišču v Tivoliju. Ob tej priložnosti je bila na telovadišču tudi telovadna akademija.

V hudo krizo je zašla hrvatska industrija boksita. Zaradi mednarodnega političnega položaja je izostal sleherni izvoz boksita po železnici, seveda pa tudi po morju. Naši parniki, natovorjeni z boksitom, so prišli samo do Gibraltarja, tam so jih pa raztovorili in poslali nazaj prazne. Od takrat ni odplul iz Dalmacije še noben parnik z boksitom. Rudarska podjetja so že začela odpuščati delavstvo. Rada bi pa dosegla, da bi smela izvažati vsaj po železnici.

Velik naval na trgovske šole so zabeležili letos naši trgovski zavodi. Šolska vodstva so morala večino prosilcev odkloniti. Tako je državna trgovska šola v Ljubljani sprejela samo 40 dijakov in 40 dijakinj, odvrnila je pa 15 dijakov in 120 dijakinj. V trgovsko akademijo so pa sprejeli 42 odličnjakov, odklonili pa okrog 80 prosilcev.

Oglase nabirata po Ljubljani in baje tudi po deželi dva Zagrebčana, Ivan Krešič in dr. Kazimir Krenedič. Oglase nabirata za davčni koledar, ki bo izšel v Zagrebu. Ker je pa banska uprava v Zagrebu že pred kratkim razglasila, da nista upravičena nabirati oglasov za železniški vozni red, tudi zdaj najbrže nimata čistih računov, zato oblasti opozarjajo trgovce in sploh oglaševalce, naj bodo previdni. Tiskovine sta dala tiskati na svojo pest.

Avto se je zaletel v tramvaj na Marijinem trgu v Ljubljani. Ko je avto zavozil v Prešernovo ulico, je pripeljal navzdol tramvaj. Avto, ki ga je krmilil trgovec Drago Makar in ki se je v njem peljal tudi njegov prijatelj Ivan Babič, se je z vso silo zaletel v tramvaj. Tramvaj ga je še nekaj metrov vlekel za seboj in ga popolnoma razbil. Trgovec in njegov prijatelj sta na srečo dobila le manjše praske.

Zagrebška železniška direkcija je vzela v svojo upravo železniške proge Čakovec-Dolnja Lendava, Čakovec-Kotoriba in Čakovec-Dravsko Središče, ki so bile že od leta 1924. pod upravo ljubljanske železniške direkcije, čeprav spadajo v savsko banovino.

»Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« je naslov brošure, ki jo je spisal ing. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehničnega dela v Ljubljani. Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišč pred letalskimi bombami. Prodaja se v vseh knjigarnah po ceni din 5'—.

Nekaj podatkov o kininu

Na čem temelji slava tega izvrstnega zdravila, ki se imenuje kinin

Že nekaj stoletij slovi to zdravilo in njegova slava se še vse bolj širi. Sicer pa na to vprašanje ni težko najti odgovora, ker nanj odgovarja vsakdanje izkustvo in določena dejstva.

Kinin, to zdravilo, ki ga narava sama proizvaja, je rešil, odkar ga poznamo, ne samo nešteto za malarijo obolelih bolnikov, temveč je ubranil cele armade sramotnega poraza.

Po pravici rečeno bi brez kinina bila vsaka kolonizacija nemogoča, in nobena vojska ne bi mogla prodirati v ozemlja, kjer vlada malarija, če se čete ne bi poprej zavarovale s kininom.

Izkustvo nekaj let je zbralo vsa ta dejstva v vrsto neizpodbitnih dokazov v prid zdravilnim svojstvom tega naravnega zdravila. Zdravniki, ki bdijo nad zdravjem sto tisočev ljudi, to dobro vedo. Kinin je njihova prva in poslednja beseda. To je dokazal tudi slavni francoski strokovnjak za malarijo profesor Sergent v svetovni vojni, pa tudi njegov italijanski tovariš Aldo Castellani za časa abesinske vojne.

Leta 1916. je med svetovno vojno 60.000 francoskih vojakov v Macedoniji zbolelo za malarijo. Vznemirjena nad tem dejstvom je francoska vlada poslala v Macedonijo brata Sergenta, da tam organizirata borbo proti malariji. S pomočjo vojnih oblasti so armado zdravili s kininom in od tega časa so francoske čete uspešno kljubovale epidemiji malarije. Francoske ekspedicijske čete bi bile brez kinina dvakrat poražene; prvič bi jih porazili malarični komarji, drugič kot posledica prvega poraza, pa nemški sovražniki.

Poslužujoč se pridobljenih izkustev, profesor Aldo Castellani, ki mu je bila poverjena priprava italijanske ekspedicije proti Abesincem v zdravstvenem pogledu, ni čakal, da bi čete padle kot žrtev malarije, temveč je takoj odredil sistematično zdravljenje s kininom. Izdal je naredbe, po katerih je vsak vojak moral vsak dan jemati kininove kroglice. Castellani je izračunal, da bi brez zdravljenja s kininom zbolelo na malariji 40.000 ljudi. Ko se je leta 1936. končala vojna v Abesiniji, so ugotovili, da se je po zaslugi sistematične uporabe kinina pojavilo le nekaj posameznih primerov malarije. To dejstvo je prvič zabeleženo v zgodovini vojnega zdravstva.

General Vassart, ki je bil na čelu francoskih ekspedicijskih čet v Macedoniji, je izjavil nekega dne, da je uživanje kinina dolžnost vsakega vojaka.

Komisija Zveze narodov proti malariji, katere člani so znani strokovnjaki, že nekaj let sem proučuje najboljše metode za borbo proti malariji, in njena poročila stalno potrjujejo izredna zdravilna svojstva kinina. Ta komisija za pobijanje malarije je tudi priporočila kratkotrajno zdravljenje s kininom s sledečimi besedami: jemati vsak dan kot že predhodno zaščitno sredstvo proti malariji, vse dokler vlada mrzlica, 40 centigramov kinina, a za pravo zdravljenje dozo 1 do 1·30 grama dnevno 5 do 7 dni.

Nemogoče je preceniti število oseb, moških, žena in otrok, vseh ras, po vsem svetu, kjer vlada malarija, ki se morajo za svoje zdravje zahvaliti temu naravnemu zdravilu: kininu.

Drobiž

Nadaljevanje s 1. strani

Varšava se že tretji teden herojsko upira napadalcem. Nemški bombniki dan za dnem obsipajo mesto z bombami. Skoraj vse znamenitosti mesta so v razvalinah.

Ribbentrop se je včeraj na vabilo ruske vlade že drugič odpeljal v Moskvo. Uradno poročajo, da se bo z moskovsko vlado pogovoril v vseh vprašanjih, nastalih v zvezi z razvojem dogodkov na Poljskem. Po neuradnih poročilih si mislita Nemčija in Rusija razdeliti baltiške države: Litvo naj bi dobila Nemčija, Estonsko in Letonsko pa Rusija.

Chamberlain je v torek podal tedensko poročilo o vojni. Med drugim je dejal, da ves svet občuduje junaške branitelje Varšave.

Churchill, novi britanski mornariški minister, je v torek poročal v spodnji zbornici o podmorniški vojni. Ugotovil je, da so nemške podmornice potopile v prvem tednu vojne 65.000 ton angleških ladij, v drugem tednu 46.000, v tretjem tednu pa samo še 9000 ton. V teh treh tednih so Angleži zasegli na morju za 67.000 ton več Nemčiji namenjenega blaga, kakor so ga Nemci potopili.

»Frankfurter Zeitung« pravi, da je nastal na Balkanu nov »ravnotežni trikotnik«: Nemčija-Rusija-Italija. Po sodbi lista bi vplivnostni področji Nemčije in Italije delila Donava, med Italijo in Rusijo bi pa šla ločnica vpliva tako, da bi Jugoslavija in Grčija prijateljsko sodelovali predvsem z Italijo, Romunija, Bolgarija in Turčija pa z Rusijo.

Če verjamete ali ne

Ameriška statistika prejšnje svetovne vojne uči: padlo je 9,998.771 ljudi, težko ranjenih je bilo 6,295.512 ljudi, lahko ranjenih je bilo 14 milijonov, izginilo je 5,983.600 ljudi, in za raznimi boleznimi je umrlo 10 milijonov ljudi...

*

Na Hrvatskem so te dni opazili velikanske jate ptičev, lastavic, divjih rac, štorkelj, krokarjev in drugih ptičev, ki so prileteli iz dežel, kjer divja vojna. Dognali so, da so ti ptiči prileteli predvsem iz predelov, kjer so fronte in kjer jih je pregnal topniški ogenj. Jate ptic so se zatekle v Dalmacijo tudi v začetku leta 1914., v času, ko so na Vzhodnem Pruskem in na Poljskem divjali najhujši boji.

*

Doslej se je dogajalo, da so se otroci rodili v vlakih, na parnikih, v letalih, ni se pa še zgodilo, da bi se otrok rodil v zavetišču pred letalskimi napadi. Zdaj se je to pripetilo v Parizu. Ko so sirene zatulile alarm, je z drugimi vred hitela v klet tudi neka mlada gospa. Strah in razburjenje sta povzročila, da je porodila otročiča predčasno. Takoj so prihiteli bolničarji in mamico in njenega zdravega malčka odpeljali v bolnišnico. Lahko bi ga imenovali otroka protiletalskega alarma.

*

Dva drzna vloma so napravili neznani tatovi v škofjeloški okolici. V noči od sobote na nedeljo so vlomili v trgovino Antona Sturcha in odnesli cele bale blaga, odeje, sladkorja, klobas in slaščic za 10.000 din. Nekaj so odvrgli pri nekem kozolcu, ker jim je bilo očitno pretežko. Domnevajo, da so bili na delu trije razgrajači, ki so že prejšnji dan rovarili po okolici. Dan poprej je pa neznani vlomilec prišel v hišo posestnika Žiherla na Trati, kjer domačih ni bilo doma. Bili so na polju in med tem se je splazil v hišo in pobral iz skrinj okrog 3000 dinarjev gotovine. Potlej ga je pregnal gospodar, ki je prišel domov.

Ljubezenska žaloigra soseda in sosede se je pripetila v Zagorju ob Savi. 30letni posestnik Viktor Vrtačnik se je zelo razumel s sosedo, 27letno rudarjevo ženo Antonijo Ostrožnikovo. Vrtačnik se je priženil na lepo posestvo, toda v zakonu ni bil srečen. Vse bolj se je razumel s pametno in izobraženo ženo posestnika in rudarja Ostrožnika. Večkrat sta se pogovarjala in spoznala, da zelo harmonirata. Mož Ostrožnikove je zato ženo opozoril in je zadnji čas prišlo večkrat do prepirov. Naposled sta mlada soseda sklenila, da odideta. Skupaj sta odšla k Savi in domnevajo, da sta se utopila. Trupel pa doslej še niso našli.

Pokopali so v petek v Ljubljani brigadnega generala Adolfa Kilarja, ki se je med svetovno vojno kot prostovoljec odlikoval v bojih na Koroškem in v Prekmurju. Njegova nenadna smrt v Vranju v Srbiji je javnost zelo pretresla.

Razpustili so ravnateljstvo SUZORja. Za novega komisarja so imenovali Jurija Gasparca, ki je že prevzel svoje posle.

Nameščenci banovine Hrvatske bodo dobili posebne čepice s hrvatskim grbom, nad njim bo pa kraljevska krona. Okrog grba bo zlato, srebrno ali železno klasje, kakršno stopnjo bo pač imel posamezen nameščenec.

Novo asfaltirano cesto med Zagrebom in Samoborom so otvorili v nedeljo. Otvoritvi je prisostvoval tudi hrvatski ban dr. Šubašič.

Huda prometna nesreča se je pripetila v Semiču na Dolenjskem. Tam je neznani motociklist podrl kolesarja Jožeta Beršino. Beršina je padel s kolesa in si zlomil roko in ključnico, si pretresel možgane in dobil hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji.

Tudi Vi ste radi lepo, dobro in poceni obiečeni. Zato kupujte za obleke, plašče, suknje itd. v manufakturi Novak v Ljubljani na Kongresnem trgu (pri mnoski cerkvi).

Entel, ažur, samo pri tvrdki Matek & Mikeš v Frančiškanski ulici. Glejte današnji oglas. Sklicujte se nanj!

Italijanske in nemške, začetne in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ul. 27, pritličje, med 8. in 14. uro.

Nadaljevanje kronike na 12. strani

Osebne vesti

Poročili so se: V Ljubljani: Dr. Kregar Franc, bančni uradnik, in gdč. Štefica Blaževičeva, zaščitna sestra. V Mariboru: g. Rafael Zidanšek, trgovec, in gdč. Jelina Kranjčeva. V Dolu pri Ljubljani: dr. Franc Leskovic, odvetnik v Ljubljani, in gdč. Ina Šinkovičeva iz Ljubljane. V Teharju pri Celju: Karl Klepej, vrtnar, in gdč. Marija Novakova iz Sv. Lovrenca. V Rušah: inž. Hinko Pogačnik in inž. Lida Podhajska iz Prage. — Obilo sreče!

Umrli so: V Ljubljani: 75letni Fran Breskvar, knjigoveški mojster; Marija Božičeva, žena žel. zvaničnika v pok.; Vida Nagličeva, hči urednika »Jutra« v pok.; Klara Balohova, učiteljica; 88letna Marija Lavričeva; Terezija Lepuševa; Peter Plevel, trgovec v Komendi; Vida Ilijeva, žena urednika »Slovenca«; Anzelm Križnar, učitelj v Železnikih; Ana Amalija Krenova, žena ravnatelja v pok. V Mariboru: 80letni Franc Majer, železničar v pok. in pos.; 26letna kleparjeva žena Ivana Gomzijeva; Drago Pinterič, šol. upravitelj v pok.; 97letna Julijana Veselova, vdova po viš inšpektorju drž. žel. V Celju: 82letna Ana Marija Sprungova, zas. V Mirni na Dolenjskem: 88letni Martin Kolenc, pos. in gostilničar. V Očeslavcih pri Gornji Radgoni: Jožef Herman, trg. in pos. V Orlici pri Ribnici na Pohorju: Julija Gröglova, pos. V Vranju: brigadni general Adolf Kilar. V Dubravi pri Završu: Ema Miheličeva, žena velepos. in trgovca. Na Jesenicah: 37letni Zvonimir Turnšek, trgovec. V Ivanjkovcih: 80letna Marija Petovarjeva. V Novem mestu: Alojzij Midorfer, krojaški mojster, trgovec in pos. V Laškem: Terezija Pirtovškova, žena preglednika fin. kontrole. V Črnomlju: 80letni Luka Ahačič, okrajni gozdar v pok. — Naše iskreno sožalje!

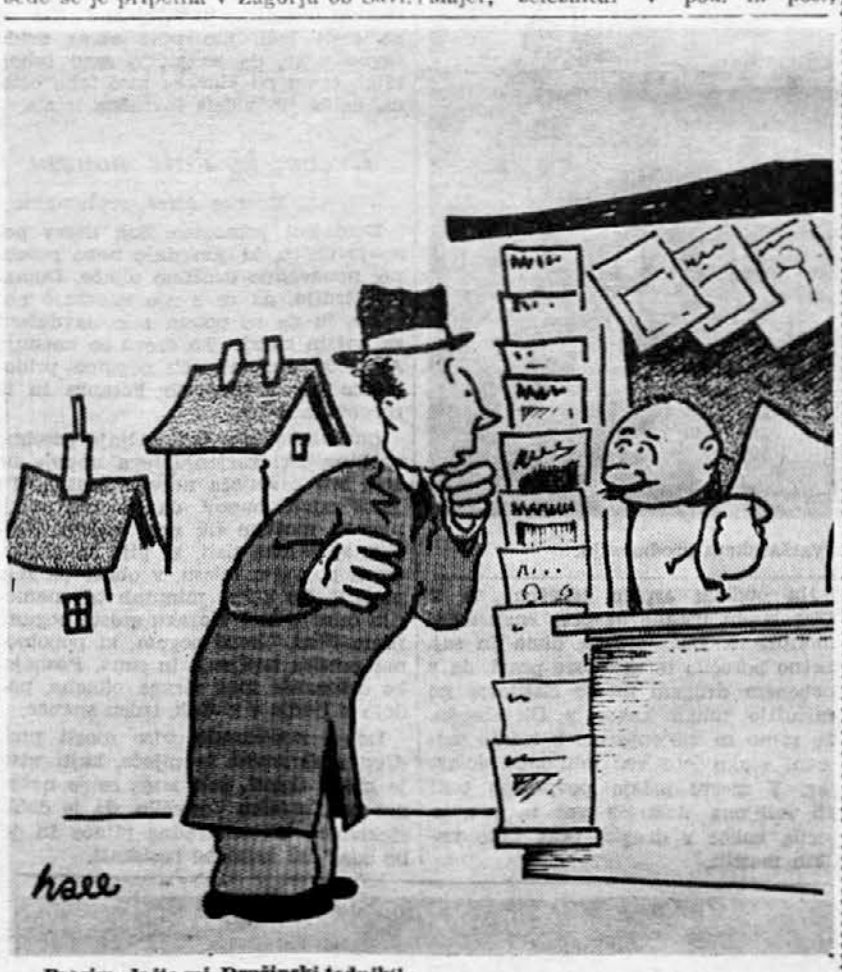

»Prosim, dajte mi ‚Družinski tednik'!«
»Pridite, prosim, malo pozneje, ko ga spet dobim. Imam namreč samo še enega in še tega sam berem!«

Posebno pazite, kaj bolnik pije! Če Vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim češče najboljšo mineralno vodo
ono z rdečimi srci
Če sami bolehate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.
Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

ZRCALO *naših dni*

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Še enkrat »socialnost«!

V nekem našem mestu živi šivilja, ki s poštenim delom svojih rok, s težavo preživlja sebe in hčerko, ki pridno študira. Mati ima vedno dovolj dela in vendar večkrat obe stradata. Vzrok so samo tiste gospe, ki pri njej naročajo svoje obleke in jo potem puste čakati, ne da bi plačale, kar so naročile. In to so ženske, ki med svetom igrajo odlične vloge in se povsod kažejo dobrosrčne in plemenite.

Tako se je primerilo, da je šivilja šla z neko svojo, dobro situirano odjemalko v trgovino, kjer sta skupaj izbrali blago za obleko in ga je trgovec vpisal kar na dolg šivilje, ki jo pozna. Ona je rada na to pristala, prepričana, da ji bo gospa, ki ji je bila še manjši znesek dolžna, kmalu vse skupaj plačala, kakor ji je zagotovila.

Približal se je božič. Šivilja in hčerka sta prezebali v svoji podstrešni sobici in čakali, kdaj se spomni nanju katera bogatih odjemalk in pride plačat svoj dolg. Nobene ni bilo. Kdo naj misli v topli sobi in pri polni skledi na siromaka, pa čeprav ima obveznosti do njega? Na sveti večer je šivilja že o mraku izgotovila obleko za bogato gospo, s katero je šla tudi v trgovino kupit blago. Zavila je obleko in jo izročila hčerki študentki, da jo ponese odjemalki z računom vred. Mladenka je vzela obleko in tudi kanglico za mleko, da bi nazaj grede z denarjem, ki bi ga bila dobila, kupila mleka. Odšla je h gospe, ki je prišumela v svileni obleki iz sobe, iz katere se je čulo govorjenje in smeh. Skozi priprta vrata je dekle videlo večjo družbo dam in gospodov, ki so se veselo zabavali pri obloženi mizi. Gospa je obleko sprejela, pogledala račun, se namrdnila in dejala:

»Hvala, da ste jo prinesli, račun bom pa že plačala!«

Ko je hčerka prišla domov, je pričela glasno jokati, saj že dva dni ni imela nič gorkega v želodcu.

Zdaj se je oblekla mati in sama pohitela h gospe, ki jo je nejevoljna sprejela in ji rekla, da ji bo že plačala. Šivilja jo je prosila, naj ji takoj plača, ker denar nujno potrebuje. Omenila ji je stari dolg in jo prosila, naj vsaj tistega poravna.

Zdaj se je gospa razhudila in ji v sveti jezi pokazala vrata.

»Dobro! Vas bom pa tožila!« je vzkliknila uboga šivilja vsa obupana.

Gospa se je zarežala:

»Le kar tožite me, saj mi nimate kaj vzeti! Vse kar imam je last mojega moža!«

Sramota! S.

Nezavednost

Nekatere slovenske žene se še vedno ne zavedajo, da so Slovenke. To priča primer, ki ga hočem opisati: V sosednji hiši stanuje premožna gospa z edinim otrokom. Otrok ima vzgojiteljico, ki ga vzgaja le v tujem jeziku. In kadar ga pelje na izprehod, govori otrok tuje besede, pomešane s spačenimi slovenskimi. In naj sliši to tujec, kaj si bo mislil o naši domovini? Koliko več zavednih Slovencev bi bilo, če bi imeli pravilno vzgojo! Tako tudi v časopisu vedno čitamo: »Iščem vzgojiteljico s perfektnim znanjem nemščine.« Ali je to današnja kultura in cilj k napredku? Tisti, ki ima le malo ponosa, bo delal tako, da bo z veseljem služil domovini in gledal tudi za njeno bodočnost! **Dijakinja**

Da bo vsa družina vesela, je treba samo kupiti »Družinski tednik«!

Angel varuh v Ameriki

Čudežne rešitve iz smrtne nevarnosti. Živ in zdrav po padcu iz tretjega nadstropja — rekord čudežnih rešitev

Ljudje zbirajo tobačne doze, vžigalične škatlice, redke gumbe, kokošja ogrodja in Bog ve, kaj še vse. Neki Američan je pa zbral nekaj najnenavadnejših rešitev iz smrtne nevarnosti v preteklem letu.

Mali Filip Romano iz ameriške države Teksas ima menda res dobrega angela varuha. Ko ga je njegova dojilja v otroškem vozičku peljala čez cesto v nekem ameriškem velemestu, je pridrvel mimo avto in potegnil voziček s seboj. Otrok je zletel v zrak, z njim pa tudi blazina in odeja. Vsi so mislili, da si bo pri padcu na tla polomil vse kosti, toda padel je tako srečno na odejo in blazine, ki so padle na tla tik pred njim, da si ni prav ničesar naredil. Narobe, celo veselo se je zasmejal, očitno mu je bil izlet po zraku zelo všeč.

V nekem mestu v Pennsylvaniji se je neki gospod, po imenu Bert Philipps, odločil, da se bo zvečer, preden leže v posteljo, še pošteno okopal. Na lepem, ko je ležal v prijetno topli vodi, ga je zbudil iz sanjarjenja močan pok, tik za njim pa še hujši pljusk. Poleg njega je v kopalni kadi sedel oblečen tuj mož, ki je padel iz tretjega nadstropja čez stopnišče na streho steklene kopalnice in se zdaj nekoliko prestrašen, pa čisto zdrav in le malo opraskan znašel poleg gospoda Philippsa. Tudi kopalcu se na srečo ni ničesar zgodilo. Zato sta si drug drugemu čestitala in proslavila srečno rešitev najprej z zelo vročo kopeljo, potlej pa z zelo hladnim požirkom rujnega vinca.

V državi Indiani se je zgodila precej podobna nesreča. Tudi pozorišče te nesreče je bilo v kopalnici. Bill Hopkins je pri vstajanju iz kopalne kadi tako nesrečno zdrknil na tla, da je prebil okno pri kopalnici in padel iz drugega nadstropja na cesto. Priletel je pa tako srečno, da je padel ravno na kup peska, pripravljenega za nasipanje ceste. Obležal je nekoliko omamljen na kupu peska, kakor hitro je pa prišel k zavesti, je odšel nazaj v kopalnico in se vnovič skopal, to pot s srečnejšim koncem...

V Los Angelesu je Usoda preprečila samomor nekega mladeniča, nesrečno zaljubljenega v neko filmsko igralko. Mladenič se je na smrt zaljubil v lepo, mlado filmsko igralko — njeno ime nam ni znano — in ker se ona očitno ni zmenila zanj, se je odločil, da bo naredil konec svojemu življenju. Odprl je pipico pri plinskem štedilniku, sedel za mizo in napisal svoji ‚ljubezni' poslovilno pismo. Ko je pismo končal, si je prižgal cigareto. Plin, ki se je že nekoliko razširil po prostoru, se je pa vnel, nastala je strahovita eksplozija, ki je treščila mladega samomorilnega kandidata skozi okno na hodnik. Tam je nezavesten obležal, dokler ga niso ljudje našli.

Ko se je v bolnišnici zavedel in spoznal, da je še pri življenju, se je tega tako razveselil, da se je odločil zaljubiti se v kakšno dosegljivo dekle. Danes je že srečen zakonski mož.

Najbolj umazano mesto v Združenih državah

Newyork, septembra.

Pri nekem dokaj čudnem tekmovanju ameriških mest je zmagalo mesto Cleveland v državi Ohio. Šlo je pa za časten naslov — naslov najbolj umazanega mesta v Združenih državah.

Ugotovili so namreč, da pade na mesto vsako leto nič manj ko 50.000 ton saj, ki povzroče, kolikor se to pač da zračunati — za okrog 10 milijonov dolarjev škode. Cleveland je eno najbolj industrializiranih mest in eno največjih tržišč v Združenih državah. Kot sedež Standard Oil Company je središče petrolejske industrije; poleg tega velja za največje lesno tržišče Severne Amerike. Pri gradnji so pa napravili usodno napako, da so večino tovarn zgradili na zahodni strani mesta. Ker v tem predelu po večini piha zahodnik, nese vse saje in ves dim nad mesto. Potlej ni nič čudnega, če se mesto postavlja z naslovom najbolj umazanega mesta.

Na podlagi trpkih izkušenj so v Clevelandu ustanovili prvi znanstveni institut za raziskovanje dima in saj. Letno poročilo te ustanove pravi, da v nobenem drugem mestu čistilnice ne zaslužijo toliko kakor v Clevelandu. Že samo za čiščenje oblek izdajo meščani vsako leto več milijonov dolarjev. V mestu izdajo povprečno tudi 1,5 milijona dolarjev več za pranje perila kakor v drugih, prav tako velikih mestih.

Clevelandskih gospodinj vsekako ne kaže zavidati. Zavese morajo prati vsak teden in še potlej ostanejo čiste le dva dni. Na koncu tedna so že popolnoma črne. Kako bi se rešili tega zla, še zdaj ne vedo kljub vsem mogočim poskusom, ki so jih napravili v institutu za raziskovanje dima in saj.

Nemško vojaštvo med boji v varšavskem predmestju.

Röntgen in kriminalistika

London, septembra.

K najtežjim problemom kriminalistike spada nedvomno določitev časa, kdaj se je kakšen zločin pripetil, posebno če ni nobene priče in nobenih dokazov. Vprašanje krivde in nedolžnosti je pa pogosto odvisno prav od rešitve tega problema.

V Dealu v grofiji Kentu na Angleškem so pred kratkim neznani zločinci umorili neko gospo Jacksonovo. Mnogo je bilo odvisno od tega, kdaj se je zločin zgodil. Nobenega dokaza pa ni bilo in tudi nobene priče. Edino oporišče je bilo kosilo, ki ga je gospa Jackosonova pojedla, ob neki določeni uri preden se je nesreča zgodila in ki je bilo še v njenem želodcu.

Zdravniki so pričeli iskati gospo ali gospodično, ki bi bila približno iste telesne konstitucije kakor umorjenka. Naposled so jo našli v neki bolniški sestri. Ta bolniška sestra je privolila v njihov poskus, čeprav je vedela, da bi to utegnilo škodovati njenemu zdravju.

Pojedla je takšno kosilo kakor umorjena gospa Jacksonova. Nato so zdravniki njen želodec vsake četrt ure röntgenizirali. S primerjavo teh röntgenskih slik z röntgenskimi slikami želodca umorjenke, so dognali, kdaj se je umor zgodil.

Poslednja pariška modna novost

London, septembra.

Pariška modna hiša Sciaparelli je pred začetkom vojne uvedla v modo majhno, ljubko novost. Ko da bi slutila vojno, je začela propagirati posebno cvetje iz medlega barvastega stekla, ki ga nosijo gospodje in dame v gumbnicah na plaščih in kostimih. Med cvetjem je pa majhna žarnica, ki ponoči sveti.

Poslednja pariška modna novost je ko nalašč za zdanji zatemnjeni Pariz. Novost so prenesli tudi v London in tako se zadnje čase po londonskih ulicah sprehajajo ljudje z ljubkimi osvetljenimi nageljčki in vrtnicami. Ker ni po cesti luči, jim novi okras pride ravno prav, da se vidijo med seboj, kljub temu pa »lučke« niso tako očitne, da bi jih videla sovražna letala.

Drevo, ki daje pogum

Buenos Aires, septembra.

Domačini južnoameriških držav poznajo drevo, ki jim daje neko posebno, nenavadno dražilno pijačo. Domačini trdijo, da se z njo nasrkajo poguma in da so potem zelo navdušeni za boj in klanje. To drevo se imenuje Aywasco, čudoviti sok poguma pridobivajo pa iz njegovih korenin in iz njegovega lubja.

Čudovito pijačo pripravljajo posebno svečano. Pri varjenju tega napoja ne sme biti pričujoča nobena ženska. Ta ‚podžigajoči napoj' dajejo poglavarji plemen moškim tik pred bojem. Najprej se prične tisti, ki pije to pijačo, tresti po vsem telesu, v obraz pa zelo pobledi. Po nekaj minutah ta znamenja minejo in v človeku zraste pogum, fantastični, blazni pogum, ki popolnoma prezira trpljenje in smrt. Pozneje, ko delovanje tega strupa odneha, padejo ti ljudje v globok, trden spanec.

Dolgo raziskovalci niso mogli prodreti v skrivnost te pijače, kajti niso je mogli dobiti. Šele letos se je nekemu raziskovalcu posrečilo, da je dobil steklenico te nenavadne pijače in jo bo zdaj dal kemično raziskati.

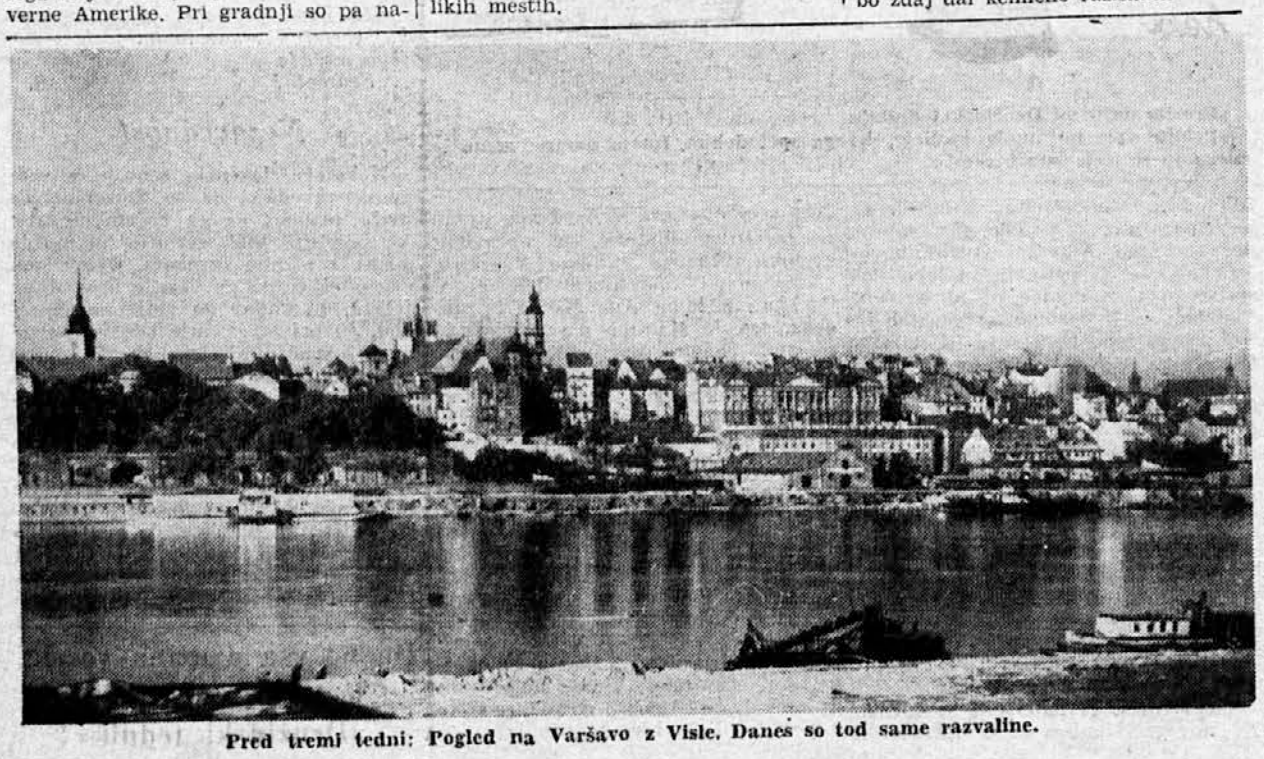

Pred tremi tedni: Pogled na Varšavo z Visle. Danes so tod same razvaline.

Kip poljskega pesnika Adama Mickiewicza v Lvovu, glavnem mestu Galicije, ki so ga zasedli Rusi.

Večno sonce

Oslo, septembra.

Polnočno sonce na Severu je čudovit naraven pojav. Vsi, ki so opazovali in doživeli to krasoto, pravijo, da je ne bodo nikoli pozabili in da nikoli dotlej niso videli kaj tako veličastnega.

Oddelek francoske konjenice, namenjen na saarsko fronto, se poslavlja od ljubljenega Pariza.

Na Norveškem sije sonce skoraj vso noč, toda o polnoči se skoraj že čisto potopi v morje. Na Spitzbergih pa narobe lahko tudi o polnoči pri sončni razsvetljavi naredimo izvrstne fotografske slike. Neki raziskovalec polarnih krajev je povedal, da je imel neko poletje na Spitzbergih nekatere tedne sonce podnevi in ponoči. V takšnem času je zelo težko ločiti dneve od noči, kajti noč je čudovito podobna dnevu.

»Kajpak sem doživel tudi meglene dneve, tedaj so se vrhovi snežnikov le medlo svetili izza megle in oblakov. Toda nikoli nisem doživel kaj lepšega kakor so bili ti dnevi brez noči, ko veselo sonce meče tisoč odbliskov na veliko ravan, ko nežni vetriči nalahno kodrajo smaragdno zeleno vodo ogromnih fjordov in ko se vsak griček odraža iz mehke sinje luči. Pri lepem vremenu so Spitzbergi poleti raj na zemlji. V dolinah in na pobočjih rastejo čudovite cvetlice nenavadnih barv. Tukaj spoznaš najbolj nenavadne cvetlice in ptiče, ki jih ne vidiš v nobeni živalski knjigi.«

Kako rastejo človeški nohti

Pariz, septembra.

Človeški nohti rastejo poleti hitreje kakor pozimi. Ta najbrže neznana resnica je pa ena redkih podatkov, ki jih povprečni zemljan ve o rasti svojih nohtov. Tako na primer rastejo nohti na naši desni roki hitreje od nohtov na naši levici. Niti dva nohta na roki ne rasteta enako hitro.

Povprečno znaša čas, ki ga porabi en noht, da zraste do svoje največje dolžine, štiri in pol mesece. Pri tej hitrici se obnove nohti v življenju sedemdesetletnika 186krat. Če upoštevamo dolžino nohta, ki znaša 12 mm, potlej bi znašala povprečna dolžina nohtov v življenju sedemdesetletnika pod pogojem, da nohtov nikoli ne bi strigli 2'30 metra. Če bi sešteli dolžino naših nohtov pri sedemdesetih letih na vseh prstih, kajpak če nohtov ne bi vse življenje strigli, bi znašala zelo visoko številko 23'5 metra!

Kit ne mara vode

London, septembra.

Znano je, da kit v vodi le redkokdaj miruje, temveč dokaj nemirno plava in hlasta za zrakom. Zakaj? Kit ne morez prenesti, da bi mu voda vdrla v pljuča. Nemirno morje prisili kita, da se sem in tja požene iz valov in hlastne za zrakom. Če hoče pljuča popolnoma napolniti z zrakom, mora to večkrat ponoviti. Pri zrcalnogladkem morju plava kit mirno po vodi in ne hlasta za zrakom, kajti tedaj ni nobene nevarnosti, da bi hkrati z zrakom vdrla v pljuča tudi voda.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj stori kit, če se mu voda v pljučih zaleti?

Beračenje — poklic ki nese

Kalkutta, septembra.

Ceste indijskih velemest so polne radovednih turistov, pa tudi vsiljivih beračev. Indijski berači so znani po svoji vsiljivosti in umazanosti po vsem svetu. Če pride tujec v Bombay, Delhi, Singapur ali Kalkutto, ni več varen pred to nadlego.

Zadnji čas so skušali to grdo razvado omejiti in berače pripraviti do tega, da bi delali. Niso pa računali z voljo beračev. Ti so namreč pokazali toliko nebrižnosti glede dela, da so se oblasti pobliže pozanimale, kaj jih tako veže na beraški poklic. Romantika zaneslji-vo ne. In res se je izkazalo, da beračenje po indijskih ulicah zelo dobro nese, povprečni, precej spreten berač zasluži z beračenjem na dan približno toliko kakor pri nas višji bančni uradnik...

Vojvoda in vojvodinja Windsorska, fotografirana po prihodu na Angleško.

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Zanimalo ves bo, zakaj prav za prav studenček žubori, kakor se izražajo pesniki v svojih pesnitvah. Menda ni pesnika, ki ne bi opeval tega naravnega pojava, ki ni prav za prav nič drugega kakor neprestano eksplodiranje. Med tekom vode nastanejo majhni zračni mehurčki, ki se s prav rahlim pokom razletijo. In ker je teh mehurčkov, čeprav so tako neznatni, na tisoče in milijone, nastane včasih kar močno šumenje.

*

Tehnični napredki so že tako daleč, da včasih človek pomisli, da gredo že preko vseh zmožnosti, ki jih imajo naravni pojavi in naravna bitja. Rekordi nad rekordi pobijajo hitrost letal že kar v nedogled. Vendar pa najbrže še nobeno letalo ni prekosilo nekega ameriškega ptiča v vztrajnosti letenja brez prestanka. Ptiča, imenuje se burjevka, je neki naravoslovec opazoval sedem dni podnevi in ponoči in je ugotovil, da je ves ta čas brez prestanka letal okrog in še po tem času ni bilo opaziti pri njem niti najmanjše utrujenosti. Ne da bi premikal krila, tudi lahko zdrži zelo dolgo v zraku in leti s hitrostjo 160 kilometrov na uro.

*

Marsikdo si ne zna razlagati izraza »hermetično« zaprt. Nekateri se pač še iz šolskih klopi spominjajo, da je bil Hermes grški bog, zaščitnik trgovine, prometa, popotnikov in tatov. V njegov »resor« sta spadali tudi alkimija in magija, ki so ju imenovali hermetični umetnosti. Ker je Hermes po veri Grkov lahko zaprl dragocenosti in posode, je beseda »hermetičen« dobila pomen nepropustno zaprtega predmeta.

*

Še pred dobrimi sto leti so bili Američani prav tako nezaupni do novotarij kakor Evropci. To pa ni nič čudnega, saj so bili Američani takrat prav za prav še Evropci, ki so se v Ameriko priselili. Kako nezaupni so bili, kaže že tale primer iz leta 1797. Takrat so namreč prispeli v Ameriko prvi jekleni plugi; farmarji iz New Jerseya so se jih na vso moč branili, češ da jih ne bodo uporabljali, ker železo zastruplja zemljo in preprečuje rast žitaric.

*

V Zadnji Indiji zakone ločijo na podoben način kakor so pri nas sodili v srednjem veku coprnice. Vrgli so coprnico v deročo vodo; če je utonila, je bila kriva, če se je rešila, pa ne. V Zadnji Indiji pa zakonca, ki se prepirata in se hočeta ločiti, prižgeta v navzočnosti tretje osebe dve popolnoma enako veliki sveči. Potlej mirno čakata, čigava sveča bo prej ugasnila. Potlej nanj zvrnejo krivdo za ločitev zakona.

*

Na Penangu, britanskem otoku ob vzhodni obali polotoka Malake, imajo domačini kačje svetišče. V njem namreč živi na stotine zelo strupenih, velikih gadov. Domačini hodijo v svetišče in jih nosijo po rokah in častijo. Ker so pa kače tako zelo strupene, zažigajo v svetišču dosti kadila in maka in dim kače tako omami, da niso prav nič več nevarne in ne pikajo.

*

»Uspavajte me, prosim!« lahko kratko in malo pokliče po telefonu Newyorčan tvrdko, ki skrbi za mirno spanje bogatih meščanov. V nekaj minutah se pripeljejo z avtomobilom uslužbenci te tvrdke in prinesejo s seboj uspavala vseh mogočih vrst: od najpreprostejšega Baldrianovega čaja, vate za ušesa, ščita za oči do najhujšega uspavalnega praška. Med različnimi poskusi predpišejo seveda tudi slano kopel in na gramofonski plošči zaigrajo uspavanko ali kakšno prav sentimentalno melodijo. Uboga žrtev je najbrže od vseh teh poskusov naposled tako utrujena, da sama od sebe zaspi. Kaj takšnega si pa tudi lahko privoščijo samo v Ameriki.

Živ pokopan

Stockholm, septembra.

Pred kratkim se je pripetila na Švedskem velika nesreča. Več ko 22 ur je moralo reševalno moštvo odkopavati nekega rudarja, ki ga je plaz odnesel sto metrov globoko s seboj. Masa kamenja, ki je ležala nad njim, je tehtala več ko 40 ton; 25 ton so morali odpeljati, da so prišli do moža in ga vsaj delno odkopali. Ves ta čas je bil ubogi rudar brez hrane. Šele tik pred rešitvijo so mu dali nekoliko kave in kruha. Ko so ga naposled s pomočjo neke vrvi izvlekli iz groznega položaja, ni imel, razen oteklih nog, ker se ni mogel niti premakniti, nobene rane ali kakšne brazgotine. Dosti je pripomoglo k njegovi rešitvi tudi to, da je bil vseskozi pogumen in ni niti za trenutek izgubil upanja na rešitev.

Pol milijona odškodnine, ker ne more več v družbo

Turin, septembra.

Glavni predmet razgovorov v Turinu je zadnje dni tožba zaradi odškodnine, ki jo je vložila znana turinska dama proti šoferju avtomobila, ki se je z njim ponesrečila.

Pred kratkim se je namreč mladi in izredno lepi ženi bogatega industrijca iz Turina pripetila avtomobilska nesreča. Pr tem je dobila rane po svojem lepem obrazu, po prsih in po nogi. Čeprav se je poslužila vseh načinov zdravljenja v vseh mogočih in tujih lepotnih salonih in sanatorijih, je njen obraz kljub vsemu skažen. Nihče ji ga ne more popraviti. Zato je dama vložila tožbo proti neprevidnemu vozaču. V tožbi ni zahtevala samo odškodnine za stroške, ki jih je imela z zdravljenjem, temveč tudi odškodnino, ker ne more več v družbo.

Navedla je namreč, da zaradi poškodb, ki jih je dobila pri avtomobilski nesreči, ne more več sodelovati pri vseh mogočih sprejemih. »Glede na družabni in gospodarski položaj mojega moža je bila moja dolžnost, da sem živela družabno življenje«, tako je utemeljevala svoje zahteve mlada gospa. »Bila sem pri vseh sprejemih, ki jih je prirejal elegantni svet našega mesta, hodila sem v letovišča in kopališča, pozimi sem pa smučala. Zdaj mi je vse to nemogoče; kako naj sodelujem pri sprejemih, ko pa zaradi brazgotin ne morem obleči nobene izrezane obleke. Kako naj plešem in smučam, ko imam trdo nogo. Prisiljena sem, da živim popolnoma osamljena doma, v veliko škodo trgovini svojega moža, ki mu manjka moje sodelovanje in moje posredovanje.« Zaradi vse te škode, je gospa zahtevala »malenkostno« odškodnino pol milijona dinarjev, poleg tega pa še sto tisoč za poravnavo stroškov. Sodišče je razsodilo, da ji pripada nekako polovica zahtevane vsote. Pri tem bo tudi ostalo.

V omnibusu po Tahitiju

Newyork, septembra.

Neki mladi Američan je sklenil, da si bo ogledal romantično življenje na južnih otokih in je z malo denarja v žepu, pač pa z dosti dobre volje in humorja odrinil na jug. Zdaj pripoveduje, kaj vse je doživel zanimivega na svojem potovanju.

Naglobljі vtis je nanj napravil Tahiti, ki je znan kot eden najlepših in najbolj romantičnih otokov v Južnem morju. Domačini so belci in eno najlepših plemen na svetu. Otok je po večini porasel z neprehodnimi pragozdi, sredi otoka se pa leskečejo krasne, divje gore.

Med vsemi doživljaji na tem otoku je napravila nanj najbolj romantičen vtis vožnja z otoškim omnibusom. Iz glavnega mesta Papeete vozi avtobus po ozki cesti, ki drži krog in krog otoka. Vozilo je zelo primitivno, z leseno streho, sicer so pa potniki popolnoma izpostavljeni vetru. Na strehi so naložene vreče, šopi banan, zelenjava, kolesa in vsa mogoča prtlaga. Sedeži so zmerom prenapolnjeni z domačini, dvema ali tremi Kitajci in nekaj belci. Za pijance so določeni zadnji sedeži. Vozač tako skrbno napolni omnibus, ko da bi hotel v tej umetnosti tekmovati s škatlicami sardin. Niti najmanj ni v zadregi, če kakšnemu belcu posadi na kolena ljubko, smehljajočo se domačinko. Ko je vse dobro zabasano, omnibus odpelje. Pijanci na zadnjem sedežu vsakemu pešcu kričijo ganljive pozdrave, ostali domačini pa zapojo kakšno pesem. Cesta se vije med palmami na robu lagun s pogledom na morje. Neki potnik se na lepem spomni, da mora po vsaki ceni govoriti z nekim znancem, ki stanuje ob cesti. Omnibus se ustavi in vozač mu da pet minut časa za razgovor. Če ga v tem času ni iz hiše, kamor je šel obiskat prijatelja, gre vozač za njim in ga pripelje s seboj.

Na nekem drugem koncu spet čaka debel Kitajec in hoče še poprej, preden se odpelje, spraviti v red svojo obleko. Ko ves zasopel pride v omnibus, vidi, da ima s seboj neko tujo obleko. Vsi popotniki z vozačem vred se začno smejati in se od smeha kar zvijajo. Na Tahitiju se namreč ljudje strahovito radi smejejo. Nihče se ne jezi zaradi izgube časa. Čemu neki? Vetrič prijazno pihlja, sonce sije, jutri je še en dan in sonce bo tudi jutri sijalo. Zakaj bi človek hitel..,

Vodnjak svetih žrtev indijanskega plemena Maje

Newyork, septembra.

Pred mnogimi leti je dobil kapitan Efrem Nickerson, šef ameriškega oddelka mornarice za potapljaštvo, novega učenca. To ni bil več mladenič, temveč mož štiridesetih let in zelo izkušen. Pisal se je Edvard Herbert Tomson, po poklicu je bil pa ameriški konzul v Mehiki. Kupil si je potapljaško pripravo in v nekaj mesecih je postal sijajen potapljač. Vrnil se je nazaj v Jukatan, kjer je imel svoje posestvo.

Danes je to posestvo glavni stan ameriških arheologov, ki so prišli tja, da bi proučevali kulturo starega indijanskega plemena Maje. Edvard Tomson je bil pionir te mlade znanosti.

Ko je Tomson kupil to posestvo na polotoku Jukatanu, je kmalu spoznal, da leži sredi ruševin starih svetišč. Začel je kopati. Ugotovil je, da je stala na tistem mestu nekdaj vas indijanskega plemena Maje. Med ruševinami je našel tudi neki indijanski rokopis, ki datira iz leta 1566. V tem rokopisu so bile popisane ceremonije Indijancev, ki so se vršile v »svetišču kač«. Po tem popisu so se Indijanci zbirali okrog »vodnjaka svetih žrtev«. Med peklenskim tuljenjem so Indijanci metali v vodnjak lepa dekleta in dragocen nakit. Na ta način so potolažili jezo bogov.

Tomson se je odločil, da bo podrobno pregledal takšen vodnjak. Zato si je kupil potapljaško opremo in se naučil potapljati. V potapljaški obleki se je spustil na dno vodnjaka in ga začel preiskovati.

In pravljica je postala resnica. Tomson je v vodnjaku res našel ženska okostja in bisere. Razen tega je našel tudi druge predmete, simbolne oblike, okrašene z ornamenti.

Indijanci so metali nedolžna dekleta v vodnjak, poprej so jih pa oblekli v sove nedolžnosti«. Verovali so namreč, da jim bodo duhovi na onem svetu slekli te pasove in jih peljali nage pred bogove.

Nehvaležnost je plačilo tega sveta

Subotica, septembra.

Pred subotiškim sodiščem so pretekle dni obravnavali nenavadno ljubezensko dogodivščino. Starši 18letne Mileve Ranjekovićeve so tožili 19letnega mladeniča Staneta Lončarja, češ da jim je ugrabil hčer in jo imel štiri mesece zaprto.

V resnici se je pa zadeva odigrala takole: mlada človeka sta se do ušes zaljubila drug v drugega in tako je kajpak dekle pristalo, da gre z mladeničem in da bo živela pri njem. Štiri mesece sta živela srečno kakor mlada kosa v gnezdu, potlej je pa dekle na lepem zapustilo svojega zaročenca in pobegnilo domov.

Obtoženi Lončar se je pred sodiščem branil, da ni ugrabil dekleta, ker je šla z njim popolnoma prostovoljno. To je tudi razumljivo, sicer ne bi živela z njim štiri mesece. Njegovi starši so njej na čast ob prhodu celo pripravili gostijo. Bilo je vse ko na svatbi, le poročila se nista. Zato je dekle mladeniča tudi zapustila, ker ji je baje obljubil zakon.

Dekle je pred sodiščem celo zahtevalo odškodnino za razžaljenje časti, in sicer 10.000 dinarjev. Sodišče je njeno zahtevo zavrnilo, mladeniča pa oprostilo. Bilo je očitno, da je mladenič ni ugrabil. Tako se je moral mladenič že v rani mladosti prepričati, da je nehvaležnost edino plačilo tega sveta.

Prvi napad iz zraka je bil v balkanski vojni

Pariz, septembra.

Pariški »Excelsior« je po dolgotrajnem raziskovanju ugotovil, kdaj je bil prvi letalski napad.

To se je zgodilo leta 1912. v bolgarsko-turški vojni. Napad je izvršil bolgarski častnik Milkov z vojnim letalom tipa »Farmar«. Letalo je letelo s hitrostjo sto kilometrov na uro.

Milkov je najprej letal na izvidniške polete okrog trdnjave Jedrena, da bi si ogledal položaj turških trdnjavskih baterij. Ob neki priložnosti je z letala metal tudi letake, ki je v njih opozarjal Turke, naj se vdajo. Letalo je letelo tako nizko, da so turški vojaki streljali vanj s samokresi. Turška vojska je takrat prvič videla letalo. Tako se je ustrašila strahovitega brnenja nad svojimi glavami, da je zbežala v trdnjavo.

Dva dni po izvidniškem poletu se je Milkov spet dvignil nad turško ozemlje in začel bombardirati. Imel je navadne granate, ki jih je z roko metal na zemljo. Iz zraka je napadel tudi železniško postajo in jo popolnoma porušil. Turško prebivalstvo se je v največjem strahu razbežalo.

Kmalu nato je padla trdnjava Jedren in Turki so zgubili balkansko vojno.

Poldrug milijon dinarjev vredno biserno ovratnico je pozabila v hotelu

Pariz, septembra.

Najbogatejša ženska na svetu, Barbara Huttonova, po ločitvi od svojega drugega moža Reventlowa najrajši prebiva v Italiji. Po sončenju na beneškem Lidu se je tudi letos podala v Rim, kjer je nameravala preživeti jesen.

Mednarodni dogodki so ji pa prekrižali račune. Ker se je bala, da bo železniška zveza s Francijo prekinjena, je naročila sobariei, naj hitro pospravi njene reči v kovčege. Še tisti dan je odpotovala v Pariz.

V naglici in strahu je pa sobarica pozabila v hotelski omari biserno ovratnico, vredno poldrug milijon dinarjev.

Kakor hitro je prišla Barbara v Pariz, je telefonirala v Rim in vprašala v hotelu za svoje bisere. Povedali so ji, da so še na istem mestu in takoj se je eden izmed ravnateljev njenega pariškega hotela s simplonskim vlakom odpeljal po pozabljeni nakit.

Siguren nastop

nam omogoča le solidna obutev v brezhibni obliki. Pri nabavi iste nas posetite, postreženi boste nad vse pričakovanje. Vsak teden najnovejši modeli

»Je-Ja«

Ljubljana, Miklošičeva 36

Novela „Družinskega tednika“

PRVI HLAD

NAPISALA A. K. REHMANNOVA

Vlažnega sivega jutra je viselo mokro perilo togo in brezupno na vrvi. Gospodična Bergerjeva je mimogrede potipala z gibčnimi, trdimi rokami nekaj svojih kosov perila, ki jih ji je soseda zmerom oprala s svojim vred in je hitela skozi ozko dvorišče na cesto. Kar shladilo se je že. Gospodična Bergerjeva je odločno zapela svojo jopico nad debelim puloverjem in si nataknila podložene usnjene rokavice. Uravnana, kakor da bi sedela pri šivalnem stroju, je sedla na svoje staromodno kolo in se odpeljala med enakomernim, krepkim poganjanjem proti svoji službi, poštni pisarni. Med potjo jo je več ljudi pozdravilo. Že nekaj let je tukaj v službi in vsi jo poznajo in spoštujejo. Ponosni in kritični prebivalci velike, premožne vasi ji ne morejo ničesar očitati. Ni ne prenapeta mlada stvarca in ne stara, godrnjava samka. Vse na njej je nekako v zlati sredi. Zmerom je čedno in primerno oblečena, zmerom skrbno počesana, prijetno rdečih lic in sinjih oči, prijazna, a ne opravljiva, vljudna in zmerna v vseh rečeh. Seveda ni nihče mislil kaj več o gospodični poštarici in nihče se ne zaveda, da prav za prav še nobenemu moškemu ni prišlo na misel, da bi jo povabil na večerni sprehod in da je še nobena gospa ni povabila v svojo sobico na prijetno urico kramljanja; sama se pa tega še najmanj zaveda.

Skrivnostna gospodična Bergerjeva kajpak še zdaleč ni. In vendar noben človek, ne tostran ne onstran poštnega okenca, niti ne sluti, kakšne daljnje sanje so se porajale v njenem srcu, ko je tisto jutro porazdeljevala pisma in se za trenutek ustavila in zastrmela v navadno sinje pismo. Sinji, trdi papir, debele, kljubovalne črke, malomarno raztresene pike na i, površno postrani prilepljene znamke — prav takšna so bila pisma, ki jih je sama nekoč z bolestjo in hrepenenjem pričakovala, ki jih je bleda in kar slabotna od sreče pričakala. Nekoč, pred mnogimi, mnogimi leti...

Gospodična Bergerjeva je videla samo sebe v majhni poštni pisarni majhnega zdravilišča visoko gori v gorah — tam je bila njena prva služba. Še je vonjala duh jabolk, ki jih je poštarna, bolna poštarica pekla na pečici zmerom pregretega prostora. Bolan je bil tudi pismonoša, bolan mladi fotograf, ki je imel nasproti pošte majhno prodajalno. Bolna je bila vsa živahna, zagorela družba, ki je brezdelno pohajkovala po majhnem trgu med zdraviliščem, pošto in trgovino, ki je vdihavala prepovedan cigaretni dim v svoja pljuča, fotografu prinašala porabljene filme, nakupovala sto ničevosti in stokrat na dan prihajala k okencu gospodične Bergerjeve. Kajti gospodična Bergerjeva ni bila bolna. Ne od vročice, temveč od njenih zdravih osemnajstih let so ji oči kar žarele, njena zarjavela lica so bila rožnato nadihnjena. Sinji pramen las je obdajal njeno gladko, okroglo čelo, enakomerno je dihala, jasna in čvrsta sta bili njena govorica in njen smeh.

Med zdraviliškimi gosti je bilo posebno dosti mladih moških. Gospodična poštarica je s svojega sedeža videla po večini mlade, zarjavele roke, ki so pri menjavanju denarja ali pri nakupovanju znamk nežno pobožale njene prste, slišala je glasove, ki so se ji v različnih jezikih zmerom enako laskali in se ji prikupovali. Smejala se je vsemu, neskrbno in nedosegljivo.

In potlej je ležalo lepega dne par ozkih, dolgih rok na okencu, z gibčnimi prsti in finimi, negovanimi nohti. In zamolkel, tih glas je spregovoril nekaj vljudnih besed. Po uradnih urah je gospodična Bergerjeva izvedela, da k tem rokam in k temu glasu spada visoka, okretna postava, drzen profil, še ne zarjavel od višinskega sonca, zelenkasto sinje oči, lepa senca pod rjavimi pramenastimi lasmi in krvavordeče, nemirne ustnice. In nekaj dni pozneje je gospodična Bergerjeva vedela, kako je, če se zrcalijo v žarkih, zelenkasto sinjih očeh, bele, kristalne gore in črni gozd. Doživela je toplino in moč teh rok, izvedela, kako so krvavordeča usta vroča, divja in sladka.

Bilo je novo, kar je gospodična Bergerjeva izvedela v teh dneh, dosti novega za njenih osemnajst let. In od vsega novega se je od ure do ure odvadila svojega živahnega, jasnega smeha in se je odslej smehljala nežno in ponosno ko mala vila. Ta smeh je pa postal bolesten in brezizrazen, ko je začela po letu dni čakati na sinja, trda pisma in je popolnoma zamrl, ko pisem ni več dočakala — in je naposled tudi nehala čakati.

Bilo je deset let pozneje v živahnem letoviškem kraju ob sinjem jezeru, kamor so izredno zanesljivo in vestno gospodično Bergerjevo prestavili, ko so se spet pri okencu pojavile ozke, dolge roke, položile tja sinje pismo in ko je zamolkel, tih glas zahteval pisemske znamke. Na četrtem prstu njegove desnice se je lesketal zlat obroček, ime na pismu je bilo prav takšno ko odpošiljalčevo, samo z »madame« spredaj. Tiho je poštarica frankirala pismo, mu pritisnila pečat in ko je z rokami pred okencem potisnila ostali denar, je s svoje lastne roke snela prstan s krvavordečim kamnom, ki ga že deset let ni odložila; spustila ga je na drobiž, da je zvonko zažvenketalo. Potlej je zaprla okence. V tej uri se je gospodični Bergerjevi spet vrnil tisti jasni, žarki smeh, nanj se je prikradel le nekakšen stekleni, trd prizvok...

Gospodična Bergerjeva je še naprej porazdeljevala pisma. Sinje pismo je izginilo med drugimi, zabičila si je, da ga ne sme še enkrat pogledati, ne misliti nanj. Neumna priča, si je mislila. Milijonom deklet se je to zgodilo, saj človek lahko živi tudi brez tega. In človek živi tako mirno, pametno, zdravo in nikakor ne žalostno. »Saj se mi čisto dobro godi,« si prigovarja gospodična Bergerjeva na poti h kosilu. »Ni se mi treba mučiti z gospodinjstvom, ne z možem in otrokom. Imela bom pokojnino, zdrava sem in vesela — očitno samo jug stiska prsi...« Toda bilo je celo nekoliko hladneje kakor zjutraj, otroci so tekli s pritegnjenimi rameni in dih jim je igral kakor majhen dim pred ustanicami.

Ko se je gospodična Bergerjeva po jedi vračala nazaj na pošto, je videla pred neko kmetijo dolg, športni avto. Na prtljažniku je bilo pritrjeno kaj čudno breme: mlad srnjak z majhnimi, a že izoblikovanimi rogovi. Gospodična Bergerjeva je obstala, iztegnila roko in se dotaknila dlake, ki je bila za zimo že siva in gosta. Tanke nožice so bile otrple, vitki vrat je trudno počival na nečastni mrliški postelji. Velike nežne oči so mrtve. Temne oči gospodične Bergerjeve so se napolnile s solzami. Mrtvaška mrzlota uboge živali ji je stresla roko in ji po njej spreletelo srce. Mrzel in žalosten se ji je zazdel ves svet.

Ko je gospodična Bergerjeva zvečer prišla domov, jo je kar spreletelo pred osamljeno sobico, pred nepomembnimi opravki, ki jih je opravljala zase, zmerom samo zase. Odšla je. Nekaj z njo ni v redu — zdaj si je sama to priznala, zelo nesrečno se je počutila. Potrebovala je nekoga, ki bi se mogla z njim pogovoriti, pogovoriti o vsakdanjih rečeh, pa četudi o perilu, ki ji je zmrznilo. Zahrepenela je po človeku, ki bi mu mogla pripovedovati o srnjačku, ki ga je videla popoldne — o možu pred dvajsetimi leti... Toda nikogar ni poznala.

Ulice so prazne. Vsi ljudje so pri večerji; tudi psi so se potuhnili v svoje kolibe. Gospodično Bergerjevo mrazi. Zdaj pride zima. Dosti dolgih, mrzlih, temnih večerov. Dosti osamljenih večerov kakor nocoj. Prijateljev bi si morala poiskati, ko je bilo še poletje, si je mislila gospodična Bergerjeva — ko je še sijalo sonce, ko je srnjak še živel.. Vse to sem zamudila. Mislila sem, da ni nič hudega, če je človek sam.

Sibko, ubito je zazvonil zvon v vaškem zvoniku. Koraki gospodične Bergerjeve so odmevali na prazni cesti. Zdrznila se je in pospešila korake. Zakurila bo svojo malo pečico in si skuhala čaj. To je dobro, da se človek ogreje preden zaspi — in pozabi.

Križanka in uganke

KRIŽANKA

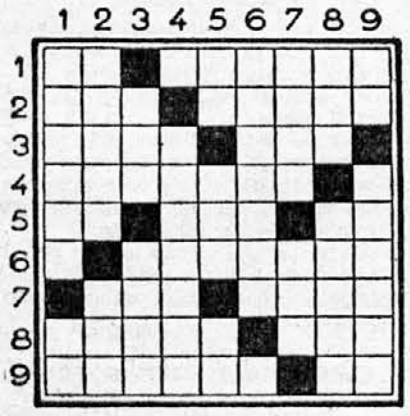

Pomen besed:

Vodoravno: 1. del voza ali političen pojem, ki ne velja več; trd ovoj; 2. suženj; cerkven dostojanstvenik; 3. zagon; zamrzla voda; 4. hrib pri Ljubljani; 5. zaimek; teniški izraz; italijanska reka; 6. sibirsko mesto; 7. oblika pomožnega glagola; turški sodnik; 8. zavezana vrv; irsko ime; 9. pazi na ljudi, ki prihajajo v hišo; egiptovski bog.

Navpično: 1. ameriška država; dva enaka soglasnika; 2. grški zakonodajec; drevo; 3. asirski bog; domača žival; 4. šport; 5. učenje; upadel; romanski spolnik; 6. prepirljivec; 7. državljan evropske države; zaimek; 8. predlog; zdravnik brez diplome; 9. ploskovna mera; ostrina.

*

POSETNICA

V. Jurčič
Klana

Kaj je ta gospod po poklicu?

*

DOPOLNILNICA

REZA OMAR PIKA AKON VOJNIK MIL OKA NICA ADA BAR ERA NA AVA BEL

Vsaki besedi dodaj spredaj še po eno črko, da dobiš nove besede. Nove črke ti dajo pregovor.

*

STOPNICE

R A — — — — —
— R A — — — —
— — R A — — —
— — — R A — —
— — — — R A —
— — — — — R A

Pomen besed: 1. turški mesec posta; 2. koledar; 3. rusko mesto; 4. krivulja; 5. japonski plemič; 6. goljufija.

*

PREMIKALNICA

PRIPADNIK - STALJIN - SALAMINA - POLABJE - SKRIVALIČŠE - JAMAJKA - MARIJANA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah evropsko državo, holandski otok v Zapadni Indiji in ameriško državo.

*

OPEKE

UNE KDO
RSE ETR VEČ
NEV ORS POV OBR
RGA ETE KAK RNE OUT

Uredi opeke tako, da boš bral lep pregovor.

*

MAGIČEN KVADRAT

1. A A A A A
2. A D I I I
3. I K K N O
4. O P R R R
5. R S T T T

Pomen besed: 1. rudnina; 2. Odisejeva domovina; 3. romunska telegrafska agencija; 4. sveta podoba; 5. ukrajinsko krstno ime.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: ar, lakota, ral, robot, Azov, Lim, Božidar, er, Niš, ve, borivec, kit, niti, pilot, Dev, Otokar, ro. — Navpično: Arabec, Po, Razor, kit, Lož, Bilo, vinotok, ar, dir, ta, Kolašin, Obir, vid, Tom, veter, ta, pecivo.

Dopolnilnica: Fran Levstik.

Skrivalnica: Strahopeten človek se še sence boji.

Posetnica: rezervni častnik.

Izpopolnilnica: Kdor se z mečem bori, bo z mečem končan.

Račun s črkami: Število 12345 pomnožiš z 234, pa dobiš 2888730.

Magičen kvadrat: Čapek, Atila, pirit, Elija, katar.

MALI NOTES

Zelo neverjetno in celo nenavadno je, da more majhen, črn, že nekoliko oguljen notes obsegati življenje človeka, enega izmed mnogih, ki se bore, delajo, se vesele in žaloste na tem božjem svetu. Ta človek je neki moj znanec, ‚posloven človek', kakor pravimo takšnim ljudem, ki ves dan tekajo po opravkih, vsakih pet minut dvignejo telefonsko slušalko in imajo mnogo ‚zvez'.

Poslovne ljudi ločimo v tiste, ki imajo uspehe v svojih podjetjih, in v takšne, ki se ne premaknejo z mrtve točke, kamor jih je na nekakšen čuden, neopravičljiv način posadila usoda. Moj znanec je eden tistih, ki na družabni lestvici presenetljivo hitro stopajo navzgor, tako po zmožnostih kakor po uspehih. Eden tistih je, ki se z njimi človek tako rad pogovarja, ker vsak dan vedo kaj novega, toda ne samo iz svojega delokroga, pač pa z vseh poprišč današnjega življenja.

Morda nam naša fantazija ukazuje, da imajo vsi zmožni, slavni ljudje nekakšen ‚trik', morda človeku prirojena želja po udobju veleva, da je treba ‚nekaj posebnega' ali ‚imeti srečo', če hoče uspeti. Pogosto je to čisto napak. Američani so v tem pogledu vse realnejši, pravijo namreč, da je za uspeh treba imeti voljo in — sistem. Voljo ima marsikdo, toda žal dobra, trdna volja še ni vse. Marsikdo pa ne ve, da brez sistema le težko napreduješ, da se izgubljaš v malenkostih in kaj lahko pri tem za zmerom izgubiš glavno črto, ki bi te privedla do uspeha in blagostanja.

‚Sistem' mojega znanca je majhen, črn notes. Ta notes ima prav čudovite lastnosti. V njem lahko prebereš, kaj je delal moj znanec točno pred dvema letoma, 15. septembra ob šestih zvečer. Tudi to zveš, da je bil ta dan četrtek. Notes ne bo v zadregi, če ga boš povprašal še za nekaj mesecev nazaj ali naprej, zmerom ti bo verno odgovarjal na zadano vprašanje.

»V ta notes, zdaj je že star in oguljen in kmalu si bom moral priskrbeti drugega, si vsako jutro zapišem svoj urnik. Ko sem stopil iz gimnazije v svobodno življenje, sem opazil, da mi pogosto zmanjkuje časa. Ta ali oni dan kratko in malo nisem utegnil izvršiti vsega, kar sem si bil naložil. To so bili dnevi mladostnega poleta, ko sem bil častihlepen in sem se v kakšno stvar zagrizel, da me nihče več ni spravil od nje. Tedaj sem si začel sam za vsak dan sestavljati urnik, nekako takšnega, kakršnega smo imeli v šoli, samo da sem ga vsak dan spreminjal. Pozneje sem v neki knjižici o ‚Uspehu v življenju' bral, da si mnogi slavni ljudje urede življenje točno po programu, nekako tako kakor jaz v svojem urniku. To me je zelo spodbudilo in veselilo, kajti opazil sem, da res napredujem v delu, če se ravnam po točno določenem redu.«

Prenehal je in z očitno ljubeznijo gledal svoj mali, črni notes.

»Glejte, to je moj ‚sistem', in nikar se ne smejte, če vam porečem, da mi je pripomogel k uspehu bolj kakor razna priporočila dobrih znancev, bolj kakor vse mogoče ‚zveze'. Zjutraj, še v postelji, si napišem v notes, kaj vse moram tisti dan storiti, vse, kar je neodložljivo. Žal pogosto pride kaj vmes in mi prekriža načrte, toda vseeno le redkokdaj kaj pozabim, ker večkrat na dan pogledam v notes, kaj moram še storiti in kaj sem že uredil. Stvari, ki sem jih uredil in ki niso več važne namreč kratko in malo prečrtam in jih tako rekoč zbrišem iz svojega spomina. Zato veljam pri svojih znancih za točnega, rednega in zanesljivega človeka. Zato nikoli ne zamudim kakšne ‚priložnosti', ne odlagam važnega dela na pozneje in ne pozabljam danih obljub. Moj mali notes obsega vse moje življenje, in vendar kljub temu ne morete trditi, da sem zaradi svojega ‚sistema' človek brez fantazije, suhoparen pustež.«

Morda bo ta ali ona mnenja, da le nima mali notes toliko zaslug za uspeh mojega znanca, toda dejstvo je, da je ta uspeh na dlani in da vanj in v uspeh svojega malega notesa najbolj zanesljivo in najtrdneje veruje moj znanec sam.

Tudi sleherna gospodinja si lahko uredi takšen notes, kajpak primeren svojim okoliščinam. Vanj si naj točno zapisuje, kaj mora kupiti na trgu, pri trgovcu, v konzumu, pri mesarju, pri peku, pa ne bo nepotrebnega tekanja in zapravljanja energije.

Saška.

Spalna srajca v empirskem slogu iz tirkiznozelenega crêpe-georgeta, naramnice in vratni izrez sta pa vezena z bakrenorjavo bleščečo se prejico. Zamisel je res sijajna!

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Goveji golaž, polenta. Zvečer: Krompirjeva solata, trdo kuhana jajca, kava.

Petek: Kislo zelje, ajdovi žganci. Zvečer: Češpljeva kaša.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, kumarična omaka, krompirjev pire, govedina. Zvečer: Ocvrta jajca, solata.

Nedelja: Zelenjavna juha, ocvrta teletina, pražen riž, solata. Zvečer: Hrenovke, kava.

Ponedeljek: Prežganka, zabeljen stročji fižol s krompirjem. Zvečer: Polpeti, solata.

Torek: Goveja juha z zdrobovimi cmoki, pražen krompir, kumarična solata. Zvečer: Govedina v solati, čaj.

Sreda: Krompirjeva juha, jabolčni zavitek. Zvečer: Nadevana paprika, endivija.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Gobova juha, možganje zarebrnice[1], krompirjevi svaljki, solata. Zvečer: Rižola, solata.

Petek: Ribji golaž[2], kruhovi cmoki, rižev narastek, kompot. Zvečer: Pečenjak z malinovo polivko.

Sobota: Kruhova juha, telečji zrezki, stročji fižol v solati, jabolčni zavitek. Zvečer: Pražena jetra, krompirjeva solata.

Nedelja: Goveja juha z vlivanci, svinjska pečenka, pražen riž, mešana solata, ocvrta nadevana jabolka[3]. Zvečer: Mrzel narezek, kompot.

Ponedeljek: Zelenjavna juha, češpljevi cmoki, kompot. Zvečer: Hrenovke, pesa v solati.

Torek: Golaževa juha z rižem, češpljev narastek. Zvečer: Telečji golaž.

Sreda: Lečnata juha, polpeti, krompir v kosih, endivija. Zvečer: Vampi s parmskim sirom.

Pojasnila:

[1] **Možganje zarebrnice:** Skuhaj možgane v slani vodi, stlači jih, primešaj popra in zelenega peteršilja in napravi iz možgan majhne kotlete; povaljaj jih v jajcu in drobtinah in jih ocvri. Namesto rebra vtakni vsakemu koreninico peteršilja. Na mizo jih postavi s prikuho ali pa s cvetačno solato.

[2] **Ribji golaž:** Zarumeni na olju ali maslu veliko zrezane čebule in ko se nekoliko popraži, pridaj na kose zrezane ribe, prav tako kakor meso za navadni golaž. Ribe moraš že poprej posipati s soljo in papriko. Zalij jih potem z vodo in duši tako dolgo, da bodo mehke. Posebno dober je golaž, če imaš različne vrste rib.

[3] **Ocvrta nadevana jabolka:** Olupi dobra, bolj majhna jabolka prav na tenko in jim izdolbi peške, ter jih znotraj potresi s ladkorjem. Jamico, kjer so bile peške, napolni s kakšno dobro mezgo. Potem pomoči vsako jabolko v testo, ki si ga napravila iz polne žlice moke, malo belega vina, žličice sladkorja in pridala ščepec soli. Jabolka ocvri, potresi s sladkorjem in cimetom ter jih postavi na mizo.

Nogavice perilo dežniki
v najboljši kvaliteti, po tovarniških cenah, v prodajalnah tovarne
VIDMAR
Pred Skofijo 19
Prešernova ul. 10
Gosposvetska 2
Tyrševa 5, Palača „Slavija"

Moda pliseja je v tejle obleki iz črnega crêpe-georgeta dosledno izvedena.

Harmonija in skrivnost barv

Čeprav je vreme spremenljivo, nikar ne nehajte nositi oblek svetlih, veselih barv. Moda je zelo srečno izbrala dežne plašče in barvaste celofanaste dežnike, ki prinesejo v enolične, otožne jesenske dni nekaj barve in življenja. Pod dežni plašč brez skrbi lahko oblečete še tako dragoceno obleko in vam torej za dež ni treba nositi samo temnih, pustih oblek. Pod svetle dežne plašče se podajo prav vse barve, posebno sinja in vinskordeča. Nekatere se bodo rajši odločile za rjavo barvo, druge pa za opekastordečo.

Če je vreme lepo, priporoča moda za jesen nežne odtenke: sivo in sinjo barvo, vse peščene odtenke in zeleno, ki se preliva v sinjo.

Morda celo niste vedele, da barve zelo vplivajo na človekovo razpoloženje in da se nekatere podajo samo nekaterim ljudem, druge pa samo ljudem z drugim temperamentom. Modra barva na primer pomirjuje in osvežava. Živozelena in strupenozelena barva se podasta posebno živahnim osebam, ki so po svetovnem nazoru izraziti materialisti. Rumena in pomarančasta barva dražita bojazljive ljudi in spodbujata skromne in molčečne. Rdeča in vijolčasta barva gonita človeka, ki ju nosi v razdražljivost in celo surovost.

Če ste suhi in nimate teka, nosite obleke v rumenih odtenkih, rumena barva namreč zbuja tek. Rdeča barva nam daje energijo za šport, modra in zelena pa dobro vplivata na organizem, da redno vrši svoje funkcije.

Sinja spalna srajca vas bo uspavala in bo vse bolj prijetno učinkovala na vas kakor pidžama v pisanih barvah.

Kajpak ne smete pretiravati in živeti v veri, da boste čez noč dobili tek, če boste oblekli rumeno obleko, ali pa, da boste v rdečih športnih hlačkah kar na mah potolkle vse svetovne rekorde.

Ne, ta opazovanja smo zapisali samo zato, da se boste vedeli nekoliko ravnati pri izbiri barv in da se boste laže odločile za to ali ono barvo.

Kakšne barve nosimo kot okras svetlih oblek? To vprašanje je zelo važno, kajti pogosto srečaš ženske, ki imajo zelo neokusno okrasje k svetli obleki.

K rožnati barvi lahko kombiniramo vse odtenke sivkaste barve, barve lešnikov, cimeta in vse odtenke modre barve.

K rumeni barvi se podajo vsi odtenki opekastordeče in oranžne.

K modri barvi se podajo vse nežne barve, granitno rdeča pa tudi živordeča.

K zeleni barvi se podajo temnejši ali svetlejši zeleni odtenki, barva sveže pečenega kruha in barva v peščenih odtenkih.

Z belo barvo kombinirajte takšno barvo, ki se najbolj poda vaši polti, kajti k beli barvi se podajo vse barve, tudi najsvetlejše. Navadno k belim barvam nosimo modne potrebščine v isti živi barvi, tako na primer je obleka bela, čevlji, ročna torbica, klobuk, pas so pa druge žive ali pa manj živahne barve.

Posebno pri jesenskih oblekah je izbira barv izredno velikega pomena, to pa zato, ker se moramo odločiti za nekoliko boljše blago, ki je tudi dražje. Če si pa na primer omislimo plašč v oranžni ali opekastordeči barvi, obleko imamo pa vinskordeče barve, ne bomo zadovoljne s to kombinacijo, kajti ti dve barvi se ‚tepeta'. Pri poletnih oblekah je vse laže, tam lahko hitro še kaj dokupimo in si omislimo nove kombinacije, ker je blago poceni.

Troje je važno, da se ti obleka lepo poda: dobro blago, dober kroj in ubranost barv. Zato naj se vsaka zase odloči: rajši manj oblek, pa tiste iz dobrega blaga, sešite pri dobri šivilji ali pa doma, če maš roko za šivanje in če utegneš — in takšne, ki se bodo tudi barvno lepo ujemale. Odloči se torej za neko barvo, ki zanjo veš, da se ti res dobro poda, potlej pa vse obleke, plašče in modne potrebščine kupuj tako, da se bodo ujemale s to osnovno barvo. (n)

Kostim, ki ni ne kostim ne obleka, je prav praktičen za dom in za mesto. Letos so se takšnile kostimi zelo uveljavili, ker so res praktični. Narejeni so v vseh mogočih oblikah. Naš model na sliki je črn, okrašen z belimi pošivki. Razen tega opazimo na sliki najnovejši model moderne torbice z veliko zanko.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši
Matek & Mikeš
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica
Vezenje perila, predtisk ženskih ročnih del

Praktični nasveti

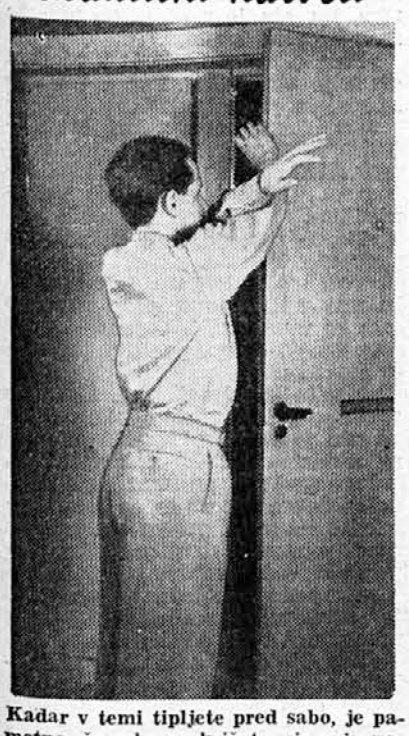

Kadar v temi tipljete pred sabo, je pametno, če roke prekrižate, sicer je nevarnost, da se v prvi štrleči predmet pošteno zaletite z glavo.

Da se krilo zadaj ne bo gubalo, podaljšajte platnen pas s kosom trdega platna, ki ste ga zaokrožili s petimi pošitimi gubami.

Nevarnost nalezljivih bolezni

Zanesljivo se marsikatera mati s strahom spomni na tiste dni, ko jo je soseda vprašala:

»Ali že veste? Spet je v Ljubljani epidemija škrlatinke? Bolnišnica je že čisto polna.«

Mati se je ljubeče ozrla na svoje otroke, v strahu, da se tudi njih ne bo lepega dne lotila zahrbtna bolezen. Vsaka mati, ki se boji nalezljivih bolezni, ima čisto prav. Če namreč pogledamo statistiko umrljivosti, bomo dognali, da umre največ ljudi in tudi največ otrok za raznimi nalezljivimi boleznimi.

Higiena se zato predvsem bavi z raznimi ukrepi proti širjenju nalezljivih bolezni. Po teh higienskih pravilih bi se morali ravnati vsi ljudje, potlej bi bilo manj smrtnih in težkih primerov obolenj.

Nalezljive bolezni se hitro širijo in se lotijo tudi čisto zdravih ljudi. Prenašajo jih neskončno majhne klice, ki jih imenujemo mikrobe. Ti mikrobi se nahajajo v telesu obolelega človeka in se na vse mogoče načine prenesejo tudi na čisto zdrave ljudi in jih okužijo. Mikrobe pa ne prenašajo samo bolniki, pač pa tudi zdravi ljudje.

Kaj so prav za prav mikrobi?

Mikrobi so živa telesca in spadajo v vrsto najbolj enostavnih živih bitij. Izhajajo delno iz rastlinskega, delno pa iz živalskega sveta. Mikrobov nikakor ne moremo videti s prostimi očmi, pač pa samo z mikroskopom.

Vsi mikrobi niso nosilci nalezljivih bolezni, pač pa samo nekaj vrst izmed njih. Mikrobov je povsod dovolj. Nahajajo se v pijači, v vodi, na hranilih in na obleki, v zidu in na prostem. Največ jih je v stoječi vodi in pa na gnojiščih.

Če pustimo hrano na zraku, bomo opazili, da se zgodi z njo nekakšna sprememba. Diši in pogosto se tudi na zunaj spremeni. Če jo pustimo zelo dolgo, se pokvari. Vse to store mikrobi.

Grozdje, pod vplivom delovanja neke vrste mikrobov, zavre v vino. Pod vplivom raznih vrst mikrobov se zgode spremembe tudi z raznim mesom.

Mikrobi se množe z deljenjem. V enem samem dnevu in v eni sami noči se lahko en sam mikrob razdeli v 280 bilijonov mikrobov! Pripomniti moramo pa, da se množe mikrobi samo tedaj, če se nahajajo na primernem kraju, pod neko določeno toploto in v okoliščinah, ki jim prijajo.

Toplota, bolje vročina 60° C uničuje že skoraj vse mikrobe. Zato mleko segrejejo do te toplote in ga ne zavro, samo ‚pasterizirajo' ga. Škodljive mikrobe uničijo, mleko ostane pa prav tako okusno in redilno kakor presno mleko.

Mikrobe, ki povzročajo nalezljive bolezni, imenujejo patogene. Ostali nepatogeni mikrobi niso nevarni za človeško zdravje.

Kako se bomo pa obvarovali teh prešmentanih mikrobov?

Zdravniška znanost je tako napredovala, da se zdaj lahko skoraj vsake nalezljive bolezni izognemo, in sicer s cepljenjem. Če človek preboli nalezljivo bolezen, prične organizem proizvajati protistrupe, in sicer toliko, da jih ostane nekoliko v telesu in da so ti protistrupi straža proti novemu napadu iste bolezni. Zato ljudje, ki prebole na primer škrlatinko ali davico, le redkokdaj spet dobe to bolezen. Njihovo telo je ‚pridelalo' toliko protistrupov, da takoj uničijo strupe, če hočejo spet prodreti v kri. Takšna odpornost proti boleznim se imenuje pridobljena imunost.

Odpornost človeškega organizma proti raznim strupom pa dosežemo tudi na umeten način, in sicer s cepljenjem. Ta imunost se imenuje potlej umetna imunost in je prav tako zanesljiva in uspešna kakor pridobljena. Za črne koze na primer je cepljenje obvezno.

Vsaka mati naj bi se zavedala, da ima v cepljenju velikega zaščitnika svojih otrok proti raznim nalezljivim boleznim. Zato naj mati ne okleva, če zajame ta ali ona bolezen njihov okraj ali okolico. Odpelje naj še zdrave otroke k zdravniku, da jih bo cepil. Naj se ne boji malenkostnih stroškov in neznatnih bolečin, ki jih bodo pri tem njeni ljubljenčki prestali!

Cepljenje samo povzroči pri še tako zdravem človeku reakcijo. Ta reakcija namreč nastane tedaj, ko prične telo proizvajati protistrupe. Cepimo namreč s serumi, to je že z gotovimi protistrupi ali pa z oslabljenimi mikrobi kakšne nalezljive bolezni, ki povzroča, da človek samo toliko oboli, da prične njegovo telo proizvajati zdravilne protistrupe.

Samo tisti, ki je že kdaj videl umirati bolnika, obolelega na tetanu ali omrtvičnem krču, vam bo povedal, kakšne strahotne muke mora prestati umirajoči. Preden mu omrtvi vse telo, ga krči tako strašno zvijajo, da postane čisto trd. Mikrobi umrtvičnega krča se nahajajo posebno v zemlji in v gnoju. Če pridejo v rano in če se ne damo cepiti proti tej bolezni, skoraj zanesljivo zbolimo. Posebno dosti je omrtvičnega krča na njivah ali na cestah, kjer je mnogo kravjih in konjskih odpadkov. Za vsako prasko, na primer doma, če se urežemo z nožem ali pademo po stopnicah, še ni treba cepljenja, kakor hitro so pa okoliščine sumljive, je bolje, da se damo cepiti. Dognali so, da cepljenje še učinkuje, dokler mikrobi ne dosežejo hrbteničnega mozga. Če začuti človek, ki je imel rano, pa čeprav se je že zacelila, da ga čeljusti nekako vlečejo skupaj, potlej je to zanesljivo znamenje, da ima omrtvični krč. Tedaj je še čas, da stopi k zdravniku in se da cepiti. Dan nato bi bilo pa morda že prepozno. (n)

Žena v športu

Zadnjič sem srečala na cesti na moč brhko dekle. Njena postava je bila kakor izklesana, nobene nepravilnosti ji ne bi mogla očitati. Iz vse njene pojave sta kipela zdravje in svežost. Nehote sem se ozrla za lepo damico, ki je tako hitro švignila mimo mene. Nič drugega si nisem mogla misliti kakor to, da ji je šport pripomogel do tako brezhibne lepote. Morebiti je tudi katera izmed vas športnica, pa vseeno ni njena lepota tako popolna. Tej lahko povem, da je sama kriva. Če v športu pretirava, ali goji šport, ki ni za občutljivo žensko telo, bi bilo bolje, da bi sedela doma in si ne kazila prirodne lepote in škodila zdravju.

Poletje je čas plavanja in veslanja. In prav ta dva športa najbolj pripomoreta k razvoju ženskega telesa. Veslanje pred vsem ugodno vpliva na okrepitev in razvoj prsi, ramen in rok, prav tako pa z veslanjem izgubite trebuh in premočna pleča, kajti trebušne mišice med veslanjem najbolj delujejo. Tiste, ki so v bokih bolj močne kakor čez ramena, bi morale redno veslati, namesto da nepremično leže na deskah ali na pesku v kopališču.

Veslanje v volneni kopalni obleki je zelo neprijetno, zlasti če se obleka oprijema telesa. Prvič je tudi prevroča, vrhu tega pa volna draži potno telo. Najbolje je, da si za veslanje in kopanje naredite kratke hlače in nedrček. Na svetovnih peščinah že nihče več ne nosi volnene kopalne obleke, temveč obleke iz pisanega kretona. Tista, ki ima nežne in občutljive dlani, mora veslati v širokih trpežnih rokavicah, da ne dobi na dlaneh žuljev in mehurjev. Katera ne prenese sonca in noče preveč ogoreti, naj vesla v lahki svileni pidžami z dolgimi rokavi.

Plavanje je najkoristnejši šport za ženske. To pa zato, ker izredno dobro vpliva na prsni koš, okrepitev prsi in največ pripomore k sorazmernemu razvoju vsega telesa. Med plavanjem telovadijo pred vsem pljuča; dražljaj živčevja ob dotiku z mrzlo vodo, preide na pljuča, ki začnejo močno dihati. Zaradi napora plavalec ali plavalka vdihuje in izdihuje zrak zelo globoko in temeljito zrači in čisti pljuča. Plavanje je pa vsekakor šport za zdrave ljudi, kajti pljuča zaradi utrujenosti ne morejo oddajati ogljikovega dvokisa. Zato postane plavalčevo lice bledo, usta pa posinijo.

Za ženske nikakor niso priporočljivi plavalni skoki, pred vsem ne s skakalnice; ti skoki namreč lahko zelo škodujejo spolnim organom. Tako je statistika pokazala, da je izmed tisoč skokov samo osem neškodljivih organizmu.

Pri kopanju igra važno vlogo tudi gumijasta čepica, ki pride posebno prav kopalkam z bolnimi ušesi. Izkazalo se je namreč, da je več utopljencev bolehalo za počenim bobničem ali gnojenjem srednjega ušesa. Kakor hitro pa pride voda skozi bobnič, izgubi plavalec ravnotežje in orientacijo, omedli in se v vodi zaduši.

Vendar zadnji čas opažamo, da ljudje izkoriščajo ugodnosti, ki jih imamo od tekočih voda. Kopališča se spreminjajo v zbirališča za flirt in kratek čas. Čas kopanja naj bi prebili daleč od obale v prijetnem fizičnem naporu z veslanjem ali plavanjem proti vodnemu toku.

Neka pariška modna hiša je poiskala motive za letošnje modele iz dobe »Treh mušketirjev« v znamenju nojevih peres. Damo na sliki je oblekla v tesno se prilegajočo črno baržunasto obleko. Klobuk je pravi mušketirski klobuk z nojevim peresom. Prav tako popotni postiljonski klobuk in torbica z nojevimi peresi. Ta moda sumljivo spominja na predvojno modo l. 1914...

Popotni plašč iz široko kockastega blaga; vsa širina je zajeta v tri globoke gube na hrbtu. Ovratnik je pokončen, žepi so pa podloženi, precej prostorni in globoki.

ČIST BEL OBRAZ
v 10 dneh z uporabo FEMINA kreme proti PEGAM. Suha ali mastna 20·— din. Po povzetju pošilja:
PARFUMERIE BALOG — STARI BEČEJ, Dunavska banovina.

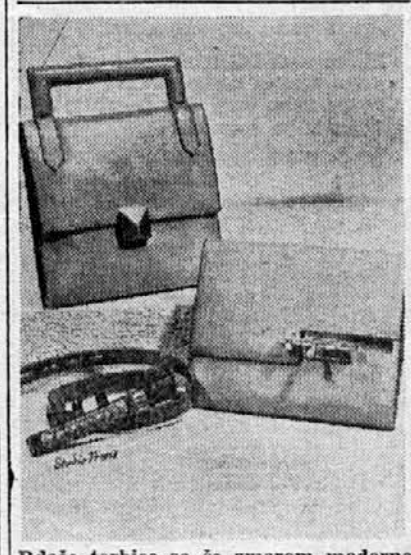

Rdeče torbice so še zmerom moderne, zdaj pa v nekoliko drugačni obliki. Prva ima ročaj, druga je pa zaprta s pravim kovinastim zapahom.

ŠAH

Problem št. 102

Sestavil Konrad Erlin (1902)

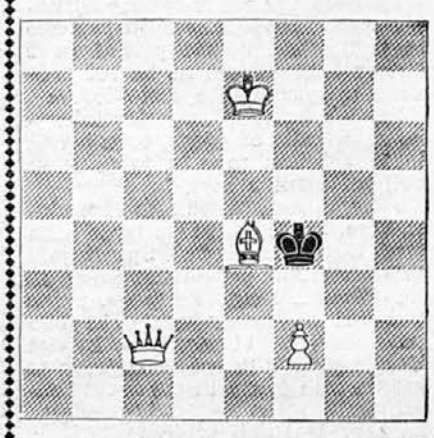

Mat v 3 potezah (B 11)

Problem št. 103

Sestavil W. A. Shinkman (1880)

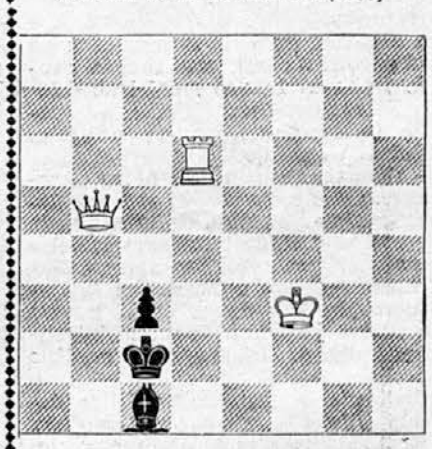

Mat v 2 potezah (B 25)

Problem št. 104

Sestavil F. Hofmann (1887)

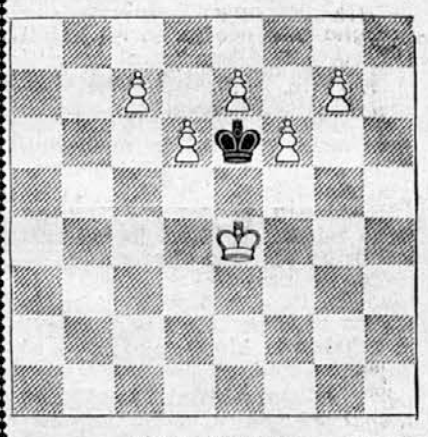

Mat v 3 potezah (B 74)

Kratka partija št. 32

(»Nebratovska bratovska partija«)

Beli: H. Johner (Curih)	Črni: P. Johner (Berlin)
1. e2—e4	e7—e5
2. Sg1—f3	Sg8—f6
3. d2—d4	Sf6×e4
4. Sf3×e5	d7—d5
5. Lf1—d3	Lf8—e7
6. 0—0	0—0
7. f2—f4	f7—f6
8. Se5—f3	b7—b6
9. Sb1—d2	Lc8—b7
10. c2—c4	Se4×Sd2
11. Lc1×Sd2	c7—c5
12. Sf3—h4	c5×d4?
13. Dd1—h5	f6—f5
14. Sh4×f5	g7—g6
15. Sf5—h6 šah	Kg8—g7
16. Dh5—g4	K×Sh6?
17. f4—f5 šah	g6—g5
18. Tf1—f3	Le7—f6
19. Dg4—h5!	K×Dh5
20. Tf3—h3 šah	Kh5—g4
21. Ta1—f1	Tf8—e8?
22. Th3—h6	d5×c4
23. Ld3—e4![1]	Črni se vda

[1] Če črni s stolpom vzame tekača sledi h3 šah in Tf3 mat; če pa vzame s tekačem, sledi prav tako h3 šah in Le1 mat. (K 59)

Rešitev problema št. 99

1. Sh7—g5 h5—h4
2. Sg5—f7 kar koli
3. Sf7—h6 ali De3—g5 mat.

1. .... Kg4—f5
2. De3—g3 kar koli
3. e2—e4 mat.

Rešitev problema št. 100

1. Dd3—h7! kar koli
2. Sf7—d6 kar koli
3. Db7, f7, e4 ali La5 mat.

Rešitev problema št. 111

1. De5—c7! Kf7—f6
2. d7—d8L mat.

1. .... Kf7—e6
2. d7—d8D mat.

OD ZAKONA DO LJUBEZNI

LJUBEZENSKI ROMAN ★ Iz francoščine prevedla K. N.

26. nadaljevanje

»Vidite, saj niste dolgo čakali,« je tiho dejala, da bi prekinila mučno tišino.

Stopil je k njej, se sklonil in jo prijel za drobne roke. Čvrsto jih držeč, si jih je pritisnil na prsi, kakor da bi jo hotel vso prižeti k sebi...

»Renata,« je resno začel, »ali hočete pozabiti vse, kar naju je ločilo in žalilo? Ali hočete pričeti novo življenje, ki v njem ne bo več prostora za spomine na preteklost?«

Pri teh besedah se je instinktivno odmaknila od njega, toda čvrsto jo je držal za roke in jo je le še bolj pritegnil k sebi.

»Res, mnogo krivic sem vam storil, vam, ki ste bili in ste moja žena pred Bogom in ljudmi. Spominjam se vseh krivic, priznavam jih in se jih kesam... Dolgo življenje, polno ljubezni in razumevanja bi bilo prekratko, da bi mogel te krivice čisto popraviti in zabrisati. Toda te krivice sem zadajal neki drugi ženski, ženi, ki so mi jo bili vsilili... ko sem še ljubil svojo prvo ženo, ki mi jo je tako nenadno iztrgala neusmiljena usoda. Vam Renata — takšni, kakor vas poznam komaj nekaj dni — nisem storil nobene krivice. Ljubil sem vas od prvega trenutka, ko sem vas zagledal. Vse odtlej sem imel samo eno željo: da bi govoril z vami, vam razodel svojo ljubezen in vas smel ljubiti...«

To njegovo opravičilo, tako iskreno in ognjevito, jo je ganilo in nekoliko zmedlo.

»Renata, morda mi boste oprostili bedaste opazke, ki sem jih dejal svojemu stričku, če boste vedeli, da je ta poslednji mesec prinesel v moje življenje takšno spremembo, takšen prelom s prejšnjim življenjem, da sem danes prišel k vam s čustvi, kakršnih še nisem bil občutil doslej. Prišel sem s ponižno prošnjo, da mi oprostite.«

»Res?« je nekoliko zbadljivo dejala. »Vaše besede me presenečajo. Kot zakonski mož namreč doslej svoje mlade žene res niste razvajali z izrazi in dokazi nežnosti...«

»Žene, ki so mi jo bili pred dvema letoma takorekoč naprtili in ki je niti poznal nisem!«

»Ženo, ki je niste niti marali poznati,« je popravila Renata.

»Samo zato ne, ker so mi jo bili vsilili, ker se nisem maral poročiti in ker sem bil v srcu zvest svoji ljubljeni pokojnici.«

»In ste mislili, da smete biti zato proti meni predrzni in nevljudni, kakor ste bili?« je zbadljivo vprašala mlada žena.

»Nevljuden in jezen bi bil na vsako žensko, ki bi mi jo bili tisti dan pripeljali pred oltar.«

»To, to torej ste mi storili!« je ponovila Renata besede, ki so jo bile na njen poročni dan tako silno zabolele in ki jih tako dolgo ni mogla pozabiti.

»Da, tako sem dejal,« je skesano priznal. »In storil bi še tisoč neumnosti, še večkrat bi vas užalil, če ne bi tedaj takoj odpotoval. Bil sem naspol blazen ob misli, da sem svoje ime prodal za kup zlata. In vendar so mi zatrjevali, da sem s tem svojim dejanjem rešil ubogo nedolžno dekletce iz strašne nevarnosti.«

»To je bilo res,« je resno odgovorila.

»Ne da bi hotel zmanjševati svojo krivdo, bi vas rad spomnil, da ste v ta zakon privolili tudi vi sami.«

»Morda sem upala, da bom našla v vas zaščitnika.«

»Zdi se mi, da vam je vaš zaščitnik nehote storil dobro delo, ker vas ni ščitil, pač vam pa pustil čisto svobodno življenjsko pot.«

»Zakaj?«

»Če bi ta zaščitnik ostal pri vas, bi se po malem navadil na lepšanje svoje žene, tako je pa ta mučni postopek z srečnim koncem odrinil na pozneje in uspeh je bil še posebno zadovoljiv.«

»Ne vidim nikakšnega zadovoljivega uspeha glede tega dolgoletnega preziranja,« ga je na lepem suho prekinila Renata.

Filip se pa ni dal zmotiti.

»V Louvignyju so mi oči obstale na ljubki mladi temnolaski, ki je dotlej še nisem bil opazil. Tedaj se je zganilo v meni nekaj, kar je počivalo že dolga leta, ljubezen; kakršne dotlej še nisem bil občutil. Prišlo je kakor strela z jasnega, na prvi pogled. Ali bi čutil to, če bi živel ob svoji ženi dve leti, samo zaradi dolžnosti?«

Renata se je nasmehnila.

»Vaše premišljevanje je nekam nenavadno. Na splošno trdijo, da zakon ubija ljubezen. Torej bi bilo za dekle dobro, da bi odlagala zakon, zato da bi si kar najdalje ohranila ljubezen ljubljenega... Ali morda ne bi bilo prav, da bi še za dve leti odpotovali v Egipt, prepričati se, ali so vaša čustva res tako trdna in globoka, kakor trdite zdaj?«

»Če bi vam mogel tako dokazati iskrenost svojih čustev, odpotujem še danes,« je resno odgovoril.

Še zmerom je držal njene drobne roke v svojih in tako je bila mlada žena prisiljena stati tik ob njem, vsa v ognju njegovih žarečih pogledov.

Ker je bila tiho, ne vedoč, kaj bi prav za prav še govorila, se je sklonil k njej, prižel njene roke k svojim ustom in jih pričel nežno poljubljati. Njegove ustnice so se ustavile na poročnem prstanu.

»Nekoč sem preklinjal to vez, ki naju veže... Toda na dan materine smrti je bila vaša roka tista, ki mi je vlila novih moči in novega upanja, ki me je tolažila in ljubkovala. In vaš sladki glas in vaše velike temne oči so me bodrile. Pogosto sem se pozneje spomnil vašega usmiljenega pogleda in zdelo se mi je, da sem manj osamljen, ker sem čutil, da med množico sorodnikov in prijateljev čuti in sočustvuje z menoj mlada, nedolžna duša...

»Vidite, vi moški pri prvem razočaranju, pri prvi žalosti ne morete biti brez ‚usmiljene, ljubeče duše' je naspol pomilovalno, naspol porogljivo dejala Renata.

»Kako morete to govoriti vi, ki vam je tedaj iz oči sijalo samo usmiljenje, sama ljubezen!« je grenko vzkliknil Filip in razočaran spustil njeni roki, da sta nemočno padli na črno obleko kakor dve nežni, beli lisi.

Renata je prebledela. Videla je, da ga je, čeprav nehote, užalila. Takoj ji je pa bilo žal, da je izdala svoja čustva. Ali je ni ta človek, ki danes tako skesano stoji pred njo, še pred slabim letom, da komaj pred dobrim mesecem žalil še vse na bolj okruten in nespodoben način? Nekaj v njenem srcu se je zganilo, toda takoj je oledenelo, če je pomislila, kaj vse je morala pretrpeti v teh dveh letih svojega zakona. Ne, tako lahko dolžniki ne plačujejo svojih dolgov!

»Usmiljenje da, toda ne govorimo o ljubezni,« je počasi in trdno odgovorila. »Od nekdaj so se mi smilili ubogi in trpeči, kajti sama sem preveč pretrpela v svojih otroških letih, da ne bi vedela, kaj sta trpljenje in žalost!«

»Renata, ali je to res? Ko sem se poročil, so mi sicer pripovedovali, da bom storil s tem dobro delo, toda bil sem vse preveč jezen, besen, da bi pomislil na to. Nikoli nisem vpraševal, kakšno življenje ste živeli poprej?« V njegovem glasu je zvenelo resnično zanimanje, zanimanje zaljubljenega moškega za vse skrivnosti in za vso preteklost ljubljene žene...

Renatino čelo se je omračilo. Že dolgo — hvala Bogu! — ni mislila na tiste čase, na tisto strahotno življenje. Nikoli si pač ni mislila, da se bo v takšnem trenutku spomnila na tiste dni.

»Bilo je hudo. Živela sem samotno življenje, zaznamenovana od vseh, razen od svojega zvestega sluge. Mačeha me je — kakor mačeha siroto v starih pravljicah — mučila; njen edini cilj je bil, odkrižati se me za zmerom, tako ali drugače. Boječ se posledic umora, se je lotila zadeve čisto od druge, še vse grozotnejše strani. Hotela je, da me proglase za blazno...«

V njenem glasu je še drhtela skrita groza pred preteklostjo. Njene lepe, temne oči, ki so se znale tako milo smehljati, so se napolnile s solzami in drhtela je po vsem telesu...

»Renata!«

Filip ni mogel prenesti, da bi to bitje, ki mu je bilo — o tem ni več dvomil — najdražje na svetu, trpelo. Skočil je k njej, jo prijel za roke in jo potegnil k sebi. Oba sta zadrhtela ob tem nenadnem dotiku. Renata je zardela do ušes in se mu nežno izvila.

»Prosim vas, ne tako!« V njenem glasu je bilo nekaj, kar je prisililo Filipa, da jo je izpustil.

»Zdaj razumem, zakaj ste občutili tisti dan, ko sem jokal ob mrtvaškem odru svoje matere, toliko usmiljenja do mene!« je vzkliknil Filip.

»Ne do vas, do vaše žalosti,« je popravila Renata.

»Vseeno! Vedeli ste, kdo sem in kakšne vezi naju vežejo in vseeno sem se vam smilil. Vseeno, čeprav sem vas iz enega pekla popeljal v drugega...«

»Motite se, dragi moj. Kar govorite o peklu, utegne biti res. Ni pa res, da ste takoj zbudili pri meni nekakšen občutek naklonjenosti, kakršnega mi pravkar opisujete. Če se dobro spomnite, se boste domislili, da sem pred notarjem in pred vso vašo družino edina jaz podprla vašo zahtevo po ločitvi tega zakona!« Iz Renatinega glasu je odmevala porogljivost, toda mladi mož tega očitno ni opazil.

»Res,« je dejal smehljaje se. »In bil sem tako presenečen, da sem pričel celo nekaj kvasiti, da bom zahteval razveljavljenje zakona v Rimu!«

»In kako ste to uredili?«

»Saj nisem še ničesar uredil. Jaz, največji nasprotnik ločitve zakona, ne bi nikoli izrekel kaj takšnega, če me ne bi tisti dan poslušala ženska, ki je s svojimi očmi, uprtimi vame, v trenutku izbrisala vse te pomisleke. Ta ženska ste bili vi, Renata!«

Njegov glas je bil iskren in vendar je videl Filip v velikih, temnih očeh svoje žene samo podsmeh in nejevernost.

»O vi nejeverni Tomaž!« ji je požugal.

»Ne verjamem vam, tega niste mogli tako hitro preračunati,« je odgovorila mlada žena.

»Nisem računal, in ne mislil, to je res. Govoril sem spontano, instinktivno! Pozneje sem se sam vpraševal, kako da sem govoril takšne budalosti!«

Zasmejala se je, zvonko in zbadljivo, in ta smeh ga je zadel kakor zaušnica.

»Če bi verjela vašim besedam, bi se mi zdeli dogodki tistega dne res kar ganljivi!« je hudomušno pomežiknila.

»Nikar se ne šalite,« je užaljeno vzkliknil in jo prijel za roke. »Morda se spomnite besed, ki sem jih tedaj dejal svojemu stričku... Da nimam teka... da prepuščam njemu ta mastni založaj... da so morali njega dne imeti moški kaj čuden okus... Budalosti! Same budalosti! Še danes si ne morem odpustiti, da ste jih tedaj poslušali tudi vi in da so se vam oči iskrile od posmeha!«

»Še malo, in morda boste dejali, da sem tega današnjega početja jaz kriva!«

Gledal jo je dolgo brez besed.

»Morda celo bolj, nego si mislite, Renata.«

»O!«

»Da, Renata. Ali niste pisali baronici de Montavelovi, da bi se midva lahko čisto dobro razumela, če ne bi bil jaz vaš mož in če ne bi imeli vi zdaj priložnosti, da se ponorčujete iz mene?«

‚Ljubezen španskega častnika'

je naslov novega romana, ki ga prične v prihodnji številki priobčevati ‚Družinski tednik'. Zgodba tega romana je zajeta iz življenja dveh mladih ljudi, ki ju je usoda postavila v Barcelono prav tiste dni, ko je španska državljanska vojna tam najbolj divjala. In v tistih razburkanih dneh se spoznata ‚on', mlad, pogumen in postaven španski letalski častnik, in ‚ona', mlada in ljubka Francozinja. Roka usode ju združi tik pred njegovim odhodom na fronto. Dogodki se vrste drug za drugim z zloveščo naglico, drug usodnejši od drugega. Njuna življenjska sreča plava v teh burnih dneh kakor orehova lupinica po razburkanem morju.

‚Ljubezen španskega častnika'

je roman, ki ga bo sleherni bralec čital v eni sapi, ne samo zato, ker je njegovo dogajanje zajeto iz bližnje preteklosti, ampak tudi zato, ker bo v tem romanu vsaka čuteča duša sodoživljala tista čustva, ki brez njih ni prave in velike ljubezni. Tudi ta roman je, kakor vsi dosedanji romani, skrbno izbran in na tisti višini, ki odlikuje vse ljubezenske romane ‚Družinskega tednika'.

Pozor! Začetek v prihodnji številki!

HUMOR IN ANEKDOTE

Otroci, oj ti otroci!

V šolo pride šolski nadzornik.

Učiteljica pravkar razlaga otrokom računstvo.

»Koliko je šestnajst manj štirinajst?« vpraša učiteljica.

Nihče ne odgovori. Nadzornik hoče otrokom pomagati in dvigne dva prsta.

Toda otroci ga ne razumejo. Tiho so kakor miške. Ko nadzornik še dalje kaže dva prsta, se vendar oglasi najmlajši:

»Gospodična, ta gospod ve, koliko je to, glejte, roko je dvignil!«

Varčna kuharica

»No, Marija, kako vam je všeč naš novi električni štedilnik?« vpraša gospodinja kuharico, ko se vrne s počitnic. »Ali je dobro kuhal?«

»Imeniten je, gospa. Že štiri tedne kuham in niti enkrat ni ugasnil!«

Težji primer

»Ne trpim, da bi tuji ljudje poljubovali moje otroke!«

»Lahko vam, gospa, ko ima najstarejši otrok komaj pet let. Kaj naj pa storim jaz, ki imam sedemnajstletno hčerko in dvajsetletnega sina?«

Oprezen sin

»Danes moramo biti pridni, sicer jo bomo izkupili. Zdravnik je nasvetoval očetu, naj se dosti giblje.«

Praktična služkinja

»Micka, poglejte, okno v vaši sobi je tako umazano, da skozenj niti ne vidite več na cesto!«

»Nič hudega gospa. Če hočem pogledati na cesto, okno vselej odprem.«

Pijancu ni verjeti!

»Včeraj si bil spet popolnoma pijan!«

»Kdo ti je pa to dejal?«

»Ti sam, ko si se vrnil iz gostilne!«

»In ti pijancu verjameš, kar pripoveduje!«

Psihoza današnjih dni

»Ali se vam hči moži, soseda?«

»Kako pridete na to misel?«

»Vidim, kako vsak dan dovažajo nove, kako bi ga zapravil!«

»Veste, moje omare so polne raznih zalog, pa sem morala dati delati nove, da sem lahko vanje shranila riž, moko, čaj in vse drugo, kar sem te dni nakupila pri trgovcu.«

Še več

»Moj oče ima toliko denarja, da ne ve, kako bi ga zparavil!«

»Moj ga ima pa še več. Niti mama ga ne more zapraviti!«

Spomin

»Kaj pa imate gospa v tem medaljonu?«

»Družinski spominek.«

»Na koga?«

»Na svojega moža«

»Toda saj je vaš mož vendar še živ!«

»Da, toda v medaljonu so njegovi lasje, zdaj je pa že čisto plešast!«

Prebrisani Balzac

Slavni francoski pisatelj Balzac je naprosil nekoč nekega kritika, naj napiše o njem članek, ki bi v javnosti zbudil zanimanje za njegova dela.

Kot nagrado za to uslugo, mu je Balzac obljubil dve sto frankov, kajti tisti čas ni šlo brez takšnih nagrad.

Ko je članek izšel, je prinesel Balzac kritiku samo sto frankov.

»Obljubili ste mi dve sto frankov!« je nejevoljno dejal kritik.

»To je res. Toda če ne bi bil jaz tako dober pisatelj, vi o meni ne bi mogli napisati tako izvrstne kritike. Zato dovolite, da si polovico honorarja obdržim sam,« se je drezal mojster Balzac.

Mark Twain in ljubitelj glasbe

Ko je Mark Twain prišel v Chicago, je odšel naravnost v hotel, kjer ga je takoj obkrožila skupina novinarjev in novinark. Vsi so ga želeli intervjuvati.

Mark Twain je krenil v hotelski salon, kjer je stal velik, črn klavir. Hitro je sedel k njemu, ko da bi hotel igrati.

»Ali se vi, mister Twain, bavite tudi z glasbo?« so ga začudeno vpraševali novinarji.

»Ne. Sedel sem za klavir samo zato, da ne bi kakšen ljubitelj glasbe pričel igrati!«

Beethoven in mala glasbenica

Beethoven je večkrat zahajal v goste k neki družini, kjer je bilo več zelo nadarjenih otrok za glasbo. Tudi najmlajša hčerka je igrala klavir, toda težko bi bilo reči, da je igrala dobro.

Nekoč je dekletce pred Beethovnom odigralo neki preludij. Ko je končala, je vprašala njena mati umetnika za njegovo sodbo.

»Že poprej sem vedel, da je vaša hčerka pobožna,« je odvrnil Beethoven, »toda, da je tako pobožna, da se tudi pri igranju ravna po svetopisemskih besedah tega pa nisem vedel.«

»Kako, Po svetopisemskih besedah?« se je začudila gospodinja. »Ne razumem vas!«

»Hočem reči, da se vaša hčerkica med igranjem ravna po svetopisemskem nauku:

»Levica naj ne ve, kaj dela desnica!« je mirno pojasnil Beethoven.

Kaj mora storiti vsak Francoz pri zračnem napadu?

Te dni pariške sirene pogosto tulijo alarm pred zračnimi napadi, čeprav doslej še niso bombardirali Pariza. Neki pariški šaljivi list piše, kaj mora storiti vsak Francoz v primeru zračnega napada.

»Če bežite v zavetišče pred bombnimi napadi, hodite po stopnicah tiho, da ne boste zbudili sostanovalcev, ki sladko spe.

Ne kadite v zavetiščih, posebno če imate plinsko masko na obrazu!

Ne uporabljajte žepne svetiljke. Sicer pa tako ne morete uporabljati ničesar, kar imate v svojem žepu, zato je že poskrbel g. Paul Renaud (francoski finančni minister)!

V času sovražnosti naj se družinski prizori odigravajo bolj tiho, da ne bodo oglušili zvoka siren!«

Med igralci

»Ali ste kaj študirali, preden ste se odločili za gledališče?«

»Ne. Od otroških let sem imel v glavi samo deske, one so mi bile ves svet.«

Nenavadna straža

Komandir čete izprašuje vojake, ki jih je poklical na raport.

»Kje si bil danes ponoči, Miloje?«

»Na straži, gospod kapetan.«

»Na kakšni straži?« se čudi komandir.

»Gospod narednik mi je zapovedal, naj stražim vašo kuharico, da ne bo kdo k njej prišel!« ‚Ošišani jež'.

Izvrstna ideja

Znani dunajski zdravnik dr. König je zelo ljubil lov, čeprav ni znal dobro streljati. Na nekem lovu je že ves dan streljal, toda še ničesar ustrelil.

»Streljajte, gospod doktor,« so mu klicali prijatelji, »tam teče zajec!«

Zdravnik je ustrelil in zgrešil. To se je večkrat ponovilo. Na lepem pa zakliče neki prijatelj:

»Streljajte doktor, evo fazana-bolnika!«

Zdravnik je ustrelil in fazan je padel...

Eno dolžnost

imamo v vojni

mi nevtralci prav tako

kakor

vojskujoče se države:

skrb za varnost

pri

letalskih napadih

Tega se mora zavedati

vsak državljan

V predavalnici ljubljanskega mineraloškega instituta je pod okriljem mestnega županstva predaval te dni prof. inž. Stanko Dimnik o letalskih napadih in o gradnji zavetišč proti njim. Predavanja se je udeležilo mnogo občinstva, pa tudi precej strokovnjakov.

Še pred kratkim so mislili, da se je treba posebno zavarovati proti plinskim napadom, zdaj se je pa pokazalo, da uporablja sovražnik na splošno rušilne, eksplozivne in vžigalne bombe, da uniči nasprotnika. Proti učinku teh bomb moramo tudi urediti svoja zavetišča.

Rušilne bombe so težke 10 do 300 kil, pa tudi do 1.800 kil. Težke bombe uporabljajo pa le za razstrelitev važnih strateških objektov. Na civilno prebivalstvo mečejo na splošno 300 kil težke razstrelilne bombe, po tem takem je tudi že dana mera za zaščito pred temi bombami. Zavetišča pred učinkom teh bomb so že precej draga. Vedeti moramo pa, da le redko kdaj bombe točno zadenejo in da morajo zavetišča v prvi vrsti varovati prebivalstvo pred izstrelki protiletalskega topništva in protiletalskih strojnic, pa tudi pred drobci bomb, pred ruševinami hiš in pred zračnim pritiskom, ki nastane ob eksplozijah.

Letos spomladi je izšla uredba z zakonsko močjo, da morajo hišni posestniki zaščititi sebe in svoje najemnike in zgraditi v svojih hišah vsaj zasilna zavetišča.

Kakšna naj bodo ta zavetišča?

1. Biti morajo kar najlaže dostopna iz stanovanj;

2. Imeti morajo vstop na ulico in po možnosti več izhodov;

3. Zavetišča naj bi imela poseben prostor za slačenje in umivanje;

4. Vsako zavetišče mora imeti stranišče;

5. Vsako zavetišče mora biti vsaj tolikšno, da pridejo po 3 m³ zraka na vsako osebo. Vsaka oseba mora pa imeti tudi najmanj 1,65 m² tal.

Velika večina prebivalstva si bo zgradila zavetišča v kleteh, ker je to najcenejše. Z malenkostnimi preureditvami se dado naše kleti zavarovati pred rušilnim učinkom srednje težkih bomb. Razen gornjih petih pogojev, ki jim mora vsako zavetišče brezpogojno ustrezati, moramo upoštevati še tole:

Strop, če je šibak, moramo ojačiti; če je lesen, ga nadomestimo z železobetonskim, najboljši je pa obokan strop. Stene je treba opažiti z deskami ali poševnimi in pokončnimi oporami. Zidovje mora biti debelo vsaj 40 cm, tisto pa, ki sega v zemljo, vsaj 70 cm. Temelji zavetišča naj bodo vsaj 4 m globoko pod zemljo, da bomba ne more v zemljo in eksplodirati pod zavetiščem. Razsvetljava naj bo električna, vsaka druga luč je nezadostna. Če bomo imeli tako opremljena zavetišča, se ne bomo bali letalskih napadov, ne strahotnega učinka bomb.

*

Poučno predavanje inž. Dimnika izpopolnjujemo za naše bralce še z nazornimi navodili v slikah in besedi, z navodili, kako se je treba ravnati ob letalskem napadu, kaj moramo storiti in česa ne. Ta ilustrirana navodila povzemamo po pariškem »Matchu«.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Ne stoj na cesti in ne glej, kako se bližajo letala.

Skoči v jarek na cesti in napravi se kolikor moči nevidnega.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Ne pomenkuj se na ulici in ne prodajaj zijal.

Odhiti v najbližje zavetišče in ostani tam do konca alarma.

NE TAKO — AMPAK TAKO

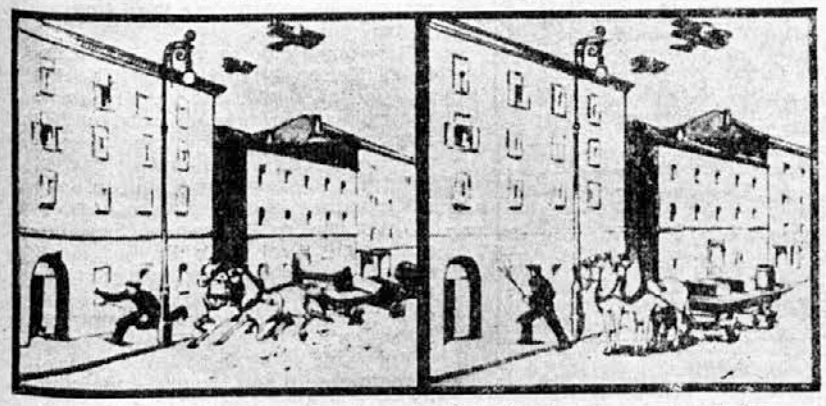

Ne puščaj konj na cesti, da se splaše, in ne beži sam v zavetišče.

Priveži mirno konje k najbližji cestni svetilki in potem šele hiti na varno.

NE TAKO — AMPAK TAKO

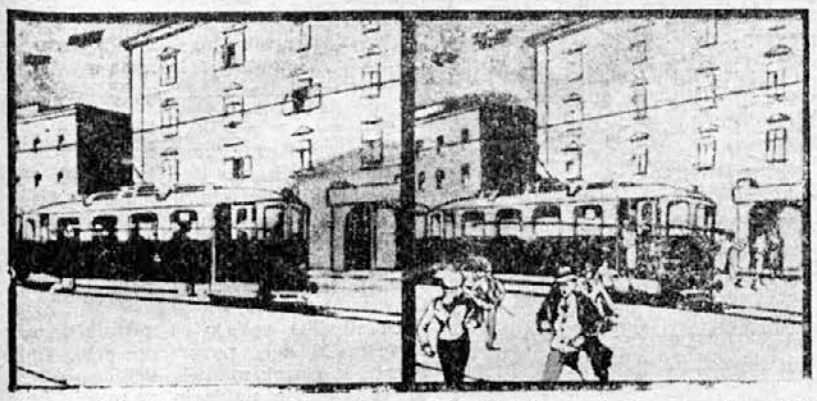

Ne vozi dalje tramvaja ali avtobusa in ne čakaj v njem konca alarma.

Skoči čim prej iz voza in odhiti v najbližje zavetišče.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Ne odpiraj oken in ne spuščaj v stanovanje škodljivih plinov.

Skrbno zapri vsa okna in spusti zavese, zapri plin, elektriko in vodó.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Po končanem plinskem napadu ne pij vodé in ne jej ničesar, kar je bilo na zraku.

Pij in jej samo tisto, kar je neprodušno zaprto.

NE TAKO — AMPAK TAKO

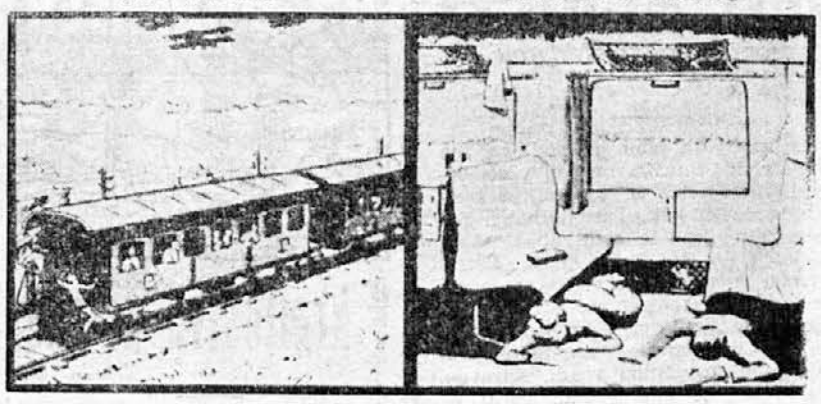

Pri napadu na vlak ne tekaj sem in tja in ne sklanjaj se skozi okno.

Ogrni se v plašč, da te ne ranijo drobci stekla, in lezi na trebuh ob tla.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Ne hodi nakupovat, kakor da se ne bi bilo nič dogodilo.

Zateci se hitro in mirno, a brez nervoznosti v najbližje zavetišče.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Če eksplodira v bližini plinska bomba, ne stoj v oblaku dima in ne mahaj z rokami.

Pritisni si robec na usta in nos in steci proti vetru.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Če vžigalne bombe zanetijo ogenj, ne gasi z vodo.

Imej pri roki zalogo peska in ga z lopato meči na ogenj.

NE TAKO — AMPAK TAKO

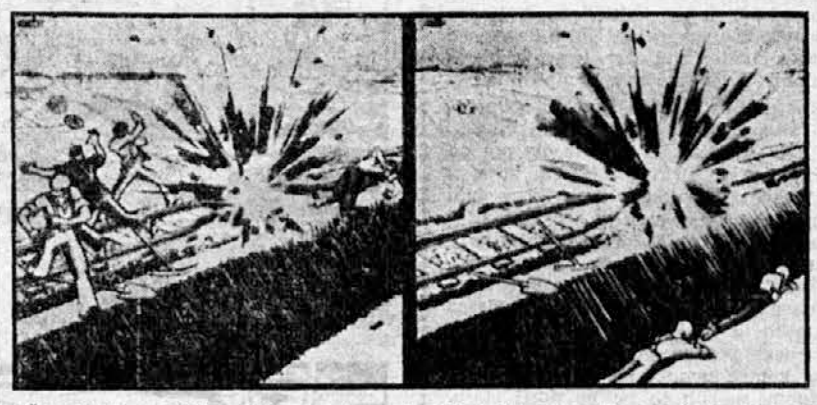

Če delaš na železniški progi, ne čakaj do poslednjega trenutka.

Vrzi hitro orodje proč in lezi na trebuh v jarek.

NE TAKO — AMPAK TAKO

Če si med alarmom v kinu, ne sili k izhodu in ne ustvarjaj gneče in panike.

Ostani mirno v dvorani, če je pa v hiši zavetišče, se zateci tja.

Nori Angleži

Napisal André Maurois

(»The Lecture Recorder«, *London*)

Najprej vam bom povedal, kaj na Angleškem Francoza najbolj v oči bode. Predvsem ste vi, Angleži, še zmerom srečnejši kakor drugi ljudje. Zakaj? Zato, ker ste otok, ali ste vsaj bili otok do leta 1909., ko je Blériot preletel Rokavski preliv. Ne samo, da ste bili otok, temveč ste držali v rokah svetovna morja, ki so vas z božjo pomočjo in z močjo vaših ladij varovala pred sovražnimi vpadi. Naravno, včasih ste se morali tudi boriti za svojo svobodo, toda dolga stoletja vas ni nihče premagal, ali se vsaj niste nikoli zavedali, da ste doživeli poraz. Ne samo, da ste bili varni pred sovražnimi vdori, tudi vse vaše težave so bile lažje od naših. Velika francoska revolucija 1789. leta je razdelila Francosko na dva naroda. Ta borba je bila tako ogorčena, da še dandanes ni čisto pozabljena.

Nekdo je dejal, da je Anglija najbolj revolucionarna dežela na svetu, ker nikoli ne ve, kdaj se njene revolucije odigravajo. Primerjajte leto 1938. z letom 1838. in videli boste popolno izpremembo v politiki in gospodarstvu. Stari svet je rodil novega, in hvala Bogu, mati in otrok sta zdrava.

Pri vas vlada stoletna tradicija, po njej rešuje vsako težavo neko določeno število ljudi, ki sede okrog mize in delajo določena pravila. Vzrok temu so delno vaše parlamentarne izkušnje, a delno to, da se stalno bavite s športom. Vi vodite račune ne samo o redu in zakonih, pač pa tudi poslušate pravila.

To spoštovanje pravil je značilno za vse razrede. Ko so vaši delavci prvič stavkali in so prekrižali roke, so najprej vprašali odvetnike, ali njihovo dejanje ni protizakonito.

Prirojeno nagnjenje imate, da si mislite, da so razmere na Angleškem boljše kakor kjer koli drugje na svetu. Takšna vera vam daje kajpak v nevarnostih mnogo moči. Neki prijatelj-Anglež, me je nekoč vprašal: »Ali mi lahko poveste, kaj se godi na kontinentu z vašimi valutami? Vse skačejo!«

Povedal sem mu, da prav za prav funt pada.

»No, no?« se mi je smejal. »To je neprimerno pojasnilo. Funt ne more padati. Funt je funt!«

Poslovil sem se od njega s tihim občudovanjem.

Sreča pa rodi ne samo zaupanje, pač pa tudi vero v druge. Če spoštujete red in zakone, potlej je naravno, da imate zaupanje tudi v svojega soseda vse dotlej, dokler se ne izkaže, da ni vreden vašega zaupanja.

Če je nekdo bil vse svoje življenje srečen, navadno ni hudoben ne zbadljiv. Potrpežljivost, strpnost in dobra volja so vaše narodne vrline. Zavest zapostavljenosti zbuja v narodih surovost. Anglež želi samo miru. On želi svobodno obdelovati svojo zemljo in voditi svojega psa na izprehod, kadar se mu zahoče. Srečen je, če se mu ne približajo tujci s svojim neumnim in nemirnim življenjem.

Opisali smo Angleža kot idealista. Povedati moramo pa tudi nekaj o realistični strani njihovega značaja. Tudi Angleži so ljudje. Včasih tudi oni žele ženo svojega bližnjega, tudi oni radi kupujejo najcenejše blago in ga prodajajo kot najdražje. Kako morejo oni izravnati te neizbežnosti človeškega značaja in političnega življenja s pravili svojega raja? Kako izravnajo svoje nebeško življenje s svojim realizmom? Odgovor je v kompromisu.

Kompromis je nekaj, na kar povprečni francoski inteligent ne bo nikoli pristal. Za Angleža je kompromis pot do sporazuma in pravičnosti. Ob vprašanju plačevanja dolgov Ameriki je bilo francosko javno mnenje deljeno. Nekateri so dejali: »Moramo jih plačati!« Drugi so pa dejali: »Ne moremo jih plačati, za to je kriva Amerika!« Angleži so pa rekli: »Plačali bomo deset odstotkov.« Zakaj deset odstotkov? Nobenega posebnega razloga ni. Samo zato, ker se bodo tako zahvalili Američanom, pa jih to ne bo dosti stalo. To je angleška spretnost kompromisa.

Anglija je kakor zakonski par. Žena je javno mnenje, ki je občutljivo, pobožno, strogo v nravnosti in sentimentalno. Mož je Ministrstvo zunanjih zadev, Ministrstvo vojske, Admiraliteta in Trgovinska komora. Businessman je, včasih darežljiv, toda vselej prepričan, da je trgovina trgovina. Zato nikoli ne dovoli, da nad njim gospodari čustvo. Navadno zmerom odgovarja žena, toda kadar je treba odločitve o kakšni važni stvari, pride na pomoč mož. Potlej se rodi prepir. Ljudje, ki ne marajo Angležov, pravijo tedaj:

»Kaj smo vam dejali?«

Jaz, ki ljubim to deželo že dvajset let, vem, da sta mož in žena drug proti drugemu iskrena in da se dobro dopolnjujeta. Britanska vlada ne more vladati brez britanskega javnega mnenja.

V kraljestvu palčkov

5

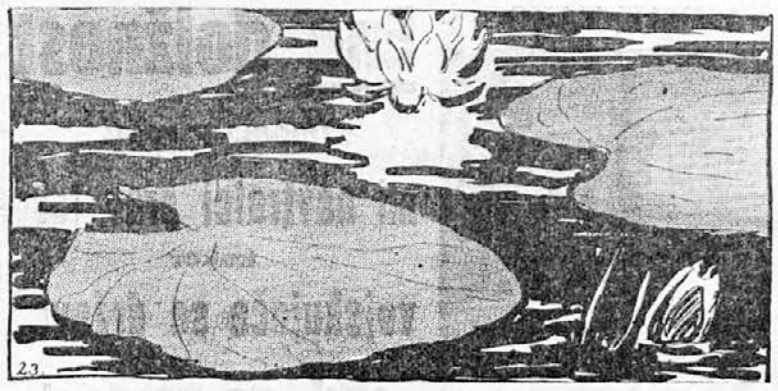

Tam daleč sredi reke je cvetelo dosti lokvanjev s širokimi, zelenimi listi, plavajočimi na vrhu vode; list, ki je segal najdalje v reko, je bil tudi največji; zato je stara krastača odplavala k njemu in položila orehovo lupino s Palčico nanj.

Malo bitje se je zbudilo zgodaj zjutraj. Ko je videla, kje je, je začela prav bridko jokati. Na vseh straneh velikega, zelenega lista je bila voda, in nikakor ne bi mogla priti na kopno.

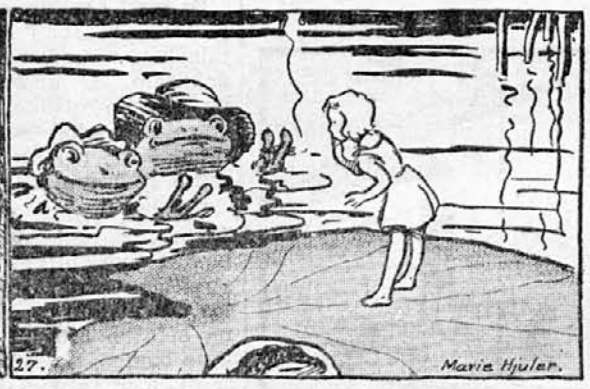

Stara krastača je sedela tam v močvirju in krasila svoj dom z bičjem in rumenimi vodnimi cveti, da bi bil čim lepši za novo snaho. Potem je pa splavala z grdim sinom tja k listu, kjer je čakala Palčica. Prišla sta po njeno lepo posteljico, da bi jo postavila v nevestino sobo, še preden bo nevesta sama stopila vanjo. Tako je bilo všeč mlademu ženinu...

6

Stara krastača se je globoko priklonila v vodi pred njo in ji rekla:

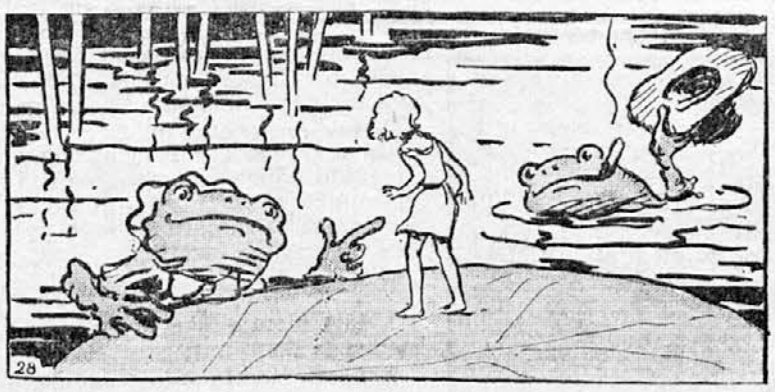

»Tu je moj sin; tvoj mož bo in prav lepo bosta živela v močvirju!«

»Kvaks, kvaks, brekerekekeks!« — to je bilo vse, kar je znal sin reči.

Palčica se ju je tako prestrašila, da je hitro stekla na drugi konec lista.

Potem sta vzela ljubko malo posteljo in odplavala z njo. Palčica je jokaje gledala za njo.

Palčica je pa ostala čisto sama in jokala na zelenem listu, ker ni marala stanovati pri gnusni krastači ali pa vzeti njenega sina za moža. Milo je jokala, da se je list gugal od ihtenja.

DALJE PRIHODNJIČ

Štirje uradni jeziki v Švici

Švica ni edina evropska država, ki v njej govore več jezikov. Tudi v Španiji, Rusiji in Belgiji je kakor v Babilonu, vendar v Švici ni nikakšnih jezikovnih bojev, medtem ko mora v Belgiji reševati jezikovne spore država sama. Vzrok jezikovnemu miru v Švici moramo vsekako iskati v dejstvu, da Švica obstaja iz posameznih kantonov, ki se že od nekdaj razlikujejo po plemenih in jezikih. Kantoni med seboj spoštujejo svobodo in pravico drug drugega, zato tudi jezik. Švica ima 4,100.000 prebivalcev. Nemški jih govori 72 %, francoski 20·5 %, italijanski 6 %, reto-romanski 1 %, 0·5 % pa odpade na druge jezike.

Nekdaj so v Švici govorili latinski jezik, počasi so ga pa spodrinili nemški, francoski, italijanski in retoromanski jezik.

Švicarska država daje popolno svobodo vsem svojim jezikovnim manjšinam in vsi jeziki, ki jih govore njeni prebivalci, so enakopravni. Zato lahko razumemo, kako so mogli pred nekaj leti v Švici proglasiti retoromanski jezik, ki ga govori komaj 1 % Švicarjev, za uradni jezik. V kantonu Graubündnu živi 140.000 prebivalcev; od teh jih govori danes 43.000 retoromanščino. Zunaj meja tega kantona pa prebivalci ne morejo govoriti retoromanski zato, ker jih drugi ne bi razumeli. Švicarski zakoni pa kljub temu niso prepovedali tega jezika, temveč so ga celo priznali za uradni jezik po vsej Švici. Tako morajo biti Retoromani tako rekoč poligloti, če hočejo v življenju kaj doseči. Poleg svojega jezika znajo navadno še italijanski in nemški. Da bi pa ohranili svoj jezik, so si postavili pravilo: »Tanter Rumanschs be rumanschs« (med Romani govori romanski).

Retoromanščino so govorili Reti, potomci Keltov, ki so živeli za Tita Livija (od 59. do 17. leta pr. Kr.) in se porazgubili po rimskem cesarstvu. Ker nikoli niso imeli samostojne države, se njihov jezik tudi ni mogel razviti. Trditve italijanskih jezikoslovcev, da je retoromanski jezik le dialekt italijanskega jezika, so Retoromanci popolnoma ovrgli. Svoj jezik ljubijo in ga skrbno branijo v poplavi drugih jezikov. Leta 1932. so na ženevski univerzi celo ustanovili stolico za retoromanščino.

Vprašanje je le, če bo imelo njihovo prizadevanje uspeh. Pomisliti moramo, da se v kanton Graubünden priseljujejo Švicarji, ki govore druge jezike, in da je število Retoromanov vse premajhno, da bi mogli preprečiti izumiranje jezika, zlasti danes, ko morajo sami govoriti tuje jezike, da si služijo kruh. A med njimi samimi velja geslo: »Ni Talians, ni Tudaischs, Rumanschs vulains restar« (Ne Italijani, ne Nemci, Retoromani hočemo ostati).

Zakaj se redite?

Tudi če ležite ves dan in gledate v nebo, opravi vaše telo takšno delo, kakor če bi v 24. urah dvignili 70 ton 1 meter visoko. Razen tega porabi 2.500 kalorij, ne glede na to, ali sedite, hodite, plešete ali delate osem ur v svoji pisarni.

Te številke veljajo za povprečnega človeka, ki dela povprečno delo. Če porabi ta človek manj ko 2.500 kalorij, se te kalorije nabirajo v tolšči. Če pojé na dan kos presnega masla čez potrebo, bo v teku dvajset let za 80 kil težji. Jeste lahko kar hočete, toda če hočete, da bo izgorelo dovolj kalorij, morate telesno delati. Denimo, da po tem načrtu:

Če pojeste eno pomarančo več (100 kalorij), morate eno uro pomivati posodo. Če pojeste kos kruha s presnim maslom, morate pol ure voziti kolo.

Če pojeste en svinjski zrezek več, morate hoditi eno uro in prehoditi štiri kilometre. Za skodelico čaja z dvema kockama sladkorja morate dobro uro ribati kuhinjo.

Po velikem založaju sladoleda morate cepiti drva vsaj 25 minut.

‚Parade', London.

Kako jedo v Ameriki

Dvanajst milijonov ameriških družin (SAD) izda na leto za hrano povprečno 300 dolarjev, okrog 13.500 dinarjev. Prehrana najnižje stopnje, ki komaj zadošča za golo življenje stane petčlansko družino na leto 265 dolarjev, torej okrog 12.000 dinarjev. Ta hrana obsega: kruh in testenine, svinjsko meso in razno konzervirano zelenjavo. Druga stopnja hrane se imenuje ‚minimum'. Leta 1936. je znašal ‚minimum' 372 dolarjev ali 16.690 dinarjev na leto.

Tretja tako imenovana ‚spodobna prehrana', ki ima poleg mesa tudi sadje, zelenjavo in testenine, stane na leto 600 dolarjev ali 27.000 dinarjev. To hrano si pa ne more privoščiti niti četrtina ameriškega prebivalstva.

Četrta stopnja hrane, ki jo edino moremo imenovati redilno in obilno, stane pa na leto za vsako družino 900 dolarjev ali 40.500 dinarjev. To hrano si more privoščiti samo 8% ameriškega prebivalstva.

‚Scholastic', Newyork.

NA PRAGU SMRTI

KRIMINALNI ROMAN

ANGLEŠKI NAPISAL PH. MACDONALD

13. nadaljevanje

Nadzornik pa se ni smejal in ni odzdravil. Njegove male, sive oči so gledale srdito in zaničljivo. Brčice so se mu od jeze in omalovaževanja malone ježile. »Vi ste torej gospod, ki je prišel v avtomobilu,« — pokazal je s palcem na Murcha, — »ki je dobil tegale moža tu in mu posodil svoj avto?«

Anthony je prikimal. Njegove oči so strmele s krotko, nekam zasmehljivo radovednostjo v nadzornika, in ta radovednost je menda moža še bolj raztogotila. Z rezkim glasom je nadaljeval svoje zaslišavanje:

»Kdo je mož, ki je vozil avto?«

»Moj prijatelj.«

»Kdo je zunaj pri ženi?«

»Moj prijatelj.«

»In oni zunaj v avtu, ki smo ga dobili v Farrowu? Kdo je pa ta? Tudi...«

»moj prijatelj,« je prav mirno končal Anthony. »Seveda!«

Nadzornik je stopil čisto k Anthonyju, mu predirljivo pogledal v oči in rekel:

»Kar preveč prijateljev imate, gospod!«

Anthony je vzel pipo iz ust. »Ljudje me imajo pač strašno radi!« Še enkrat so se njegove oči s posmehljivo radovednostjo uprle v nadzornika, s pipo je pa pokazal na negibno truplo pri svojih nogah. »Ali ne bi bilo dobro, če bi si še malo ogledali mrtveca? Moj obraz morate zdaj že poznati!« Spet je prav na široko sédel na rob mize.

Nadzornik je potegnil zapisnico iz žepa uradnega suknjiča in ošinil Anthonyja z očmi, ki so govorile: »Midva se bova še pomenila!« Potem je začel molče preiskovati truplo.

Pri tem se je pa izkazalo, da je kar spreten in temeljit uradnik. Ugotovil je natančno lego trupla, nekaj narisal v svojo zapisnico, zastavil Murchu več jasnih in določnih vprašanj, preiskal smer krogle, potem je pa opazoval čudno mrtvečevo obleko in začel zmajevati z glavo.

Anthony je zdaj pretrgal molk: »Na prvi pogled je nekam čudno, kaj?«

Nadzorniku menda to vmešavanje ni bilo prav všeč, vendar je odgovoril: »Obleko mislite? Zakaj ste pa rekli ‚na prvi pogled'?« Pogledal je najprej Anthonyja in potem negibno bitje na tleh.

Preden je Anthony utegnil odgovoriti, so koraki v veži povedali, da se bliža nov obiskovalec. Murch je za spoznanje odprl vrata, pokukal skoznje in sporočil: »Doktor Cave, sir.«

Majhen, a vzlic debelušnosti zelo gibčen starček je stopil v kuhinjo, snel svoj sivi klobuk, bežno premeril Anthonyja in potem pozdravil nadzornika. »Dobro jutro, Rawlins. Kaj se je pa prav za prav zgodilo? Dollboys se je ubil?«

»Dobro jutro, doktor... samomor, da. Toda niti ne sanja se mi, zakaj je to napravil. Saj vendar pravijo, da se mu je dobro godilo.«

Zdravnik je pokleknil k mrliču in ga začel preiskovati. Ne da bi bil pogledal kvišku, je odgovoril:

»Težavno je reči kaj določnega. Zmeraj je bil zelo zapet dedec. Moral je biti že v postelji in potem priti sem, da se je ustrelil... Morda ni maral starke prestrašiti s strelom. Kdo je pa mladi mož zunaj pri njej?«

»Prijatelj tegale gospoda,« je odgovoril nadzornik ledeno. »Menda ima cel polk prijateljev.«

Še zmerom na tleh čepeč je zdravnik pogledal Anthonyja in priznal: »Imeniten človek je ta vaš prijatelj. Čudovito zna starko tolažiti.«

Ta hvala menda nadzornika Rawlinsa ni prav razveselila. Z odprto zapisnico pred sabo je vprašal zdravnika s pretirano uradnim glasom: »Kako dolgo, mislite, je možak že mrtev?«

Presenetljivo prožno je planil doktor Cave kvišku, še poslednjič pogledal po mrtvecu in dejal: »Njemu je to menda zdaj že precej vseeno... No, rekel bi, najmanj štiri ure, največ pa sedem.«

Nadzornik je nekaj napisal v svojo zapisnico, jo zaprl in povprašal: »Saj dam lahko odpeljati truplo že zdaj, kajne, doktor?«

Zdravnik je prikimal. »Zastran mene že.«

Anthony je skočil z mize, se pretegnil in mu segel v besedo: »Jaz bi rajši truplo še nekaj časa pustil, kjer je.«

Šest oči se je uprlo vanj z izrazom neizrekljivega presenečenja. Nihče izmed treh mož ni izpregovoril. Anthony je dodal:

»Ne, res ne, nadzornik. Truplo mora ostati v sedanji legi.«

»Tako, mora?« je posmehljivo vzkliknil Rawlins. »Ali smem morda vprašati, kako dolgo?«

»Seveda smete! Dokler ne bom izpregovoril nekaj besed z nekom, ki je nad vami — z vašim najvišjim predstojnikom Ravenscourtom. Dollboys ni samomorilec. Umorili so ga.«

Za nekaj trenutkov je zavladala mrtvaška tišina. Murch je z odprtimi usti zazijal v Anthonyja. Smeh, ki se je dotlej igral na doktorjevem obrazu, je izginil. Rawlins je bil rdeč kakor kuhan rak in se je začel zdajci na ves glas smejati. Kar zvijal se je od smeha! Ko se je naposled spet nekoliko pomiril, se je obrnil k zdravniku in mu rekel: »Revolver je videl in opazil, da orožje nima Dollboysovih začetnic, ampak črke K. R. B.; zato misli gospod z mnogimi prijatelji, da je revolver last koga drugega! Ha, ha! Slučajno vem, kako je s to rečjo, ker je Dollboys pri meni dobil pred šestimi meseci orožni list. Prav takrat je kupil to reč od nekoga drugega.« Spet se je moral zasmejati, ne da bi pomislil, da leži mrtvec pri njegovih nogah. Zdajci je bilo pa njegove veselosti konec. Koraki so se približali vratom in slišalo se je žvenketanje ostrog. Takoj nato so se vrata odprla.

Na pragu je stal orožniški poveljnik v rdečem lovskem suknjiču. Njegov pogled je najprej obstal na mrtvecu; potem je na kratko prikimal vsem prisotnim. »Dobro jutro, doktor! Dobro jutro, Gethryn. Kaj, hudiča, se pa smejete tu, Rawlins?«

Ne da bi bil počakal odgovora, je pogledal mrtveca. »Takšna neumnost!«

»Kaj? Če koga ustrele?« mu je segel Anthony v besedo.

Ravenscourt se je naglo ozrl. »Kaj naj pa to pomeni? Saj ste mi vendar rekli, da je samomor.«

Rawlinsu se je zazdelo, da je prišel njegov trenutek. Strogo uradno je začel: »Oprostite, sir. Vse kaže...«

»Molčite!« je zakričal Ravenscourt. »Odprite zapornice svoje zgovornosti, Gethryn.«

»Dollboys,« je povedal Anthony, »se ni sam končal. Samo mizo si poglejte! Pripravljena je za zajtrk. Tu, kjer stoji čajna ročka, je prostor njegove matere in tamle njegov. Vilice, velik in majhen nož, nož na levi, vilice na desni.« Šel je okoli mize in pri mrtvečevih nogah obstal. »Zdajle poglejte semle! V postelji je ležal. Nekdo pride. Natakne si hlače čez pidžamo, na hitro si obuje čevlje z gumastimi podplati in se splazi k vratom, tak, kakor je. Tu vidite pripet konec verižice za ključe. Drugi konec s svežnjem ključev je v levem hlačnem žepu. Zdaj si oglejte njegove roke. Na prvi pogled boste opazili, da je levica večja in močnejša. Če hočete misliti, da se je Dollboys sam končal, morate sprejeti kot dejstva, da je — prvič — vstal sredi noči in šel naspol oblečen po stopnicah navzdol, da bi se tu ustrelil; drugič, da je imel pri tem svojem poslednjem dejanju na tleh nalašč revolver v desnici, ko bi bilo dosti lažje, prirodnejše, samo ob sebi umevnejše in zato zanesljivejše, če bi se bil ustrelil z levico; tretjič, da se ni ustrelil ne sedé, ne klečé, ampak da se je stiskal k tlom ali pa nekaj iskal, kar mu je padlo iz rok. Vsako teh treh dejanj bi bilo samo zase že mogoče, vsa tri hkrati, to pa je preveč...«

»Saj res! Levičar je bil!« je vzkliknil mali doktor ves razburjen. »Tepec sem, da nisem prej na to pomislil. Kje sem pa imel oči, ko sem gledal luknjo v steni? Kako je sploh mogoče misliti, da bi si človek v takšnem položaju mogel pognati kroglo skozi glavo?«

»Hvala, Gethryn. Vaša domneva je pravilna. Ali imate še kaj za nas?«

Anthony je odkimal. »Žal, to je vse.«

»Če je torej tako, se bo treba takoj lotiti dela. Pokličite po najbližjem telefonu Foxa. Takoj naj pride sem. Delali boste pod njegovim vodstvom. Murch bo medtem ostal tu. Nihče ne sme brez dovoljenja v hišo. Saj ste že opravili, doktor? Prav. Zdaj pa na pot, Rawlins. Lahko se peljete z mojim avtom. Vi boste vzeli pa mene s seboj, Gethryn. Saj sem se tako že hotel danes dopoldne oglasiti pri vas. Naročite šoferju, Rawlins, naj me počaka z avtom pri ‚Konju in lovskem psu'.«

Ko sta Rawlins in zdravnik šla, je Ravenscourt še enkrat pogledal mrtvega Dollboysa in se potem ozrl po hladni in pusti sobi. »Pojdite, Gethryn! Ta trenutek ni drugega dela za vas, in Fox je najboljši možak, ki ga imam.« Obrnil se je proti vratom. Njegove ostroge so zažvenketale na kamnitnih ploščah.

Anthony je stopil za njim. Pri vhodu v vežo sta začudeno obstala. Stara Dollboyska je še zmerom čepela v svojem kotu, Flood je pa stal na mizi pri oknu in iztezal roko proti prečki, s katere so viseli porumeneli zastori. Čez ramo je vprašal starko: »Tale zastor? Tale?«

Ravenscourt je stopil k njemu. Ob ropotu njegovih korakov se je starka zdrznila in preplašeno pogledala kvišku. Ko je Anthony krenil proti njej, je skrila obraz v dlaneh in hripav krik se ji je izvil iz ust.

Flood je skočil na tla, tako naglo, da je miza, ki je na njej stal, zagrmela po tleh. V par korakih je bil pri stari ženi in položil roko na njeno drgetajočo ramo. Ta dotik je starko menda pomiril. Roke so ji omahnile z obraza in se proseče oklenile Floodove lehti. Flood je pomenljivo pogledal Anthonyja, zmajal z glavo in šepnil:

»Vse zaman! Venomer izprašuje po neki Alici. Razen tega ji blodijo po glavi nekakšni zastori. A vse skup je brez prave zveze. Upajmo, da bomo s časom kaj več spravili iz nje.«

Ravenscourt se je podrgnil po bradi in pogledal Anthonyja. Le-ta je predstavil:

»Moj sodelavec Flood. Zanesljiv možak. Predlagam, da ga pustimo tu pri starki. Kaže, da mu ona zaupa. Dajte, prosim, navodila, naj je nihče ne zaslišuje, preden ne bo on poskusil izviti iz nje vse, kar se le da.« Ravenscourt je prikimal. »Velja. Če hoče gospod ostati tu.«

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in pub

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Anthony je vzel iz žepa zapisnico in svinčnik. »Seveda hoče.« Načečkal je nekaj vrstic, iztrgal list iz zapisnice, ga zmečkal in vrgel časnikarju.

Flood je s prosto roko ujel listič, ga razvil in bral: »D. so umorili. Morda ve ona kaj. Ostanite pri njej! Poskusite vse, kar morete. Ali smemo vzeti vaš avto?«

Časnikar je komaj vidno prikimal. Moralo bi se bilo zgoditi vse kaj drugega, če naj bi mister Walter Flood pokazal presenečen obraz.

Ravenscourt je zapustil vežo in se vrnil po temnem hodniku. Anthony je slišal, kako je z jasnim odločnim glasom dajal svoja navodila, ki jih je stražmojster Murch sprejel s spoštljivim mrmranjem.

Anthony je stopil skozi hišna vrata na prosto. Poslednji sledovi megle so izginili. Hladno in jasno je svetilo novembrsko sonce. Globoko je zajemal sveži, po zemlji dehteči zrak.

Iz Anthonyjevega avtomobila se je izluščila Dysonova dolga postava in se s hitrimi koraki približala hiši. Pike se je nekaj ukvarjal s hladilnikom.

»Kaj novega?« je vzkliknil Dyson.

Okoli Anthonyjevih ustnic je trznilo nekaj kakor nasmešek. »Prav ste imeli, Dyson, Dollboys se ni sam končal.«

Dyson si je pomel roke. Skoraj zadovoljno je rekel:

»Umorili so ga, kaj? Imenitno! Saj sem vedel, da možak ni bil za takšne reči.«

Pike je pristopil. »Gospod Dyson mi je povedal, kaj ste naročili. Evo me!«

»Čez glavo dela imam za vas, Pike. Ko smo tu v hiši klepetali, sem premišljal. Vsaj poskušal sem premišljati. Do kod smo prišli? Ali smo na boljšem ali na slabšem od prej? Če ne bi bilo tako prekleto malo časa, bi rekel, da smo skoraj na boljšem. Dollboysova smrt je nov dokaz, da smo imeli prav. Zdaj vemo, da je Dollboys nekaj vedel — morda vse — in tudi to, da on ni X. O tem ni mogoče prav nič dvomiti, če pomislimo, da je umor Dollboysa neposredna posledica našega nastopa. Če ne bi bilo tako, bi bili izgubljeni, torej mora biti tako. Če izsledimo Dollboysovega morilca, bomo imeli skoraj gotovo tudi X. Po drugi strani so pa Dollboysova usta, ki bi bila lahko povedala kaj odločilnega, zdaj za zmerom zaprta. Namesto ene uganke moramo zdaj razplesti dve, časa imamo pa komaj za pol uganke.«

Kratek molk je sledil njegovim besedam. Nič drugega se ni slišalo kakor nervozno grebenje Dysonovih nog po zamrzlih tleh.

Prvi je Pike pretrgal molk. »Kaj naj pa storimo, sir?«

»Vse!« je odločno odvrnil Anthony. »In sicer vse naenkrat. Vi, Pike, si boste izposodili Floodov avto in poskusili izvedeti čim več o nekem stotniku Laku, ki stanuje zdaj pri gospe Carter-Fawcettovi... Vsak otrok v tukajšnji okolici vam bo povedal, kje je njegovo posestvo. Rad bi vedel, kdo je možak in kaj je, in sploh vsak ‚zakaj' in ‚kako'. Toliko v splošnem. V podrobnostih se pa pobrigajte, da boste izvedeli, ali je šel Lake snoči po plesu spat, in če je šel, poskusite izvedeti, ali je spal v svoji postelji ali... v tuji. Z drugimi besedami, ali je mogoče, da je ponoči zapustil hišo. Razumete?«

Pike je prikimal. Njegov obraz je postal med poslušanjem še daljši in ostrejši. Njegove oči so se lesketale...

Zdaj se je oglasil Dyson. »In kaj imate zame?«

»Tole!« Anthony je vzel iz denarnice zganjen listek. »Tale imenik sem sestavil snoči v postelji. Tu okoli kar mrgoli vojakov, bivših in aktivnih. Na seznamu so vsa imena in toliko podrobnosti o njih, kolikor sem jih le mogel zbrati. Izvedel bi rad, kako so se izkazali med vojno. Sedite v avto, peljite se v London in povprašajte v vojnem ministrstvu po generalu Beaumontu. On bo poskrbel, da vam bodo dobro postregli. Moj prijatelj je. Po telefonu ga bom obvestil o vašem obisku. Drevi se pa po vsaki ceni oglasite pri meni, če boste že svojo nalogo opravili ali ne. Pridite zanesljivo, če bo še tako pozno. Razen tega me pokličite med prvo in drugo uro popoldne. Morda bom imel še kakšno delo za vas. Razumeli?«

Obotavljaje se je Dyson prikimal. »Čemu vse to?«

»Če bi sam to vedel!« je zastokal Anthony. »Želim pa, da se zgodi vse, kakor sem rekel.«

Toda Dysona se ni bilo mogoče tako hitro otresti. »Vseeno bi rad vedel, za kaj gre.«

Anthony je odmahnil z roko. »Drevi boste izvedeli. Morda. Morda pa tudi ne. Odvisno je od tega, ali bom dotlej že malo uredil svoje možgane.«

Dyson je skomignil z rameni. »Gospodova volja naj se zgodi!«

Za njimi so se zdaj zaloputnila vrata. Ravenscourt se je približal. Dyson je strokovnjaško premeril visokega moža v rdečem suknjiču, od katerega se je ostro odražala živobela barva hlač.

Mister Francis Dyson, ki se je moral včasih truditi, da je prikril svoj prezir do vseh ljudi razen do mistra Francisa Dysona samega, je tiho, a prav razločno začel oponašati glas lovskega roga.

Ko je Anthony stopil k orožniškemu poveljniku, je Pike nejevoljno pogledal časnikarja in ga vprašal:

»Ali ste bili kdaj v vojni?«

»Prav malo. Tri leta in devet mesecev.«

»Potem se pa ne norčujte iz moža. Viktorijin križ ima. Menda boste vedeli, da se takšni križi ne dobivajo v zaledju.«

»Res?« Dyson je sicer z zanimanjem pogledal Ravenscourta, toda Pikov odgovor mu očitno ni šel do živega. Posmehljivo je zažvižgal sam pri sebi: »Tralala, tralali, lovec na preži stoji!«

Obrnil se je k Anthonyjevemu avtomobilu in potegnil pokrov s hladilnika.

3

Ravenscourt je šel z Anthonyjem v gostilniško pušilnico.

»Ali pijete whisky?« je vprašal Anthony. »Ali vam je pa ura še prezgodnja?«

»Danes ni prezgodaj. Hvala, prav rad.« Pogledal je na dvorišče, kjer je Pike poganjal Floodov smešno neznatni dvosedežni avto, medtem ko je Dyson s svojim vozilom že oddirjal. »Kdo sta pa ta dva? Enega izmed njiju, no, Pike se menda piše, sem že nekje videl.«

Anthony se je nasmehnil in pritisnil na zvonec ob krmilu. »Najbrž v Scotland-Yardu. Višji nadzornik je pri kriminalnem oddelku.«

KOLESA

damska in moška, najnovejši letošnji modeli v največji izbiri napro daj po neverjetno nizkih cenah.

NOVA TRGOVINA

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 36

nasproti Gospodarske zveze

Ravenscourt se je spustil v naslanjač. »Da, res! Toda kako...«

Anthony mu je segel v besedo. »Na dopustu je. Ko je pa izvedel o mojem norem početju, se mi je pridružil. Pameten fant.«

»In druga dva člana vašega... osebja?«

»Časnikarja. Ali ste že kdaj videli ‚Sovo'?«

Ravenscourt je prikimal. »Celo naročen sem nanjo. Dober, čeprav majhen list. Prav za prav ni niti tako majhen.«

»Tudi jaz sem malo udeležen pri njem. Oba, Dyson in Flood, sta posebna poročevalca ‚Sove'. Moj prijatelj, založnik Hastlings, mi ju je posodil.«

»In vi vsi...« je začel Ravenscourt, toda sredi besed je obstal, ker je stopila v sobo Annie. Anthony je naročil za svojega gosta whisky s sodo, zase pa kavo. »Ali je moja žena že vstala?«

Dekle se je igralo s predpasnikom. »Da, sir. Gospa želi zajtrk čez pol ure. Ali... naj ji rečem, da boste tudi vi zdaj zajtrkovali?« Dekle je govorilo, kakor bi bilo mislilo nekaj čisto drugega.

»Da, tako napravite!« Anthonyju se je zdelo, kakor bi ga bile njene okrogle, sinje otroške oči čudno, vprašujoče in preplašeno gledale. Pod njegovim zvedavim pogledom je zardela do ušes in potem prebledela kakor kreda. Z negotovimi koraki je odšla iz sobe.

»Ljubek otrok.« Ravenscourt je trenutek gledal za njo. »Kaj sem že hotel reči, ko je dekle stopilo v sobo? Da, res. Vsi štirje ste bili torej davi v Dollboysovi hiši. Ali mi boste zamerili, če vas bom vprašal po vzroku?«

Anthony se je moral na lepem nasmehniti. »Vi si boste že približno mislili, nadzornik Rawlins si pa ni mogel. Še takrat, ko je še mislil, da gre za samomor, je bil skrajno presenečen zaradi našega zgodnjega jutrnjega obiska. Zdaj, ko ve, da gre za umor, zdaj nas bo šele imel na sumu. Pomirite moža, Ravenscourt. Nihče izmed nas ni umoril Dollboysa. Pike ga je snoči opazoval in se prepričal, da je šel spat. Dollboysa smo prestrašili, da bi mu razvezali jezik, in Pike se je bal, da se je preveč prestrašil in da bi utegnil pobegniti.«

Ravenscourt se je nekoliko prisiljeno nasmehnil. »Prav za prav ne vem, ali smem vse to tako mirno poslušati. Proti vsem mogočim zakonom ste se pregrešili in pripovedujete prav meni vsa svoja zlodejstva. Zakaj?«

Prav tedaj, ko je hotel Anthony odgovoriti, se je vrnila Annie s pladnjem. Po lahnem ropotanju posode se je videlo, da dekletove roke drhte. Servirala je hlastno in molče in potem spet izginila.

Ravenscourt je zvrnil kozarček. »To pa dobro de. Kaj ste hoteli reči?«

VSAK TEDEN DRUGA

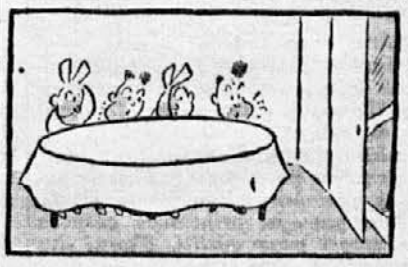

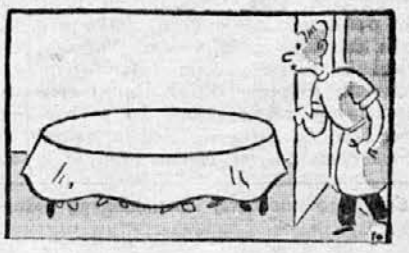

Pred 25 leti...

Kronološki pregled dogodkov po sarajevskem atentatu

Po podatkih iz diplomatskih arhivov

Nadaljevanje

21. septembra

Boji v Vzhodni Prusiji: Nemci prodro do Njemna.
Galicija: Rusi zavzamejo Jaroslav.
Francozi protestirajo pri nevtralcih zaradi bombardiranja reimske katedrale.

23. septembra

Prodiranje Nemcev v Argonih (Francija).

24. septembra

Rusi obkolijo trdnjavo Przemysl. V Vzhodni Prusiji vržejo Nemci Ruse čez Njemen.

25. septembra

Hindenburg prevzame vrhovno poveljstvo nad nemškimi in avstrijskimi armadami, da pripravi ofenzivo na Poljskem in v Galiciji.

26. septembra

Bitka ob Njemnu v Vzhodni Prusiji (26. do 28.). Nemci skušajo predreti rusko fronto.

27. septembra

Začetek bitke pri Arrasu (Francija: 27. IX. do 9. X.).

28. septembra

Začetek nemškega obleganja Anversa (od 28. sept. do 9. okt.) Strahovito obstreljevanje mesta
Rusi obkolijo Przemysl, začno ogrožati poljsko Šlezijo, zavzamejo Kovno in prodro na gorsko sedlo Dukla v Galiciji.

29. septembra

Bitka ob Njemnu se konča brez uspeha za Nemce.

1. oktobra

Turška vlada razglasi, da je zaprla Dardanele.
Sklenitev tajne pogodbe med Rusijo in Romunijo (Sazanov Bratianu). Rusi obljubijo Romuniji teritorialno odškodnino, če ostane nevtralna.

4. oktobra

Srditi nemški napadi na Arras (Francija).

(Dalje prihodnjič)

Poravnajte naročnino!

Nadaljevanje kronike

z 2. in 3. strani

Požar je uničil skladišče tovarne »Jugofilc« v Duplici pri Kamniku. Ogenj je najbrže nastal pri stroju, ki je čistil bombaž. Iskra je padla na suhi bombaž in ta se je seveda takoj vnel. Takoj je bila v ognju vsa hiša. Tovarna ima za okrog 300.000 dinarjev škode, ki je pa na srečo krita z zavarovalnino. Marljivi dupliški gasilci so ogenj omejili in naposled zadušili.

Tri vlome v eni noči sta izvršila v v Stražišču pri Kranju vlomilca Franc Čerin in Anton Mrzel, brezposelna delavca. Najprej sta skušala vlomiti v občinsko pisarno, pa so ju pregnali, potlej sta se pa lotila shrambe upokojenega železničarja Franca Bajžlja. Odnesla sta mu živil in drugih potrebščin za 1000 dinarjev, pri tovarniškem delavcu Kovačiču sta pa odnesla čevljev in drugih predmetov za 800 dinarjev. Vlomilca so prijeli.

Čedalje večje je zanimanje za bolničarski tečaj Rdečega križa v Ljubljani. Tečaj se bo vršil v oktobru. Prijavilo se je že okrog 130 kandidatk in kandidatov vseh slojev. Še zmerom se pa priglašajo novi kandidati, ki po vsaki ceni žele priti v tečaj. Zanimanje je hvalevredno. Vpisovanje bo trajalo še nekaj časa. Vsa pojasnila daje pisarna RK na Gosposvetski cesti 2/II., tel. 40-31.

Ostuden zločin je zagrešilo deset fantalinov iz okolice Šibenika. Na cesti so napadli 58letno kmetico Ano Gačino. Zvezali so jo in jo neusmiljeno pretepli, poleg tega pa še pobrali ves njen denar, bilo je samo 40 dinarjev. Orožniki so podivjane fante uklenjene odvedli v šibeniške zapore.

28 šibeniških trgovcev je policija izročila sodišču. Trgovce so odjemalci ovadili, ker so brez vzroka začeli navijati cene masti, sladkorju in moki in niso imeli označenih cen. Zdaj se bodo zagovarjali pred sodiščem.

Z aspirini se je hotel zastrupiti 17letni ključavničarski vajenec Stjepan Slivac iz Subotice. Zmešal je praške v kozarec vode in spil. Kmalu se je onesvestil. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga rešili. Povedal je, da se je hotel zastrupiti zato, ker mu mati ni dovolila, da bi se vozil s kolesom.

16letni pastir je ubil svojega tovariša, 17letnega Adama Turopoljca na paši. Pastir Josip Dangubič je že dalj časa kuhal jezo na svojega tovariša in mu obljubljal, da se mu bo maščeval, ker ga je nekoč v pretepu premagal. Ko so sedeli pastirji pri ognju, je na lepem planil nanj z nožem in ga zabodel naravnost v srce, potlej pa še v hrbet. Hladnokrvno je potlej počakal orožnike, da so ga odpeljali.

Obleko pogrešane služkinje Lojzke Zupanove iz Brega pri Litiji so našli na savskem bregu. Dekle so dalj časa pogrešali, ker je odšla od svojih gospodarjev v Litiji in tudi domov je še po nekaj dneh ni bilo. Domnevali so, da se ji je pripetila nesreča. Kmalu nato so pa iz Sevnice sporočili, da so tam našli njeno truplo, ki so ga tudi pokopali. Te dni je pa neki kmet našel na savskem bregu njeno okrvavljeno obleko lepo zloženo. Zdaj sumijo, da je po sredi zločin. Usodnega dne je imela pokojna pri sebi tudi torbico s prihranki, ki je pa niso našli pri obleki.

Več ko 100 kubičnih metrov gramoza se je zrušilo na 20letnega delavca Mirka Rida iz Kumsalcev pri Banjaluki. Mladi delavec je kopal gramoz, na lepem se je pa cela plast utrgala in ga zasula. Ko mu je oče prišel pomagat, so iz gramoza gledale samo noge njegovega sina. Začel ga je odkopavati, toda bil je že mrtev, ker mu je gramoz stisnil prsni koš.

Slive so začeli izvažati v Nemčijo. Po zastoju prometa pred kratkim so se prometne razmere z Nemčijo toliko izboljšale, da zdaj že izvažajo iz Bosne obilico sliv. Vsak dan izvozijo Bosanci po 50 do 100 vagonov sliv. Slive so seveda zelo poceni, po 30 do 50 par kila.

300 ptičjih gnezd so našteli kmetje iz vasi Tučevišta pri Gostivarju, na nekem drevesu, ki je daleč okrog najgostejše in največje drevo. Staro je namreč že več stoletij in ga imajo kmetje v velikih časteh.

Slivovke je letos po Bosni in Srbiji baje ne dosti manj ko vode. Slive so sijajno obrodile kakor po vsej državi, škoda je le, da so dozorele v času mednarodnih napetosti. Kmetje so bili prikrajšani za dohodek in so slive kar krmili svinjam, kolikor jih niso mogli prekuhati v slivovko. Slive so bile po 25 do 30 par, kdor jih je sam obral, jih je dobil pa po 15 par. Slivovka je pa po 4 dinarje liter.

Prometna nesreča se je pripetila v Ljubljani v Vošnjakovi ulici, kjer je vlak podrl 83letnega zavarovalnega uradnika Martina Pečnika. Zapornice so bile spuščene, starček je pa kljub temu hotel iti čez progo. Pridrvel je vlak, ga podrl in vlekel še kakšnih 150 metrov za seboj. Bil je takoj mrtev.

25.000 dinarjev je plačal za potni list neki Žid, ki je pribežal s Češkega k nam s ponarejenim francoskim potnim listom. Na prvi pogled se je zdel pravilen, potlej se je pa izkazalo, da je ponarejen, zato so ga naše oblasti prijele. Povedal je, da je zanj plačal nič manj ko 25.000 dinarjev. Zdaj ga bodo pa še poslali nazaj čez mejo.

5letni milijonar je mali Milan Zirojević iz Nikšića. Njegova mamica, trgovčeva žena, mu je kupila srečko, ker si je pač mislila, da bo že nekaj zadel, vsaj toliko, da mu bodo nakupili igrač. Kako so se pa začudili, ko je zadel polovico glavne premije, cel milijon in še 4 tisočake povrhu. Na vprašanje, kdo je, mali ničemurnež odgovori, da je milijonar. Zato se je seveda spodobilo, da se je prvi popeljal z novo železnico med Ustipračo in Fočo, kjer je doma njegova mamica.

Že na motorna kolesa so se spravili! Te dni je neznani tat ukradel mehaniku Josipu Pericu izpred gostilne Leon v Kolodvorski ulici motorno kolo znamke »Diamant«. Lastnik ima 3000 dinarjev škode.

Ali boste zadeli pravo?

Odgovorite na spodnja vprašanja v treh minutah!

1. Zakaj nosijo stražniki uniforme?

a) Ker jih nosijo tudi vojaki.

b) Ker bi se jih drugače tatovi ne bali.

c) Če ne bi imeli uniforme, ne bi ljudje vedeli, da so možje postave.

č) Uniforma je bolj praktična in elegantna, kakor kakšna druga obleka.

2. Zakaj je laž hujša od zmote?

a) Laž je prepovedana, zmota pa ne.

b) Tisti, ki se zmoti, se sam prevara, medtem ko tisti, ki se laže, prevara svojega bližnjega, in sicer z namenom.

c) Laži se teže izognemo kakor zmoti in je zato bolj pogosta.

č) Zaradi reka: tisti, ki se enkrat zlaže, se lahko tudi večkrat, zato mu ni verjeti.

3. Zakaj so kovanci okrogli in ne štirioglati?

a) Okrogli kovanci so bolj pripravni kakor štirioglati.

b) Okrogli kovanci so lažji.

c) Okrogli kovanci so cenejši za državo.

č) Okrogle kovance laže spoznamo.

ODGOVORI

1. vprašanje: pravilno: točka c).
2. vprašanje: pravilno: točka b).
3. vprašanje: pravilno: točka a).

Radio Ljubljana

od 28. IX. do 4. X. 1939

ČETRTEK 28. SEPTEMBRA

12.00: Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Salonski kvartet **14.00:** Napovedi **18.00:** Pester spored Radijskega orkestra **18.40:** Dramski in slovstveni spored v prihodnjem letu **19.00:** Napovedi, poročila **19.30:** Deset minut zabave **19.40:** Nac. ura **20.00:** Zdravice in vesele pesmi **20.45:** Reproduciran koncert simfonične glasbe **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob **23.** uri.

PETEK 29. SEPTEMBRA

12.00: Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Napovedi **18.00:** Ženska ura **18.20:** Obisk pri tičkih (plošče) **18.40:** Prosvetni radijski spored v prihodnjem letu **19.00:** Napovedi, poročila **19.30:** Zanimivosti **19.40:** Nac. ura **20.00:** Pevski koncert zbora »Ljubljanski Zvon« **20.45:** Koncert Radijskega orkestra **22.00:** Napovedi, poročila **22.30:** Angleške plošče. Konec ob **23.** uri.

SOBOTA 30. SEPTEMBRA

12.00: Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Plošče **14.00:** Napovedi **17.00:** Otroška ura **17.50:** Pregled sporeda **18.00:** Za delopust igra Radijski orkester **18.40:** Zabavni spored v prihodnjem letu **19.00:** Napovedi, poročila **19.40:** Kako odpraviti slabe navade pri mladini **20.00:** O zunanji politiki **20.30:** Večer slovenskih humoristov **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob **23.** uri.

NEDELJA 1. OKTOBRA

8.00: Klavir in harmonij **9.00:** Napovedi, poročila **9.15:** Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve **9.45:** Verski govor **10.00:** Plošče **10.30:** Nedeljski koncert Radijskega orkestra **12.00:** Koncert pevskega zbora »Tabor« **13.00:** Napovedi **13.20:** Kmečki trio, vmes plošče **17.00:** Kmetijska ura **17.30:** Godba 40. pp. Triglavskega **19.00:** Napovedi, poročila **19.40:** Nac. ura **20.00:** Samospevi **20.45:** Domač koncert Radijskega orkestra **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Plošče. Konec ob **23.** uri.

PONEDELJEK 2. OKTOBRA

12.00: Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Napovedi **13.20:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Napovedi **18.00:** Zdravstvena ura **18.20:** Plošče **18.40:** Matija Majar Ziljski **19.00:** Napovedi, poročila **19.30:** Zanimivosti **19.40:** Nac. ura **20.00:** Veseli godci **21.15:** Plošče **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Veseli zvoki. Konec ob **23.** ur

TOREK 3. OKTOBRA

11.00: Šolska ura **12.00:** Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Opoldanski koncert Radijskega orkestra **14.00:** Napovedi **18.00:** Plošče **18.40:** O notranjem človeku **19.00:** Napovedi, poročila **19.30:** Deset minut zabave **19.40:** Nac. ura **20.00:** Cello solo koncert **20.45:** Plošče **21.15:** Citraški dueti **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob **23.** uri.

SREDA 4. OKTOBRA

12.00: Plošče **12.45:** Poročila **13.00:** Napovedi **13.20:** Plošče **14.00:** Napovedi **18.00:** Mladinska ura **18.40:** Slovensko obrtništvo in nameravana razstava slovenske obrti **19.00:** Napovedi, poročila **19.40:** Nac. predavanje **20.00:** Prenos opere iz ljubljanskega gledališča. Konec ob **23.** uri.

GOISERJI, SMUŠKI in vsi ŠPORTNI čevlji v priznano najboljši izdelavi pri
A. ZALOKAR, Ljubljana, Mestni trg 19
Sprejemamo tudi popravila

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu
Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika! Ceniki brezplačno.

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izberi, najceneje
Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Poravnajte naročnino!

MANUFAKTURA NOVAK LJUBLJANA
Manufaktura NOVAK
LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 15
PRI NUNSKI CERKVI

TUDI ZA JESEN!
KUPITE ZA OBLEKE, PLAŠČE, SUKNJE IN MANUFAKTURNO BLAGO VSEH VRST NAJCENEJE PRI NAS. NUDIMO OGROMNO IZBIRO, NAJNOVEJŠE VZORCE

V III. in II. nadstropju

V naši hiši sta se včeraj srečali življenje in smrt.

Šel sem po stopnicah navzgor. Bilo je dopoldne in iz stanovanj je prihajal nedoločen šum tujega življenja.

Nekdo je spodaj vstopil. Če bi sklepali po hitrici, s katero je preskakoval stopnice, bi rekli, da je mladi Reisner iz tretjega nadstropja. Bil je zastopnik neke tovarne za gumbe in vse je kazalo, da je čisto zadovoljen s svojim zaslužkom; te dni je pričakoval rojstvo svojega prvega otroka. Vsi v hiši so ga imeli radi, zdaj jim je bil bližje kakor kdaj koli.

Hkrati sem tudi od zgoraj zaslišal korake. Nekdo je koračil po stopnicah tako oprezno, kakor je znal, po korakih sodeč, samo gospod Wagreuter iz drugega nadstropja. In res sem kmalu zaslišal enakomerno udarjanje palice po stopnicah. Brez te palice s pozlačeno slonovinasto kljuko si tega starega, prijaznega gospoda nisi mogel prav misliti. Skoraj dve desetletji že živi v pokoju in prav tako dolgo ga lahko vidiš, kako gre vsako dopoldne na izprehod. Naši sostanovalci so od prvega do zadnjega izkazovali gospodu Wagreuterju spoštovanje in vsi so zdaj, ko je njegova žena že teden dni ležala bolna, sočustvovali z njim. Njeno zdravje je bilo od četrtka sem tako kritično, da je bilo vsak trenutek pričakovati najhujšega.

Na stopnicah sta se zdaj srečala mladi Reisner in stari gospod Wagreuter. Bilo je v prvem nadstropju. Pozdravila sta se, obstala in njuno srečanje ni trajalo več ko pol minute. Ne, mnogo se ta čas ni zgodilo.

Podala sta si roke in voščila dober dan. Opazil sem, da je mladi Reisner nekaj skrival za svojim hrbtom. To je zbudilo mojo pozornost.

»Kako kaj gre spoštovani gospe? Ali se ji je obrnilo že kaj na boljše?«

Reisnerjev mladi, okrogli obraz je bil čisto rdeč. Če že ni kar tekel, je pa zelo hitel domov. Klobuk je držal kar v rokah, da so se mu kodrasti lasje lepili na čelo.

»Oh,« je vzkliknil gospod Wagreuter bridko. Globoko je vzdihnil, morda globlje kakor je nameraval, kajti med vzdihom so njegove utrujene vodene oči vprašujoče zrle v obraz njegovega soseda in očitno tam niso našle odgovora. Naposled je prikimal in zamrmral:

»No, da...«

Nato se je zahvalil za vprašanje in dejal, da ne smemo obupavati. Tudi on ne obupava. Vse se zgodi, kakor je določeno.

Kako pa kaj mlada gospa? In veseli dogodek? Ali bo kaj kmalu?

Mladi Reisner ga je prijel za roko, ves hvaležen, ker je obrnil pogovor na veseli dogodek. Zdelo se je, ko da mu bo nekaj prav veselega zaupal. Potlej pa, najbrže zato, ker je opazil, kako upadel in zagrenjen je starčkov obraz, je dejal samo:

»Ah Bog, tako je, no...«

Gospod Wagreuter je prikimal.

»Vse dobro želim ljubi gospe,« je dejal.

»In jaz gospe soprogi skorajšnje ozdravljenje,« je skoraj zajecljal mladi Reisner.

Vse to je trajalo samo nekaj sekund. Gospod Wagreuter je nadaljeval svojo pot po stopnicah navzdol in njegov hrbet je bil sključen. Pozneje sem izvedel, da je na vogalu odšel na policijo, položil na mizo listine in povedal, da mu je zgodaj zjutraj umrla žena. Ko je to povedal in je uradnica listine shranila v predal, prav tedaj je mladi Reisner prispel v svoje stanovanje. Za hrbtom je skrival šopek belih vrtnic. Zgoraj se je še enkrat prav globoko nagnil nad stopniščno ograjo, da mi je lahko zaklical, da se mu je ponoči rodila hčerka in da je mati zdrava.

Življenje in smrt sta se srečala. Z gospodom Wagreuterjem je ramo ob ramenu korakal mračni dih smrti, z Reisnerjem pa osrečujoči dih življenja. Ne, moža si svojih nevidnih spremljevalcev nista predstavila. Žalost ni smela zasenčiti sreče in veselje ne podvojiti žalosti. In tako je prav.

H. A.

Ugrabitev

Napisal Hans Heini Baseler

Velika stenska ura v moderno opremljenem in razkošnem salonu vile ‚Sladka sreča' je pravkar bila sedem, ko je zazvonil telefon. Mister Smith je leno dvignil slušalko in skoraj nerazumljivo dejal: »Halo, tukaj Smith!«

»Vaša žena še ni prišla domov?« je vprašal neki tuj glas.

»Ne, toda morala bi biti doma že pred dobro uro,« je odgovoril Smith.

»All right, in tudi ne bo več prišla domov, če ne boste takoj odnesli mlademu plavolasemu mladeniču na vogalu Colonellstreeta in Greatwaya 75.000 dolarjev.«

»Kaj naj storim?« se je tedaj zbudil mister Smith iz prijetnih misli.

»Prinesite ali pošljite nam takoj 75.000 dolarjev in ne obvestite policije, sicer svoje žene nikoli več ne boste videli!«

Mister Smith je še nekaj trenutkov napeto prisluškoval v slušalko, toda slišal je samo še neko čudno, nedoločno šumenje. Izsiljevalec je pač že prekinil zvezo...

Ob četrt na osem istega dne je zazvonil telefon v prodajnem oddelku velike modne trgovine ‚Patric and son'.

»Tukaj Patric and son!«

»Well, ali je mrs. Smithova pri vas?«

»Yes, gospa Smithova je tukaj, trenutek, prosim.«

Nekaj sekund nato je prijela za slušalko gospa Smithova sama.

»Vaš soprog je v smrtni nevarnosti, gospa Smithova!«

»Kaj pravite?«

»Vaš mož je v smrtni nevarnosti. Takoj nam pošljite 30.000 dolarjev, in jih oddajte mlademu plavolascu, ki stoji na vogalu Colonstreeta in Greatwaya in čaka na denar.«

»In če tega ne storim? Ali tedaj svojega moža ne bom več videla?«

»Nikoli več,« je odgovoril glas na drugem koncu žice. »Toda pazite se in ne obvestite policije, sicer bo tudi vaše življenje v nevarnosti!«

Vsa iz sebe je stopila gospa Smithova iz telefonske celice pri ‚Patric and sonu'.

Točno ob osmih sta se oba izsiljevalca sestala v majhni, zakotni gostilnici.

»Hallo Jonny!«

»Vse v redu?«

»Ne!«

»Zakaj pa ne, ti budalo?«

»O Smithu ne duha ne sluha.«

»In o njej?«

»Prav tako ne.«

»Le kako je to mogoče?«

»Zato, ker si se ti, osel, napak informiral! Povprašal sem pri ljubki sobarici gospoda Smitha. Povedala je, da se nameravata njen gospod in gospa prav te dni ločiti.«

Izdaja za konsorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.